

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
1 november 2019
Kenmerk
COS/U201901051
Lbr. 19/087
Telefoon
070 373 8393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Uitnodiging Buitengewone ALV en VNG Bestuurdersdag
29 november 2019, Nieuwegein

Samenvatting

Wij nodigen u uit voor de Buitengewone ALV op vrijdag 29 november 2019, 13.15-15.00 uur, in NBC Congrescentrum in Nieuwegein. De agendastukken kunt u downloaden via de speciale [BALV-pagina](#) op de VNG-website. De presentiekaart, waarmee de gemeente in de gelegenheid wordt gesteld aan de stemmingen deel te nemen, sturen we volgende week per brief aan uw gemeentesecretaris.

Voorafgaand aan de Buitengewone ALV is er in de ochtend een VNG Bestuurdersdag. U kunt zich aanmelden voor de Buitengewone ALV en de Bestuurdersdag via de [website van VNG Congressen](#).

Amendementen en moties

Tot uiterlijk maandag 18 november a.s. kunt u amendementen indienen op de voorstellen aan de leden, uitgezonderd het Klimaatakkoord, de aanvullende overeenkomst bij de Raamovereenkomst Verpakkingen en de invulling van vacatures in VNG-bestuur en -commissies.

Wij vragen u om ook moties uiterlijk maandag 18 november a.s. in te dienen. Die termijn maakt het mogelijk om de leden tijdig de ontvangen moties en de preadviezen daarop van het VNG-bestuur toe te zenden, zodat zij hun standpuntbepaling kunnen voorbereiden.

Aan de leden**Datum**

1 november 2019

Kenmerk

COS/U201901051

Lbr. 19/087

Telefoonnummer

070 373 8393

Bijlage(n)

-

Onderwerp

Buitengewone ALV 29 november 2019

Geacht college en gemeenteraad,

Wij nodigen u uit voor de Buitengewone ALV op vrijdag 29 november 2019, 13.15-15.00 uur, in NBC Congrescentrum in Nieuwegein. De agendastukken kunt u downloaden via de speciale [BALV-pagina](#) op de VNG-website. Op de agenda van de BALV staan onder meer het Klimaatakkoord, de aanvullende Raamovereenkomst Verpakkingen en de VNG Prioriteiten 2020.

De volledige agenda ziet eruit als volgt:

1. Opening
2. Mededelingen
3. Benoeming notulencommissie Buitengewone ALV vrijdag 29 november 2019
4. Vaststelling notulen ALV woensdag 5 juni 2019
5. Verantwoording over moties ALV 5 juni 2019 (exclusief moties Klimaatakkoord)
6. Klimaatakkoord (inclusief verantwoording over moties Klimaatakkoord)
7. Nieuwe afspraken Raamovereenkomst verpakkingen
8. VNG Prioriteiten 2020
 - a. VNG Agenda 2020, inclusief prioriteiten GGU (*ter informatie*)
 - b. Jaarplan GGU
 - c. Verkenning verbreding GGU, Verkenning beheer GGU en Transitiestrategie common ground
9. Principes Digitale Samenleving
10. Invulling vacatures VNG-bestuur en -commissies
11. Statutenwijziging i.v.m. Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra)
12. Arbeidsvoorwaarden onderkant arbeidsmarkt (*volgt later*)
13. Rondvraag/WVTTK
14. Sluiting

Indienen van amendementen en moties

Amendementen

Op basis van de VNG Statuten kunt u tot uiterlijk maandag 18 november a.s. (negen werkdagen voor de Buitengewone ALV) amendementen indienen op de voorstellen aan de leden, uitgezonderd het Klimaatakkoord, de aanvullende overeenkomst bij de Raamovereenkomst Verpakkingen en de invulling van vacatures in VNG-bestuur en -commissies. Bij de eerste twee voorstellen gaat het om overeenkomsten van de VNG met andere partijen. Voor het derde voorstel geldt een specifieke in de VNG Statuten vastgelegde procedure.

Moties

Wij vragen u om ook moties uiterlijk maandag 18 november a.s. in te dienen. Die termijn maakt het mogelijk om de leden tijdig de ontvangen moties en de preadviezen daarop van het VNG-bestuur toe te zenden, zodat zij hun standpuntbepaling kunnen voorbereiden. Het VNG-bestuur stelt in zijn vergadering van 21 november a.s. zijn preadviezen vast. Bij moties die later worden ontvangen is tijdige behandeling door het VNG bestuur niet mogelijk. Dat betekent dat de leden geen preadviezen van het bestuur ontvangen en zeer beperkte tijd hebben voor de voorbereiding van hun standpuntbepaling.

Stemmen in de BALV

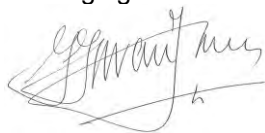
Wij sturen de presentiekaart, waarmee de gemeente (of het samenwerkingsverband) aan de stemmingen kan deelnemen, volgende week per brief aan uw gemeentesecretaris. De gewogen stemmen van een gemeente kunnen alleen in de ledenvergadering zelf worden uitgebracht door een vertegenwoordiger van de eigen gemeente. De gemeente kan zich laten vertegenwoordigen door de burgemeester, een wethouder, de secretaris, de griffier of een raadslid.

Aanmelden voor de BALV

U kunt zich aanmelden voor de BALV via de [website van VNG Congressen](#). Ongeveer twee weken voor de bijeenkomst ontvangt u een bevestiging van uw inschrijving en de routebeschrijving naar de congreslocatie.

Ook als u zich op een later moment nog wilt aanmelden vragen wij u om gebruik te maken van de link hierboven. Voor meer informatie kunt u contact opnemen via e-mail: bestuurszaken@vng.nl, of per telefoon: 070 373 8393.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

mr J.H.C. van Zanen
Voorzitter

AGENDA Buitengewone Algemene Ledenvergadering VNG

Vrijdag 29 november 2019, van 13.15 tot 15.00 uur, NBC Congrescentrum Nieuwegein

1.	Opening	
2.	Mededelingen	Bijlage
	a. Stand van zaken interbestuurlijke samenwerking b. Oprichting werkgeversorganisatie gemeenschappelijke regelingen	
3.	Benoeming van de notulencommissie Buitengewone ALV 29 november 2019	
4.	Vaststelling notulen ALV 5 juni 2019	Bijlage
5.	Verantwoording uitvoering moties ALV 5 juni 2019 (met uitzondering Klimaatakkoord)	Bijlage
6.	Klimaatakkoord	Bijlage
7.	Nieuwe afspraken Raamovereenkomst verpakkingen	Bijlage
8.	VNG Prioriteiten 2020	Bijlage
	a. VNG Agenda 2020 (inclusief prioriteiten GGU) b. Jaarplan GGU c. Verkenning verbreding GGU, Verkenning beheer GGU en Transitiestrategie common ground	
9.	Principes Digitale Samenleving	Bijlage
10	Invulling vacatures VNG-bestuur en -commissies	Bijlage
11.	Statutenwijziging i.v.m. Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra)	Bijlage
12.	Arbeidsvoorwaarden onderkant arbeidsmarkt	Bijlage
13.	Rondvraag/WVTTK	

MOGELIJKHEID AMEDEMEMENTEN EN STEMPROCEDURE

Mogelijkheid tot indiening amendementen

Statutair is het mogelijk amendementen in te dienen op aanhangige voorstellen.

Amendementen kunnen tot uiterlijk negen werkdagen voorafgaand aan de ALV worden ingediend.

Dat betekent dat amendementen uiterlijk maandag 18 november a.s., 12.00 uur, bij het VNG-bureau moeten zijn ingediend (via e-mail: bestuurszaken@vng.nl). Vervolgens zullen wij de leden op de hoogte stellen van de ingediende amendementen en de preadviezen van het bestuur daarbij, zodat zij op basis daarvan de standpuntbepaling binnen de gemeente kunnen voorbereiden.

Mogelijkheid tot indienen moties

Wij vragen u om ook moties uiterlijk maandag 18 november a.s., 12.00 uur, in te dienen (via e-mail: bestuurszaken@vng.nl). Die termijn maakt het mogelijk om de leden tijdig de ontvangen moties en de preadviezen daarop van het VNG-bestuur toe te zenden, zodat zij hun standpuntbepaling kunnen voorbereiden. Het VNG-bestuur stelt in zijn vergadering van 21 november a.s. zijn preadviezen vast. Bij moties die later worden ontvangen is tijdige behandeling door het VNG-bestuur niet mogelijk. Dat betekent dat de leden geen preadviezen van het bestuur ontvangen en zeer beperkte tijd hebben voor de voorbereiding van hun standpuntbepaling.

Aantal stemmen per gemeente en gewest

In artikel 10 van de Statuten van de VNG worden regels gesteld voor het uitbrengen van de stemmen door een lid van de vereniging en voor het aantal stemmen dat door een lid van de vereniging kan worden uitgebracht. De volledige tekst luidt als volgt:

Artikel 10 Stemmen

1. De stemmen van een lid worden ter algemene vergadering uitgebracht door de vertegenwoordiger van dat lid, bedoeld in artikel 9, lid 1 (red: burgemeester, wethouder, secretaris, griffier en raadslid).
2. Elke gemeente die lid is van de Vereniging, brengt door tussenkomst van haar vertegenwoordiger zoveel stemmen uit als het aantal veelvouden van één duizend (1.000) inwoners dat de bevolking van de door haar gerepresenteerde gemeente telt, met dien verstande dat zij tenminste één en ten hoogste vijfenzeventig (75) stemmen uitbrengt.
3. Elk gewest dat lid is van de Vereniging brengt door tussenkomst van zijn vertegenwoordiger zoveel stemmen uit als het aantal veelvouden van tienduizend (10.000) inwoners dat de bevolking van het door hem gerepresenteerde gewest telt, met dien verstande dat hij tenminste één en ten hoogste vijfenzeventig (75) stemmen uitbrengt.
4. Maatstaf voor het aantal stemmen van een gemeente of gewest is het aantal inwoners dat de gemeente, onderscheidenlijk het gewest, telde op één januari van het voorafgaande jaar volgens de door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers.

Namens het bestuur,
mr J.H.C. van Zanen
voorzitter

Mededeling Stand van zaken interbestuurlijke samenwerking

Buitengewone Algemene Ledenvergadering 29 november 2019

Inleiding

Goede interbestuurlijke en financiële verhoudingen zijn van groot belang voor het functioneren van gemeenten. Nadat de Algemene Ledenvergadering in 2018 instemde met de programmastart Interbestuurlijk Programma (IBP) heeft u dit extra benadrukt met de motie 'stevige borging gelijkwaardig partnerschap IBP' op de ALV van dit jaar. Met deze ledenbrief brengen wij u op de hoogte van de stand van zaken in het IBP. Ook kijken we in deze brief naar de toekomst: hoe wij nadenken over de relatie met een volgend kabinet en hoe de verschillende studie- en werkgroepen van het Rijk hierin passen.

Interbestuurlijk programma

De maatschappelijke opgaven staan centraal in het Interbestuurlijk Programma. We hebben ervoor gekozen ons te richten op negen opgaven, die urgent zijn én waarbij minimaal twee overheden zijn betrokken. Gemeenten zijn bij alle opgaven betrokken; provincies en waterschappen vooral bij de fysieke en het Rijk via vrijwel alle departementen.

Fysiek		1. Samen aan de slag voor het klimaat
		2. Toekomstbestendig wonen
		3. Regionale economie als versneller
		4. Naar een vitaal platteland
Sociaal		5. Merkbaar beter in het sociaal domein
		6. Nederland en migrant goed voorbereid
		7. Problematische schulden voorkomen en oplossen
Overkoepelend		8. Goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving
		9. Passende financiële verhoudingen
		10. Overkoepelende opgaven

Interbestuurlijk samenwerken, binnen of buiten het IBP, is geen doel op zich. Het gebeurt vanuit de realiteit dat opgaven zich niets aantrekken van bestuurlijke grenzen. En dat we elkaar nodig hebben om tot duurzame oplossingen te komen.

De toegevoegde waarde van het IBP ligt in de basis in twee zaken. In de eerste plaats als het gaat over de *manier van samenwerken*. Bij een gezamenlijke opgave is het niet de rijksoverheid die gedetailleerd de richting van een oplossing bepaalt, maar is gelijkwaardigheid en wederkerigheid tussen de overheden het uitgangspunt. Ieder draagt bij vanuit de eigen bevoegdheid, verantwoordelijkheid en mogelijkheden. Het verschil tussen 'gelijk' en 'gelijkwaardig' is hierin niet altijd even duidelijk.

Daarnaast helpt het IBP om *cross-overs* te realiseren tussen de opgaven. Door opgaven aan elkaar te verbinden is duidelijk maatschappelijke meerwaarde te behalen. Zo is de verbinding tussen zorg en veiligheid, logisch op het niveau van wijken, door interbestuurlijke samenwerking hoog op de agenda gekomen. Andere voorbeelden van gerealiseerde cross-overs zijn de schuldenaanpak, Vitaal Platteland en Goed openbaar bestuur.

Financiën

Bij het IBP is een aantal financiële uitgangspunten vastgelegd. Zo heeft het Rijk accres beschikbaar gesteld via een brede koppeling, is afgesproken dat er via o.a. enveloppen gezamenlijk ook andere middelen beschikbaar gesteld zouden worden, dat ambities en middelen met elkaar in balans zijn en dat uitkomsten gemonitord worden.

Na anderhalf jaar IBP overheerst het gevoel dat er in de praktijk vaak geen sprake is van gelijkwaardig partnerschap waar het gaat om de financiën. Op enkele financiële onderwerpen zien we wel positieve resultaten. Gemeenten ervaren echter niet dat ambities en middelen in balans zijn, terwijl dat lange tijd wel is benadrukt vanuit het Rijk.

Daarnaast (en misschien ook wel daardoor) overheerst het gevoel dat gemeenten in veel financiële discussies met het Rijk aan het kortste eind trekken. Het gaat dan vooral om situaties waarbij het Rijk wel nieuwe taken en wensen neerlegt bij gemeenten, maar daar geen volledige financiële dekking bij levert. Dan gaat het om een breed scala aan onderwerpen, van de berging van vliegtuigwrakken tot het nieuwe inburgeringsstelsel en het abonnementstarief in de Wmo.

Ervaringen

De ervaringen met het IBP verschillen per opgave. Het is niet zonder meer te zeggen dat het in het ene domein beter gaat dan in het andere en ook niet dat resultaten geboekt zijn dankzij het IBP, of dat het vanzelf ook wel tot stand zou zijn gekomen.

Binnen het programma zijn er beperkte middelen (vanuit BZK, IPO en VNG; Unie van Waterschappen verzorgt het secretariaat), die ingezet worden op activiteiten die structuurversterkend werken. Bijvoorbeeld:

- Verbinden. Liaisons voor het sociaal domein, fysiek domein en de overkoepelende opgaven die zich onafhankelijk bewegen tussen de overheden en in Den Haag en daarbuiten. Zij

zien kansen voor cross-overs, kunnen handelen als zaken spaak dreigen te lopen en verbinden mensen en opgaven aan elkaar.

- Aanjagen van opgaven. In 2019 zijn er projecten, programma's en bijeenkomsten medegefinancierd binnen Vitaal Platteland, LVV, lokale democratie, laaggeletterdheid, wonen en zorg, i-overheid, mensenhandel, huisvesting statushouders, toekomstbestendig wonen en kwetsbare jongeren.
- Leerprogramma's. Voor het programma als geheel wordt bekeken wat de succesfactoren en de uitdagingen zijn van interbestuurlijke samenwerking. Lessen die hieruit getrokken worden, worden meegenomen in onder meer de studiegroep Financiële en interbestuurlijke verhoudingen (zie onder) en krijgen ongetwijfeld ook een plaats in het aanbod van de decentrale overheden aan het nieuwe kabinet (zie onder). Ook binnen de verschillende opgaven wordt hier aandacht aan besteed. Zo zijn er binnen Vitaal Platteland 'communities of practice' op concrete vraagstukken, waarin regio's van elkaar leren.
- Communicatie. Een greep uit de activiteiten, die er vooral op gericht zijn om op basis van goede voorbeelden te inspireren in de interbestuurlijke samenwerking: op www.overheidvannu.nl worden *storytellers* van de verschillende overheden gevolgd bij hun opgaven; er worden bliksemstages, een IBP-boost voor ambtenaren (7 november) en lunchlezingen georganiseerd; en er is een landelijk communicatienetwerk klimaat opgericht.

Algemeen gesteld kunnen we zeggen dat het IBP helpt in de samenwerking tussen gemeenten en het Rijk. Op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau nemen we een positieve beweging waar. Omdat er een kader is voor de samenwerking zien we in veel gevallen een meer natuurlijke vorm van samenwerking ontstaan, zowel binnen als buiten de vastgestelde opgaven. Zeker binnen de opgaven helpt het zeer dat er een gedeeld gevoel van urgentie is bij de betrokken partijen.

Sommige aspecten van interbestuurlijke samenwerking lopen niet goed. Met name het punt van gelijkwaardigheid komt snel onder druk te staan als er onenigheid is over bijvoorbeeld bekostiging van nieuwe taken. We zien daarnaast dat het tempo van departementen en/of bewindspersonen vaak leidend is en dat de richting van een verdieping of verbreding op een opgave nog te vaak vanuit Den Haag wordt bepaald. Daarnaast is het lastig om door de grenzen van departementen heen te breken, bijvoorbeeld als het gaat om de inrichting van de fysieke ruimte of de verbinding tussen wonen en zorg.

Ook op regionaal niveau zien we ontwikkelingen in de interbestuurlijke samenwerking, waarbij het IBP een positieve bijdrage levert. Een voorbeeld is dat de gemeenten, het waterschap en de provincie in Zeeland hun 'Overleg Zeeuwse Overheden' expliciet hebben geënt op de uitgangspunten van het IBP. Hierin kiezen zij zelf de voor hen relevante maatschappelijke opgaven. Ook in Fryslân is er structureel overleg tussen de overheden.

De stand van zaken per opgave vindt u op onze [website](#).

Andere ontwikkelingen

Mede voortbouwend op de ervaringen die worden opgedaan met het IBP is er nog een aantal ontwikkelingen op het gebied van financiële en interbestuurlijke verhoudingen waar we u hierbij graag van op de hoogte stellen.

Financiële verhoudingen

Op het gebied van de financiële verhoudingen is er een aantal trajecten gestart. Meer informatie vindt u bij het agendapunt 'Verantwoording uitvoering moties ALV 5 juni 2019'.

- Herijking algemene uitkering gemeentefonds (gereed mei 2020)
- Aanpassing uitkeringsstelsel (consultatie wetsvoorstel januari 2020)
- Hervorming belastingstelsel waaronder belastinggebied gemeenten (via bouwstenentraject, zomer voorjaar 2020)
- Evaluatie normeringssystematiek (voorjaar 2020)
- Verbeteren stabiliteit normeringssystematiek op korte termijn (mede n.a.v. motie CU; het streven is om in december 2019 bestuurlijke afspraken te maken tbv meicirculaire 2020)

Studiegroep Financiële en Interbestuurlijke Verhoudingen

We hebben met de ministeries van BZK en Financiën, IPO en Unie van Waterschappen afgesproken om in aanloop naar het volgende kabinet een gezamenlijke verkenning uit te voeren naar de ervaren knelpunten in de interbestuurlijke samenwerking. Het uitgangspunt hierbij is dat een goede samenwerking één van de voorwaarden is om effectief in te kunnen spelen op maatschappelijke opgaven.

Van de studiegroep die voor dit doel is opgericht wordt gevraagd om concrete aanbevelingen te doen in aanloop met betrekking tot de voorwaarden die nodig zijn om gezamenlijk en gelijkwaardig op te kunnen trekken als één overheid. De Studiegroep levert – vertrekkend vanuit de maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven –concrete beleidsopties op die de kwaliteit van de interbestuurlijke verhoudingen bevorderen ten bate van het vermogen van het openbaar bestuur om beter in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven.

De studiegroep staat onder leiding van de heer Bernard ter Haar (ABD). Andere leden zijn topambtenaren van verschillende departementen en bestuurders uit provincies (2) en waterschappen (1). Vanuit hun gemeentelijke achtergrond hebben de heren Onno Hoes (o.m. oud-burgemeester Maastricht en Haarlemmermeer) en Staf Depla (o.m. oud-wethouder Eindhoven) zitting in de studiegroep.

Het secretariaat wordt gecoördineerd door het ministerie van BZK; de VNG levert hier een medewerker voor. Ook in de klankbordgroep is de VNG vertegenwoordigd.

In het voorjaar van 2020 moet er een rapport liggen dat kan dienen als input voor de formerende partijen in 2021.

Werkgroepen brede maatschappelijke heroverwegingen

Het Kabinet heeft 16 werkgroepen 'brede maatschappelijke heroverweging' ingesteld om in te spelen op een mogelijke economische crisis. Deze werkgroepen inventariseren, binnen gestelde kaders, de mogelijkheden tot zowel bezuinigen als investeren en bestaan uit hoge ambtenaren van verschillende departementen. Ook de decentrale overheden zijn ambtelijk vertegenwoordigd in de relevante werkgroepen. Vanuit gemeenten gaat het om veertien mensen, in twaalf werkgroepen. De werkgroepen moeten voor de kerstvakantie een eerste product leveren; eindrapporten worden in het voorjaar van 2020 naar de Tweede Kamer gestuurd.

Meer informatie, en de taakopdrachten per werkgroep, is te vinden op:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/07/11/kamerbrief-brede-maatschappelijke-heroverwegingen>.

Verkiezingen Tweede Kamer, maart 2021

In maart 2021 zijn er verkiezingen voor de Tweede Kamer. In de afgelopen maanden hebben de verschillende beleidscommissies binnen de VNG prioritaire opgaven benoemd, waarbij Gemeenten 2024 als leidraad fungeerde. Ons bestuur zal aan de hand hiervan in december een strategie bespreken voor de gesprekken die wij met de programmacommissies van de politieke partijen gaan voeren. Hierin zullen wij -om zo veel mogelijk invloed te kunnen hebben- optrekken met het IPO en de Unie van Waterschappen.

Een tweede stap in het proces richting verkiezingen is dat wij met de andere koepels gaan werken aan een verhaal voor de formatie van 2021. Dit na de goede ervaringen die we hebben opgedaan met de Investeringsagenda 'Naar een duurzaam Nederland', ons aanbod aan het huidige kabinet. In dit stuk zullen wij ongetwijfeld ook aandacht besteden aan de interbestuurlijke en financiële verhoudingen. Hierbij zullen we waar relevant ook elementen uit de studiegroep (zie boven) betrekken.

Tijdens één van de deelsessies op de bestuurdersdag voorafgaand aan de BALV gaan wij graag met u in gesprek over hoe u de interbestuurlijke samenwerking nu ervaart, wat u wilt behouden en wat u wilt verbeteren.

Opbrengst IBP: twee jaar interbestuurlijk samenwerken

IBP
**interbestuurlijk
programma**

overheidvannu.nl

Lessen en ervaringen

- IBP helpt voor verbinding tussen opgaven (cross-overs): bijvoorbeeld zorg en veiligheid, passende en klimaatadaptieve woningen.
- Tegelijkertijd ook nog veel winst te behalen omdat de werkelijkheid van onze organisaties sectoraal is ingedeeld terwijl maatschappelijke opgaven om een integrale aanpak vragen.
- Lang voortslepende discussie over de tekorten in het sociaal domein.
- Discussies over geld of over eenduidig gezamenlijk doel belemmert voortgang op de interbestuurlijke samenwerking.
- Geen duidelijke verwachtingen uitgesproken bij start over inzet middelen (accres, en eigen middelen medeoverheden).
- Te weinig selectief bij keuze en aantal opgaven.

Waarom het IBP

- Samen meer bereiken als één overheid voor de inwoners van Nederland. Voor mensen maakt het niet uit met welke overheid zij te maken hebben.
- Overheden hebben elkaar nodig om te komen tot oplossingen voor grote maatschappelijke opgaven.
- Integrale aanpak: vervlechting tussen opgaven vraagt om samenwerking.
- Nieuwe verhoudingen tussen overheden, vaker oplossingen op regionaal niveau.
- Een vliegende start voor deze kabinetsperiode aansluitend op het regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst'.

Uitgangspunten IBP

- De prioriteit ligt bij urgente opgaven met wederzijdse afhankelijkheid.
- Het IBP sluit aan op, ondersteunt en activeert bestaande structuren en trekkers.
- We werken op basis van gelijkwaardig partnerschap.
- Alle overheden zetten zich financieel in voor de opgaven waar zij bij betrokken zijn; ambities en middelen zijn in balans.
- We monitoren de uitkomsten van de gezamenlijke afspraken.

Resultaten maatschappelijke opgaven

1. Samen aan de slag voor het klimaat

Gezamenlijke opgave

Er ligt een grote opgave om tot een duurzaam Nederland te komen. Het tegengaan van klimaatverandering, aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering en een transitie naar een circulaire economie zijn randvoorwaarden voor behoud van onze welvaart. Een florerend regionaal ecosysteem is essentieel om een duurzaam Nederland te realiseren. Daarnaast biedt de transitie kansen voor economische ontwikkeling.

Behaalde resultaten

- ✓ Start van het nationaal programma RES.
- ✓ Klimaatakkoord: commitment aan de 49% CO₂-reductiedoelstelling.
- ✓ Regio's bereiden concept RES voor.
- ✓ Bestuursakkoord klimaatadaptatie.
- ✓ Eerste adaptatieprojecten van start. Ook medeoverheden hebben capaciteit gereserveerd.
- ✓ Het Rijk heeft 20 miljoen beschikbaar gesteld in de periode 2019 – 2020 voor pilots, procesondersteuning en kennisontwikkeling en –deling.
- ✓ Begin 2019 is het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2019 – 2023 aangeboden aan de Tweede Kamer.
- ✓ Lancering Versnellingshuis voor opschalen en versnellen van circulaire initiatieven.

Toekomst

- ❑ Tweede tranche adaptatieprojecten eind 2019. Toekenning februari 2020.
- ❑ Wijziging Waterwet om middelen uit Deltafonds beschikbaar te stellen voor regionale maatregelen tegen wateroverlast (verwachte inwerkingtreding 2021).
- ❑ Rijk en medeoverheden werken gezamenlijk aan regionale CE-strategieën.

2. Toekomstbestendig wonen

Gezamenlijke opgave

Sinds het einde van de crisis is de vraag naar woningen sterk toegenomen. Er zijn meer woningen nodig van goede kwaliteit, op de juiste locatie en passend bij de financiële mogelijkheden en wensen van bewoners. Daarom moet de komende periode extra aandacht besteed worden aan het vergroten en versnellen van de bouwproductie.

Naast het bijbouwen is het goed benutten en transformeren van de bestaande woningvoorraad belangrijk (doorstroming en meer flexibiliteit) en moet er aandacht zijn voor betaalbaarheid en duurzaamheid. Ook de relatie met het blijven garanderen van de mobiliteit (weg en openbaar vervoer) is van groot belang.

Behaalde resultaten

- ✓ Medeoverheden hebben aangegeven de thema's die aan de orde komen in de Nationale woonagenda zeer herkenbaar te vinden.
- ✓ Woondeals met vijf grootstedelijke regio's. De woondeals bevatten afspraken over de versnelling van de bouw op de korte termijn en ambities voor bredere gebiedsontwikkelingen voor de langere termijn.
- ✓ Evaluatie woningwet afgerond.
- ✓ Stimuleringsaanpak flexwonen om de kansen voor kwetsbare groepen en spoedzoekers op de woningmarkt te vergroten.
- ✓ Het Programma Langer thuis, de meerjarenagenda beschermd wonen/maatschappelijke opvang, het actieplan dak- en thuisloze jongeren, het landelijk actieplan studentenhuisvesting zijn afgesloten om doelgroepen op de woningmarkt te helpen.
- ✓ Het programma Goed Verhuurderschap is ingezet om huisjesmelkers op de woningmarkt tegen te gaan.

Toekomst

- ☐ Uitwerking verschillende acties uit de programma's voor de verschillende doelgroepen.
- ☐ Uitwerking afspraken uit de verschillende woondeals.
- ☐ Nadere uitwerking van het traject Goed Verhuurderschap

3. Regionale economie als versneller

Gezamenlijke opgave

Het economisch systeem op regionaal niveau is te zien als een 'ecosysteem', waarbij succes wordt bepaald door een groot aantal factoren. Dan gaat het bijvoorbeeld om een goed functionerende arbeidsmarkt, opgeleide beroepsbevolking, actief en innovatief bedrijfsleven en aanwezig leiderschap. Maar ook om bereikbaarheid, digitalisering, verduurzaming en de kwaliteit van de woon- en leefomgeving met goede voorzieningen, cultuur en erfgoed. Ieder gebied heeft door de onderscheidende economische structuur en omstandigheden zijn eigen kansen en problemen.

Behaalde resultaten

- ✓ Regio's hebben zich bij het traject aangesloten als proeftuin, óf in een schil daaromheen, en starten met het, in samenwerking met regionale partijen, opstellen van een integrale ontwikkelstrategie voor de regionale economie.
- ✓ Start van de proeftuinen en het leertraject tijdens een werkconferentie in oktober 2019. De proeftuinen kennen een doorlooptijd van 18 maanden.
- ✓ Proeftuinen worden zowel inhoudelijk, als op het proces van interbestuurlijk samenwerken, gefaciliteerd en ondersteund. Door te monitoren en te evalueren gedurende de loop van de proeftuinen, zal kennis over het traject ook ter beschikking komen voor andere regio's.

Toekomst

- ❑ Eindresultaten zijn leerervaringen over verschillende aanpakken van integrale ontwikkelstrategieën voor de regionale economie, en gedocumenteerde leerervaringen over de betekenis van die aanpakken voor de samenwerkingskracht van zowel de triple helix partijen in de regio als departementen alsmede voor de onderlinge samenwerkingen tussen Rijk en regio.

4. Naar een vitaal platteland

Gezamenlijke opgave

In het landelijk gebied komen veel grote opgaven samen die vragen om forse en structurele veranderingen. Opgaven die gericht zijn op verduurzaming van de landbouw, bodem en waterkwaliteit, gezondheid van mens en dier, gezonde ecosystemen, sociale vitaliteit en klimaatdoelstellingen. De opgaven hangen met elkaar samen, maar vragen in elke regio om een andere aanpak. Een benadering waarin alle bestuurslagen samenwerken met maatschappelijke partijen en ondernemers uit het gebied met de ambitie een economisch vitaal, leefbaar en ecologisch duurzaam platteland te behouden en te versterken.

Behaalde resultaten	Toekomst
✓ 15 kansrijke gebieden in kaart gebracht om gebiedsgericht met de transitieopgaven aan de slag te gaan. ✓ Gebiedsprogramma's met gebiedsagenda's om de transitieopgaven in gebieden uit te kunnen voeren. Deze agenda's bieden op basis van lange termijn koers de ruimte om kansen op de korte termijn te benutten. ✓ Instellen van 3-maandelijke werkplaats bijeenkomsten (community of practice) om van elkaar te leren en ervaringen uit te wisselen. ✓ Start Lerende Evaluatie door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). ✓ Jaarlijkse bestuurlijke bijeenkomst georganiseerd met dilemma's uit de praktijk.	❑ Voor de 15 kansrijke gebieden wordt vanuit LNV 40 mln. en vanuit medeoverheden en andere gebiedspartijen 145 mln. beschikbaar gesteld. ❑ Eindadvies Lerende Evaluatie PBL.

5. Merkbaar beter in het sociaal domein

Gezamenlijke opgave

Veel mensen in Nederland hebben het goed. Ze hebben een baan, inkomen, sociale contacten en ze voelen zich geaccepteerd, weerbaar en beschermd. Voor een groep mensen, zeer divers van samenstelling, is dat helaas niet het geval. Tegen hun zin en vaak buiten hun macht worden ze geconfronteerd met een gebrek aan zelfredzaamheid, met gevoelens van eenzaamheid en vervreemding, met situaties van uitsluiting, onveiligheid of zelfs mishandeling. In een welvarend land als Nederland voelen zulke problemen extra wrang. Als overheden willen we ons – binnen onze mogelijkheden – sterk maken hier samen wat aan te doen. De bedoeling is dat mensen de zorg en ondersteuning ontvangen die past bij hun wensen, behoeften en mogelijkheden

Behaalde resultaten	Toekomst
✓ Centrum tegen Eenzaamheid: ondersteuning van lokale coalities. ✓ Lancering actieprogramma Zorg voor de Jeugd. ✓ Ondertekening Programma Langer Thuis. ✓ Actieprogramma Kansrijke Start. Nationaal Preventieakkoord met een ondersteuningsstructuur voor het tot stand komen van lokale/regionale akkoorden. ✓ Start met uitwerking toekomstvisie op laaggeletterdheid en extra middelen gemeenten t/m 2024 voor de aanpak van laaggeletterdheid. ✓ Inrichting samenwerking 'Manifest Samen, slim en slagvaardig kansen creëren voor minder zelfredzame jongeren'.	☐ Oprichting Jeugdautoriteit. ☐ Versnelling rondom thema wonen en zorg (stimuleringsregeling en ondersteuningsteam). ☐ Bestuursafspraken basisvaardigheden 2020-2024. ☐ Verbinding minder zelfredzame jongeren met andere opgaven: (18-/18+), het voorkomen van voortijdige schooluitval, matches van jongeren op werk en de aanpak van schulden.

Mensen met afstand tot de arbeidsmarkt

Behaalde resultaten	Toekomst
✓ Start Actieplan Perspectief op Werk, onderdeel van breed offensief om meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen. ✓ Arbeidsmarktregio's hebben regionale plannen ingediend: focus ligt op een korte termijn doe-agenda voor de huidige kansen die de krappe arbeidsmarkt biedt.	❑ Voor de regionale plannen in 2019 € 1 miljoen beschikbaar en € 1 miljoen in 2020. ❑ Inventarisatie per thema wat op de lange termijn mogelijk is en wat er al aan programma's en projecten loopt om zoveel mogelijk bij aan te sluiten.

Zorg en veiligheid

Behaalde resultaten	Toekomst
✓ Verandering Besluit verplichte meldcode: professionele norm om melding te doen bij Veilig Thuis bij vermoedens van ernstige huiselijk geweld of kindermishandeling. ✓ Activiteiten om gemeenten en regio's te ondersteunen bij de aanpak rondom het voorkomen van radicalisering. ✓ Start Team Verbindend Landelijk Ondersteuningsteam (VLOT). ✓ Ondertekening Bestuurlijk akkoord 'Kansen bieden voor re-integratie' (1 juli 2019). ✓ Lancering programma Samen tegen mensenhandel. Ondersteuning gemeenten bij de aanpak tegen mensenhandel.	❑ Zorg en veiligheid meer positioneren als sluitende, persoonsgerichte aanpak voor kwetsbare doelgroepen. ❑ Doorontwikkeling van aanpak binnen alle zorg- en veiligheidshuizen voor personen met ernstig verward gedrag en een hoog veiligheidsrisico.

6. Problematische schulden voorkomen en oplossen

Gezamenlijke opgave

Het aantal mensen met problematische schulden substantieel terugdringen en mensen met schulden effectiever helpen door beginnende schulden vroeg te signaleren en stapeling te voorkomen en door mensen die minder zelfredzaam zijn te ontzorgen.

Behaalde resultaten

- ✓ De ambitie om problematische schulden te voorkomen en op te lossen maakt deel uit van de brede schuldenaanpak. Binnen die aanpak is een aantal IBP-bijeenkomsten georganiseerd tijdens welke een brede groep betrokkenen besprak op welke thema's binnen de schuldenaanpak extra aandacht en versnelling wenselijk is.
- ✓ Conceptactie-agenda die is opgesteld samen met de betrokken partijen.

Toekomst

- ❑ Bewaken van samenhang met andere trajecten, zoals de Brede Schuldenaanpak, Eenvoudig Maatwerk (onderdeel van het Programma Sociaal Domein) en Schouders eronder.
- ❑ Het gezamenlijk verder brengen en nader concretiseren van de maatregelen uit de concept Actie-agenda waarbij ook meer aandacht zal uitgaan naar wat op de korte termijn mogelijk is.
- ❑ Het (waar mogelijk) borgen van benoemde acties in lopende trajecten.

7. Nederland en migrant goed voorbereid

Gezamenlijke opgave

De ontwikkeling van stromen van migranten naar Europa en Nederland is onzeker. Zowel de omvang als de samenstelling van de migrantenstroom verandert voortdurend. Het asielsysteem moet hier flexibel op inspelen. Vluchtelingen die mogen blijven moeten snel kunnen meedoen in onze samenleving. Dat betekent dat nieuwkomers zo snel mogelijk de taal moeten leren en een baan vinden. Vluchtelingen die niet mogen blijven dienen zo snel mogelijk terug te keren naar het land van herkomst.

Flexibilisering van de asielketen

Behaalde resultaten

- ✓ Wettrajecten t.a.v. het verkorten van de verblijfsduur van 5 naar 3 jaar, het afzien van een gehoor als blijkt dat een herhaalde aanvraag geen kans van slagen heeft en het alleen verstrekken van rechtsbijstand na een voornemen tot wijziging van het asielbesluit zijn in 2018 in gang gezet en worden in 2019 in consultatie gebracht en/of naar de Tweede Kamer verzonden.

Toekomst

- ❑ Er wordt gestart met het inventariseren en testen van verschillende vormen van flexibele opvang die moeten helpen bij de uitwerking van scenario's zodat bij fluctuaties in de instroom de opvangcapaciteit snel kan worden op- of afgeschaald.
- ❑ Ook het aanbieden van flexibele woonoplossingen voor vergunninghouders en andere doelgroepen hangt daarmee samen. In 2019 worden in dat kader meerdere pilots uitgerold om te experimenteren met verschillende vormen van tijdelijke, flexibele voorzieningen voor verschillende doelgroepen.
- ❑ Bestuurlijke afspraken over flexibele opvang oktober 2019.

Landelijke Vreemdelingenvoorzieningen

Behaalde resultaten	Toekomst
✓ Samenwerkingsafspraken, november 2018. ✓ In Q1 2019 zijn met de 5 pilotgemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Eindhoven en Groningen) convenanten gesloten, waarmee de pilots in die gemeenten voor de periode 2019-2021 operationeel van start kunnen gaan. ✓ Gelijktijdig met de start van de pilots begint de monitoring van de pilots door onafhankelijke onderzoekers, met als doel om de doeltreffendheid ervan te kunnen evalueren in de opmaat naar het beoogde bestuursakkoord.	❑ Naast de 5 pilotgemeenten worden andere gemeenten betrokken bij het verloop van de pilots en de vormgeving van de uiteindelijke regionale functie. Het doel is om de BBB-voorzieningen af te bouwen en in deze kabinetsperiode 8 LVV's in werking te hebben.

Veranderopgave inburgering

Behaalde resultaten	Toekomst
✓ Hoofdpijnenbrief met de belangrijkste kaders van het nieuwe inburgeringsstelsel. ✓ SZW heeft Wet inburgering in consultatie gebracht. ✓ Programma pilots en evaluaties van start: tot eind 2020 worden met name de onderdelen van het nieuwe inburgeringsstelsel waar minder praktijkervaring voorhanden is gevolgd en indien gewenst in de pilotperiode of daarna worden aangepast, om het stelsel gaandeweg te kunnen versterken.	❑ Bestuurlijke afspraken SZW en VNG.

8. Goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving

Gezamenlijke opgave

De complexe hedendaagse opgaven vragen om een sterke democratie en bestuur dat in staat is om problemen op te lossen en dat te doen op een wijze die aansluit bij de eisen van deze tijd. Samen met de samenleving concrete resultaten behalen en tegelijkertijd de verbinding met burgers onderhouden vergt een andere werkwijze en een proces met permanente interactie. Digitalisering en informatisering biedt hierin veel kansen, maar brengt ook vragen met zich over de kernwaarden die we met elkaar als samenleving willen hanteren.

Behaalde resultaten

- ✓ Opstart diverse pilots en projecten Democratie in Actie ter versterking en vernieuwing van de lokale democratie.
- ✓ Impuls weerbaar bestuur bij 24 gemeenten (bestuurlijke weerbaarheid, maatschappelijke weerbaarheid, ongewenste inmenging) en 12 provincies (aanpak vakantieparken).
- ✓ Totstandkoming Citydeal Zicht op ondermijning.
- ✓ Agenda vernieuwing financieel en interbestuurlijk toezicht.
- ✓ Onderzoeksrapporten naar de Kamer inzake herziening Wet gemeenschappelijke regelingen
- ✓ Regionale bijeenkomsten naar aanleiding van onderzoeken herziening Wet gemeenschappelijke regelingen.
- ✓ Uitwerking instrument 'challenge informatiesamenleving'.

Toekomst

- ❑ Actualisering Code interbestuurlijk verhoudingen.
- ❑ Uitbreiding impuls weerbaar bestuur bij gemeenten op innoverende initiatieven die bijdragen aan versterking integriteit en veiligheid van politieke ambtsdragers, versterking preventieve bestuurlijke aanpak en maatschappelijke weerbaarheid en het tegengaan van ondemocratische beïnvloeding
- ❑ Verdere inzet op weerbaar bestuur via Netwerk Weerbaar Bestuur: bevorderen van integriteit, verhogen van weerbaarheid van bestuurders en volksvertegenwoordigers tegen intimidatie en bedreiging, ondersteunen van omgaan met antidemocratische gedragingen.
- ❑ Uitwerking actieplan vernieuwing financieel en interbestuurlijk toezicht ter implementatie agenda (eind 2019 brief aan Kamer).
- ❑ Voorstel tot herziening Wet gemeenschappelijke regelingen naar de Kamer (voorjaar 2020).
- ❑ Vaststelling en implementatie Code Goed Digitaal Bestuur.
- ❑ Toepassing instrument 'challenge informatiesamenleving'.

9. Passende financiële verhoudingen

Gezamenlijke opgave

Om de opgaven waar de overheid voor staat goed uit te voeren is het nodig om goede afspraken te maken over de financiële verhoudingen. Over de doelen, ieders verantwoordelijkheid en wie welk deel van de rekening betaalt.

Behaalde resultaten	Toekomst
✓ IUSD overgeheveld van de Algemene Uitkering van het gemeentefonds. ✓ Start gezamenlijke verkenning naar de interbestuurlijke en financiële verhoudingen. ✓ Afschaffing van de macronorm OZB in het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen van 2 april 2019. ✓ Afspraken rondom EMU-saldo. ✓ Procesafspraken rondom BTW op samenwerking.	☐ Afronding verdeelonderzoeken voor sociaal domein (ca. 14 mld.) en de rest van de algemene uitkering (ca. 14 mld.). ☐ Evaluatie normeringssystematiek. ☐ Aanpassing uitkeringsstelsel. ☐ Overzicht financieringsmogelijkheden en innovatieve vormen van financiering. ☐ Inventarisatie fiscale knelpunten.

10. Overkoepelende thema's

Gezamenlijke opgave

Een aantal overkoepelende thema's raakt verschillende opgaven van het Interbestuurlijk Programma. Daarnaast bestaan crossovers tussen de opgaven. Het IBP houdt overzicht over overlap tussen opgaven en tussen overlap met overkoepelende thema's.

Regionale gebiedsgerichte aanpak

Behaalde resultaten	Toekomst
✓ Inrichten en voortzetten van verschillende instrumenten gericht op gebiedsgerichte samenwerking: o.a. regionale deals, City Deals, Regionale Energie Strategieën (RES), Woondeals.	

Bevolkingsdaling

Behaalde resultaten	Toekomst
✓ In november 2018 is de Kamerbrief 'Van Krimp naar Kracht' met een nieuwe koers van het Actieplan Bevolkingsdaling aangeboden aan de Tweede Kamer. ✓ Daarnaast zijn in november 2018 vier Regio Deals in krimpgebieden aangewezen vanuit de Regio Envelop.	❑ Er worden in 2019 en 2020 zes maatwerktrajecten gestart (deels overlap met Regio Deals uit Regio Envelop) waarin krimpopgaven en nationale opgaven worden verbonden. ❑ Er wordt een strategische verkenning uitgevoerd naar het vervolg van het programma Bevolkingsdaling na 2020. ❑ Derde voortgangsrapportage van het Actieplan Bevolkingsdaling. ❑ Op 31 oktober 2019 wordt weer een nationaal congres bevolkingsdaling georganiseerd.

Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

Behaalde resultaten	Toekomst
✓ Lancering Ontwerp NOVI op 20 juni 2019: de langetermijnvisie voor een duurzame fysieke leefomgeving. ✓ Pilot Omgevingsagenda Oost.	❑ Stapsgewijs starten met de inrichting van Omgevingsagenda's voor een samenhangende gebiedsgerichte aanpak.

Europese Unie

Behaalde resultaten	Toekomst
✓ Verkenning naar dossiers waar Rijk en medeoverheden op willen samenwerken is uitgevoerd. ✓ Synergiedocument Europese fondsen 2021-2027. ✓ Er zijn twee thema's geïdentificeerd waar Rijk en medeoverheden gezamenlijk op in gaan zetten: Europese territoriale Agenda en Gemeenschappelijke Landbouwbeleid.	☐ BZK blijft Urban Agenda EU ondersteunen. ☐ Rijk en medeoverheden blijven samenwerken aan invulling Europese fondsen 2021-2027. ☐ Extra inspanning voor betere samenwerking Rijk en medeoverheden op EU-dossiers.

Grensoverschrijdende Samenwerking

Behaalde resultaten	Toekomst
✓ Grensstatistieken zijn geëvalueerd, er is een plan van aanpak voor grenseffecten opgesteld en er zijn afspraken gemaakt over structurele financiering van de grensinformatiepunten. ✓ In november 2018 hebben de Vlaams-Nederlandse Top en Regeringsdialoog met Noordrijn-Westfalen (NRW) plaatsvonden. Daar zijn diverse afspraken gemaakt, onder meer over de governancestructuur met NRW en Vlaanderen.	❑ Uitwerking van de regio-deals in de grensregio's, borgen van grensstatistieken, vergroten van de aandacht voor grenseffecten, stimuleren van grensoverschrijdende jeugduitwisseling. ❑ Onderzoek naar juridische instrumenten voor grensbelemmeringen (met Vlaanderen). ❑ Organiseren van de eerste grenslandconferentie (met NRW) en bekrachtiging van de governance met Nedersaksen.

Voor kennis en ervaringen uit de praktijk overheidvannu.nl

IBP
interbestuurlijk
programma

overheidvannu.nl

IBP interbestuurlijk programma
IBP@minbzk.nl
www.overheidvannu.nl

Volg ons op **in** en

Rijksoverheid

MEDEDELING BUITENGEWONE ALV

Werkgeversvereniging Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (WSGO)

Achtergrond

De VNG heeft in het bestuur van 18 april jl. besloten een werkgeversvereniging voor gemeentelijke gemeenschappelijke regelingen op te laten richten. De aanleiding is de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra).

De VNG is voor zijn leden, de gemeenten, de werkgeversvereniging. De WSGO wordt de werkgeversvereniging voor onder andere ambtelijk gefuseerde en/of samenwerkende ambtelijke organisaties, samenwerkingsverbanden van gemeenten op het vlak van sociaal domein, werk en inkomen, sociale dienst, HR, etc. Maar ook voor organisaties zoals omgevingsdiensten, GGD'en, archieforganisaties, belastingsamenwerkingen en reinigingsdiensten.

Het doel is om de arbeidsvoorwaarden zowel bij gemeenten als bij organisaties in de gemeentelijke sector uniform te houden.

Stand van zaken

De werkgeversvereniging wordt naar verwachting begin december opgericht. De potentiële leden zijn geïnformeerd over lidmaatschapscriteria, dienstverleningsaanbod, contributie en waar zij zich kunnen aanmelden om lid te worden. Naar verwachting kan ook de Cao SGO voor deze leden – inhoudelijk gelijk aan de Cao Gemeenten – tijdig met de bonden worden afgesproken.

CONCEPT NOTULEN ALV 5 JUNI 2019

Notulen van de algemene ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, aangevangen op woensdag 5 juni 2019 in de Midden Nederland Hallen in Barneveld.

Aanwezig zijn het bestuur – met Jan van Zanen (burgemeester van Utrecht) als voorzitter, tevens voorzitter van de vergadering – en de algemene directie van de Vereniging, alsmede, blijkens de ingeleverde presentiekaarten.

a. Gemeenten:

gemeente Aa en Hunze	gemeente Harderwijk	gemeente Reimerswaal
gemeente Aalsmeer	gemeente Hardinxveld-Giessendam	gemeente Renkum
gemeente Aalten	gemeente Harlingen	gemeente Renswoude
gemeente Achtkarspelen	gemeente Hatterm	gemeente Reusel-De Mierden
gemeente Alblisserdam	gemeente Heemskerk	gemeente Rheden
gemeente Albrandswaard	gemeente Heemstede	gemeente Rhenen
gemeente Alkmaar	gemeente Heerde	gemeente Ridderkerk
gemeente Almelo	gemeente Heerenveen	gemeente Rijssen-Holten
gemeente Almere	gemeente Heerhugowaard	gemeente Rijswijk
gemeente Alphen aan den Rijn	gemeente Heerlen	gemeente Roerdalen
gemeente Alphen-Chaam	gemeente Heeze-Leende	gemeente Roermond
gemeente Altena	gemeente Heiloo	gemeente Roosendaal
gemeente Ameland	gemeente Hellendoorn	gemeente Rotterdam
gemeente Amersfoort	gemeente Hellevoetsluis	gemeente Rozendaal
gemeente Amstelveen	gemeente Helmond	gemeente Rucphen
gemeente Amsterdam	gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	gemeente Schagen
gemeente Apeldoorn	gemeente Hengelo	gemeente Scherpenzeel
gemeente Appingedam	gemeente Het Hogeland	gemeente Schiedam
gemeente Arnhem	gemeente Heumen	gemeente Schiermonnikoog
gemeente Assen	gemeente Heusden	gemeente Schouwen-Duiveland
gemeente Asten	gemeente Hillegom	gemeente 's-Hertogenbosch
gemeente Baarle-Nassau	gemeente Hilvarenbeek	gemeente Simpelveld
gemeente Baarn	gemeente Hilversum	gemeente Sint Anthonis
gemeente Barendrecht	gemeente Hoeksche Waard	gemeente Sint-Michielsgestel
gemeente Barneveld	gemeente Hof van Twente	gemeente Sittard-Geleen
gemeente Beek	gemeente Hollands Kroon	gemeente Sliedrecht
gemeente Beekdaelen	gemeente Hoogeveen	gemeente Sluis
gemeente Beemster	gemeente Hoorn	gemeente Smallerland
gemeente Beesel	gemeente Horst aan de Maas	gemeente Soest
gemeente Berg en Dal	gemeente Houten	gemeente Someren
gemeente Bergeijk	gemeente Huizen	gemeente Son en Breugel
gemeente Bergen (L)	gemeente Hulst	gemeente Stadskanaal
gemeente Bergen NH	gemeente IJsselstein	gemeente Staphorst
gemeente Bergen op Zoom	gemeente Kaag en Braassem	gemeente Stede Broec
gemeente Berkelland	gemeente Kampen	gemeente Steenbergen
gemeente Bernheze	gemeente Kapelle	gemeente Steenwijkerland
gemeente Best	gemeente Katwijk	gemeente Stein
gemeente Beuningen	gemeente Kerkrade	gemeente Stichtse Vecht
gemeente Beverwijk	gemeente Koggenland	gemeente Súdwest Fryslân
gemeente Bladel	gemeente Krimpen aan den IJssel	gemeente Terneuzen
gemeente Blaricum	gemeente Krimpenerwaard	gemeente Terschelling
gemeente Bloemendaal	gemeente Laarbeek	gemeente Texel
gemeente Bodegraven-Reeuwijk	gemeente Landerd	gemeente Teylingen
gemeente Boekel	gemeente Landgraaf	gemeente Tholen

gemeente Borger-Odoorn
 gemeente Borne
 gemeente Borsele
 gemeente Boxmeer
 gemeente Boxtel
 gemeente Breda
 gemeente Brielle

gemeente Bronckhorst
 gemeente Brummen
 gemeente Brunssum
 gemeente Bunnik
 gemeente Bunschoten
 gemeente Buren
 gemeente Capelle aan den IJssel
 gemeente Castricum
 gemeente Coevorden
 gemeente Cranendonck
 gemeente Cuijk
 gemeente Culemborg
 gemeente Dalfsen
 gemeente Dantumadiel
 gemeente De Bilt
 gemeente De Fryske Marren
 gemeente De Ronde Venen
 gemeente De Wolden
 gemeente Delft
 gemeente Delfzijl
 gemeente Den Haag
 gemeente Den Helder
 gemeente Deurne
 gemeente Deventer
 gemeente Diemen
 gemeente Dinkelland
 gemeente Doesburg
 gemeente Doetinchem
 gemeente Dongen
 gemeente Dordrecht
 gemeente Drechterland
 gemeente Drimmelen
 gemeente Dronten
 gemeente Druten
 gemeente Duiven
 gemeente Echt-Susteren
 gemeente Edam-Volendam
 gemeente Ede
 gemeente Eemnes
 gemeente Eersel
 gemeente Eijsden-Margraten
 gemeente Eindhoven
 gemeente Elburg
 gemeente Emmen
 gemeente Enkhuisen

gemeente Landsmeer
 gemeente Langedijk
 gemeente Lansingerland
 gemeente Laren
 gemeente Leeuwarden
 gemeente Leiden
 gemeente Leiderdorp
 gemeente Leidschendam-Voorburg
 gemeente Lelystad
 gemeente Leudal
 gemeente Leusden
 gemeente Lingewaard
 gemeente Lisse
 gemeente Lochem
 gemeente Loon op Zand
 gemeente Lopik
 gemeente Loppersum
 gemeente Losser
 gemeente Maasdriel
 gemeente Maasgouw
 gemeente Maassluis
 gemeente Maastricht
 gemeente Medemblik
 gemeente Meerssen
 gemeente Meierijstad
 gemeente Meppel
 gemeente Middelburg
 gemeente Midden-Delfland
 gemeente Midden-Drenthe
 gemeente Midden-Groningen
 gemeente Mill en St. Hubert
 gemeente Moerdijk
 gemeente Molenlanden
 gemeente Montferland
 gemeente Montfoort
 gemeente Mook en Middelaar
 gemeente Neder-Betuwe
 gemeente Nederweert
 gemeente Nieuwegein
 gemeente Nieuwkoop
 gemeente Nijkerk
 gemeente Nijmegen
 gemeente Nissewaard
 gemeente Noardeast-Fryslân
 gemeente Noord-Beveland
 gemeente Noordenveld
 gemeente Noordoostpolder
 gemeente Noordwijk
 gemeente Nuenen c.a.
 gemeente Nunspeet
 gemeente Oegstgeest
 gemeente Oirschot

gemeente Tiel
 gemeente Tilburg
 gemeente Tubbergen
 gemeente Twenterand
 gemeente Tynaarlo
 gemeente Tytsjerksteradiel
 gemeente Uden
 gemeente Uitgeest
 gemeente Uithoorn
 gemeente Urk
 gemeente Utrecht
 gemeente Utrechtse Heuvelrug
 gemeente Vaals
 gemeente Valkenburg aan de Geul
 gemeente Valkenswaard
 gemeente Veendam
 gemeente Veenendaal
 gemeente Veere
 gemeente Veldhoven
 gemeente Velsen
 gemeente Venlo
 gemeente Venray
 gemeente Vijfheerenlanden
 gemeente Vlaardingen
 gemeente Vlieland
 gemeente Vlissingen
 gemeente Voerendaal
 gemeente Voorschoten
 gemeente Voorst
 gemeente Vught
 gemeente Waadhoeke
 gemeente Waalre
 gemeente Waalwijk
 gemeente Waddinxveen
 gemeente Wageningen
 gemeente Wassenaar
 gemeente Waterland
 gemeente Weert
 gemeente Weesp
 gemeente West Betuwe
 gemeente West Maas en Waal
 gemeente Westerkwartier
 gemeente Westerveld
 gemeente Westervoort
 gemeente Westervolde
 gemeente Westland
 gemeente Weststellingwerf
 gemeente Westvoorne
 gemeente Wierden
 gemeente Wijchen
 gemeente Wijdereen
 gemeente Wijk bij Duurstede

gemeente Enschede	gemeente Oisterwijk	gemeente Winterswijk
gemeente Epe	gemeente Oldambt	gemeente Woensdrecht
gemeente Ermelo	gemeente Oldebroek	gemeente Woerden
gemeente Etten-Leur	gemeente Oldenzaal	gemeente Wormerland
gemeente Geertruidenberg	gemeente Olst-Wijhe	gemeente Woudenberg
gemeente Geldrop-Mierlo	gemeente Ommen	gemeente Zaanstad
gemeente Gemert-Bakel	gemeente Oost Gelre	gemeente Zaltbommel
gemeente Gennep	gemeente Oosterhout	gemeente Zandvoort
gemeente Gilze en Rijen	gemeente Ooststellingwerf	gemeente Zeewolde
gemeente Goeree-Overflakkee	gemeente Oostzaan	gemeente Zeist
gemeente Goes	gemeente Opmeer	gemeente Zevenaar
gemeente Goirle	gemeente Opsterland	gemeente Zoetermeer
gemeente Gooise Meren	gemeente Oss	gemeente Zoeterwoude
gemeente Gorinchem	gemeente Oude IJsselstreek	gemeente Zuidplas
gemeente Gouda	gemeente Ouder-Amstel	gemeente Zundert
gemeente Grave	gemeente Oudewater	gemeente Zutphen
gemeente Groningen	gemeente Overbetuwe	gemeente Zwartewaterland
gemeente Gulpen-Wittem	gemeente Papendrecht	gemeente Zwijndrecht
gemeente Haaksbergen	gemeente Peel en Maas	gemeente Zwolle
gemeente Haaren	gemeente Pekela	
gemeente Haarlem	gemeente Pijnacker-Nootdorp	
gemeente Haarlemmermeer	gemeente Purmerend	
gemeente Halderberge	gemeente Putten	
gemeente Hardenberg	gemeente Raalte	

b. Vertegenwoordigers van de volgende gewesten, leden van de Vereniging:

Regio Foodvalley

01. Opening en Agenda

De voorzitter opent de Algemene Ledenvergadering en heet alle aanwezigen van harte welkom.

Zoals gebruikelijk wordt tijdens de vergadering over een aantal onderwerpen elektronisch gestemd. De stemmen zijn gewogen. Dat betekent dat iedere gemeente per 1.000 inwoners 1 stem heeft met een maximum van 75 stemmen. De gewesten hebben per 10.000 inwoners 1 stem, ook met een maximum van 75 stemmen.

De uitslagen van de stemmingen zijn openbaar en worden daarom na de vergadering via de VNG-website bekend gemaakt. Om te zien of de apparatuur werkt, wordt eerst geoefend met een proefstemming. De proefstelling luidt: “De Nederlandse vrouwen winnen dit jaar het WK”.

Indien leden het eens zijn met deze stelling, drukken zij op ‘1’. Zijn zij het oneens met deze stelling, dan drukken zij op ‘2’.

De voorzitter stelt vast dat de techniek werkt.

Voor een juist verloop van de stemmingen wordt er een commissie van stemopneming ingesteld, die hierop toeziet. Deze commissie staat onder voorzitterschap van Carla Breuer, burgemeester van Teijlingen.

De ALV stemt hier per acclamatie mee in.

02. Benoeming leden notulencommissie

De voorzitter geeft aan dat er door het VNG-bureau een verslag wordt opgesteld dat de volgende vergadering ter accordering voorligt. Om toe te zien op een correcte weergave van deze vergadering stellen conform de VNG Statuten een notulencommissie in bestaande uit drie personen.

Het bestuur stelt voor om de volgende personen te benoemen in de notulencommissie:

- Aad Solleveld, raadslid Maassluis
- Marcel Fluitman, wethouder Zeist
- Simon Fortuyn, wethouder Lansingerland.

De ALV stemt per acclamatie in met de benoeming.

03. Vaststelling notulen Buitengewone ALV 30 november 2018

De voorzitter gaat over tot de vaststelling van de notulen van de BALV van 30 november 2018.

De notulencommissie voor deze vergadering werd gevormd door:

1. Edo Haan, burgemeester Maassluis
2. Jeroen Nobel, burgemeester Aalsmeer
3. Peter Derk Wekx, gemeentesecretaris Alphen aan den Rijn

Zij hebben verklaard dat de notulen een getrouw beeld geven van wat tijdens de vergadering is besproken en besloten. Het bestuur stelt de leden voor om de notulen goed te keuren.

De ALV keurt per acclamatie de notulen goed.

04. Mededeling: Oprichting werkgeversorganisatie gemeenschappelijke regelingen

Mededeling: werkgeversorganisatie

De eerste mededeling betreft de oprichting van de werkgeversorganisatie gemeenschappelijke regelingen. De aanleiding hiervoor is de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren. Door de oprichting van een nieuwe werkgeversorganisatie kunnen de huidige aangesloten organisaties na de normalisering hun medewerkers dezelfde arbeidsvoorwaarden blijven bieden als in de Cao Gemeenten.

Mededeling: gemeentelijke herindeling per 1 januari 2019

De andere mededeling betreft traditiegetrouw de wijzigingen in de samenstelling van het ledenbestand. Zoals nagenoeg elk jaar het geval is, zijn er ook dit jaar op 1 januari enkele herindelingen geweest..

In 2018 telde Nederland 380 gemeenten. Per 1 januari 2019 zijn dit er 355.

Dat is het gevolg van de volgende herindelingen:

Provincie Friesland

De gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland en Nieuwkruisland (Kollumerland c.a.) zijn samengevoegd tot de nieuwe gemeente Noardeast-Fryslân.

Provincie Gelderland

De gemeenten Geldermalsen, Lingewaal en Neerijnen zijn samengevoegd tot de nieuwe gemeente West Betuwe.

Provincie Groningen

- De gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer zijn samengevoegd tot de nieuwe gemeente Groningen
- De gemeenten Bedum, De Marne, Eemsum en Winsum zijn samengevoegd tot de nieuwe gemeente Het Hogeland
- De gemeenten Grootegast, Leek, Marum, Zuidhorn en een deel van het grondgebied van de gemeente Winsum zijn samengevoegd tot de nieuwe gemeente Westerkwartier.

Provincie Limburg

De gemeenten Nuth, Onderbanken en Schinnen zijn samengevoegd tot de nieuwe gemeente Beekdaalen.

Provincie Noord Brabant

De gemeenten Aalburg, Werkendam en Woudrichem zijn samengevoegd tot de nieuwe gemeente Altena.

Provincie Noord Holland

Gemeenten Haarlemmerliede en Spaarnwoude en Haarlemmermeer zijn samengevoegd tot de nieuwe gemeente Haarlemmermeer.

Provincie Zuid Holland

Gemeenten Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland en Strijen zijn samengevoegd tot de nieuwe gemeente Hoeksche Waard.

Gemeenten Giessenlanden en Molenwaard zijn samengevoegd tot de nieuwe gemeente Molenlanden.

Gemeenten Noordwijk en Noordwijkerhout zijn samengevoegd tot de nieuwe gemeente Noordwijk.

Provincie Zuid Holland/Utrecht

Gemeenten Leerdam, Zederik (provincie Zuid-Holland) en Vianen (provincie Utrecht) zijn samengevoegd tot

de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden. De nieuw ontstane gemeente Vijfheerenlanden wordt 'toegevoegd' aan de provincie Utrecht.

05.a Jaarverslag 2018, inclusief Financieel Jaarverslag en inhoudelijke verantwoording over het Fonds GGU

De voorzitter geeft aan dat we zijn aangekomen bij agendapunt jaarverslag 2018, inclusief financieel jaarverslag en inhoudelijke verantwoording Fonds GGU.

De voorzitter vraagt de vergadering om het jaarverslag en het financieel jaarverslag 2018 vast te stellen en het bestuur decharge te verlenen.

De ALV stemt hier bij acclamatie mee in.

05b. Contributievoorstel 2020

De voorzitter stelt aan de orde van behandeling het contributievoorstel 2020. Op dit voorstel is een amendement ontvangen van de gemeenten Dinkelland, Tubbergen en Hellendoorn, mede namens een aantal andere Twentse gemeenten.

De heer John Joosten, burgemeester van de gemeente Dinkelland, licht het amendement toe. Hij is blij met de inspanningen van de VNG maar constateert ook dat de financiële problemen in het sociaal domein nog steeds niet zijn opgelost. Gemeenten moeten structureel bezuinigen, ook op de kerntaken. Dit gaat ten koste van de dienstverlening door gemeenten. Daarom is het noodzakelijk dat ook de VNG-werkorganisatie kritisch kijkt naar de ontwikkeling van de kosten en er geen stijging van de contributie is in 2020.

Reactie bestuur:

De heer Anne de Baat, penningmeester, geeft in zijn reactie namens het VNG bestuur aan dat de VNG zich zeer bewust is van de grote financiële problemen binnen het sociale domein. De VNG spant zich richting het kabinet tot het uiterste in om toereikende budgetten voor gemeenten zeker te stellen. Dit legt een grote druk op de organisatie.

Om stabiliteit in de organisatie (VNG nieuwe stijl) te realiseren is vorig jaar tijdens de ALV besloten om een geleidelijke contributiestijging te realiseren. De vastgestelde financieringssystematiek gaat uit van het toe groeien naar een vanuit de contributie gedekte kernorganisatie. Van de kernorganisatie wordt nu 19% gedekt uit tijdelijke middelen. Om dat gat te dichten is gekozen voor een ingroei van 1% per jaar en inzet van het eigen vermogen. Daarnaast beperkt de contributiestijging zich tot loon- en prijsontwikkeling.

Het afzien van de voorgestelde contributieverhoging van 3,2 % zal ten koste gaan van de VNG belangenbehartiging en dienstverlening aan gemeenten. Het VNG bestuur adviseert dan ook het amendement af te wijzen.

De heer Joosten reageert hierop door nogmaals te wijzen op de pijnlijke keuzes die gemeenten moeten maken door te snijden in haar kerntaken. Dit betekent ook pijnlijke keuzes voor de vereniging.

De heer De Baat benadrukt nogmaals het belang van een sterke en stabiele VNG om met name in deze tijden van tekorten en bezuinigingen de belangen van gemeenten in Den Haag te behartigen.

Over het amendement wordt elektronisch gestemd.

De uitslag van de stemming is: 73,40% tegen en 26,60% voor, waarmee de ALV het amendement heeft verworpen.

De voorzitter brengt vervolgens het contributievoorstel in stemming.

De ALV stemt in met het voorstel met 84,32% van de stemmen voor en 15,68% van de stemmen tegen.

06. Verenigingsstrategie ‘Gemeenten 2024’

De voorzitter kijkt samen met de algemene directie met plezier terug op de intensieve samenwerking met de leden in de voorbereiding van de Verenigingsstrategie en de belangrijkste speerpunten die dat heeft opgeleverd. Veel dank aan iedereen die hieraan heeft bijgedragen.

De voorzitter brengt vervolgens de Verenigingsstrategie in stemming.

De ALV stemt met een meerderheid van 100% in met het voorstel.

Het agendapunt wordt afgesloten met een filmpje over de totstandkoming van de Verenigingsstrategie.

07. Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU)

De voorzitter geeft het woord aan Henri Lenferink, voorzitter van het College van Dienstverleningszaken voor een toelichting op de GGU-voorstellen over de:

- Meerjarige voortzetting structurele activiteiten
- Meerjarig programma informatievoorziening
- Uitvoering korte projectmatige activiteiten
- Vaststelling gemeentelijke bijdrage GGU

De heer Lenferink licht toe wat de meerwaarde is van GGU voor gemeenten én wat een gemeente terug krijgt voor “3 euro per inwoner”. Hij noemt de volgende zaken:

- De Informatiebeveiligingsdienst (IBD): deze dienst helpt alle gemeenten bij het detecteren van cyberaanvallen en bij de ondersteuning in geval van een concrete aanval. Het is voordelig om dit collectief te doen;
- Gezamenlijke inkoop: de gezamenlijke aanbesteding en inkoop van telefonie heeft de gemeenten in totaal € 260 miljoen aan voordeel opgeleverd;
- Het terugbrengen van de administratieve lasten in het sociaal domein. Over en weer worden tussen gemeenten en zorgaanbieders veel berichten uitgewisseld. Het gezamenlijk gegevensknooppunt helpt gemeenten om dit op een veilige en efficiënte manier te doen.
- Het meerjarenprogramma voor de vernieuwing van de gemeentelijke informatiehuishouding: Dit betreft een groot programma voor een periode van tien jaar. Doel van het programma is de ontwikkeling van een overzichtelijk en veilig model voor alle data die gemeenten gebruiken. De leden zullen met regelmaat over de voortgang hiervan worden geïnformeerd.

Er is één inspreker bij dit agendapunt: Marcel Willemsen, wethouder van Oosterhout.

De heer Willemsen spreekt mede namens het ICT samenwerkingsverband Equalit waarbij 13 gemeenten zijn aangesloten. De gemeenten binnen dit samenwerkingsverband maken zich zorgen over de grootschalige uitbestedingen aan marktpartijen en het effect daarvan op het draagvlak en de schaalgrootte van gemeentelijke samenwerkingsverbanden. Hij roept het bestuur op om een onderzoek te starten om de volgende vragen te beantwoorden:

- Welke rol kunnen samenwerkingsverbanden innemen binnen de vereniging en binnen de GGU?
- Op welke wijze kan gebruik worden gemaakt van initiatieven van samenwerkingsverbanden binnen de vereniging over de Common Ground?

- Hoe kunnen gemeenten en samenwerkingsverbanden GGU taken uitvoeren zonder afhankelijk te zijn van commerciële marktpartijen?

De heer Lenferink reageert dat het juist de bedoeling is dat gemeenten grip houden op de data en daarbij niet afhankelijk zijn van marktpartijen. Gemeentelijke samenwerkingsverbanden zijn daarbij belangrijke partners. De VNG treedt hierover graag in gesprek met de samenwerkingsverbanden.

De ALV stemt in met de voorstellen met 99,63% voor en 0,37% tegen.

08. Standaard Verwerkingsovereenkomst

De ALV stemt in met het voorstel met 94,05 % voor en 5, 95% tegen.

09. Voortgang IBP

De voorzitter meldt dat bij dit agendapunt een motie is ingediend door de gemeente Groningen en anderen met als titel: Stevige borging gelijkwaardig partnerschap IBP. *Matthias Gijsbertsen*, wethouder van Groningen, zal de motie toelichten.

De heer Matthias Gijsbertsen geeft aan dat de motie het VNG bestuur opdraagt om alleen dan afspraken met het Rijk te maken over het overnemen van nieuwe taken of verzwarende van taken naar gemeenten, als objectief de goede inhoudelijke en financiële randvoorwaarden zijn vastgesteld en door het Rijk worden geborgd.

Het VNG bestuur ziet de motie als steun in de rug.

De ALV stemt bij acclamatie in met de motie.

10a. Motie BALV: Stevige structurele afspraken sociaal domein II

De voorzitter stelt aan de orde de behandeling van de motie “Stevige structurele afspraken sociaal domein II” die is aangenomen in onze Buitengewone ALV van 30 november 2018. De afgelopen maanden is een intensief traject doorlopen waarin zowel de vereniging als gemeenten alles uit de kast hebben gehaald om het Rijk ervan te overtuigen dat gemeenten betere randvoorwaarden nodig hebben om hun taken in het sociaal domein uit te voeren. In de ledenbrief van 27 mei zijn de leden geïnformeerd over het kabinetsbesluit om in de Voorjaarsnota incidenteel geld beschikbaar te stellen en over onze afspraken voor gezamenlijk onderzoek en arbitrage. In die ledenbrief is ook een aantal voorstellen voorgelegd voor onze inzet in de komende periode.

Bij dit agendapunt zijn drie moties ontvangen:

- De motie van Leidschendam-Voorburg en Zoetermeer en anderen “Structurele compensatie tekorten jeugdzorg”
- De motie van Assen en Leiden en anderen “Naar een passend financieel en sturingskader jeugd op basis van feiten”;
- De motie van Breda en anderen “Naar een structureel financieel totaal kader GGZ op basis van feiten”.

Als eerste krijgt *Marc Rosier*, wethouder van Zoetermeer, het woord om namens de gemeenten Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg de motie toe te lichten.

De heer Rosier meldt dat dankzij de onderhandelingen van de VNG het Rijk eindelijk de problematiek bij gemeenten heeft erkend als het gaat om de tekorten in de Jeugdzorg. Door deze tekorten zien gemeenten

zich genoodzaakt om pijnlijke bezuinigingen te nemen. Gemeenten hebben zelf ook een verantwoordelijkheid als het gaat om terugbrengen van administratieve lasten, maar de financiële problemen zijn acuut en moeten structureel worden opgelost. Inzet van de motie is daarom om deze deal met het kabinet niet te accepteren maar om in te zetten op een structurele oplossing.

Vervolgens krijgt Marleen Damen, wethouder van Leiden, het woord om de motie van de gemeenten Assen en Leiden over de Jeugdzorg toe te lichten.

Mevrouw Damen steunt de vorige spreker als het gaat om het belang van structurele afspraken. De motie roept het VNG bestuur op om aan tafel te blijven om voor de periode na 2021 structurele afspraken te maken richting een nieuw kabinet. Daarnaast is van belang om met elkaar en met het Rijk in gesprek te blijven over de knoppen waaraan gemeenten kunnen draaien om beter te sturen op de budgetten voor de Jeugdzorg. Als blijkt dat gemeenten niet hadden kunnen sturen op de volumegroei die zich de afgelopen jaren heeft voorgedaan, dan willen gemeenten hiervoor met terugwerkende kracht gecompenseerd worden.

Daarna krijgt Miriam Haagh, wethouder van Breda, het woord om de motie over de GGZ toe te lichten.

Mevrouw Haagh wijst erop dat niet alleen de Jeugdzorg maar ook de GGZ onderdeel is van het onderhandelingsakkoord met het Rijk. Het is van belang dat de opvang van kwetsbare mensen in woonwijken op een zorgvuldige manier plaats vindt. Dat wringt in de huidige situatie waarin extramuralisatie toeneemt, er wachtlijsten zijn voor Beschermd Wonen en er sprake is van sterke instroom vanuit forensische instellingen. De vraag is of woonwijken hierop zijn toegerust. Daarom doet zij een oproep tot zorgvuldigheid. Het vastleggen van het percentage voorziene ambulantisering van 20% naar 10% vormt daarbij een belangrijke stap.

De voorzitter geeft aan dat er ook een brief is binnengekomen van de gemeente Kampen over de implementatie van de Wvvgz.

De heer Bort Koelewijn, burgemeester van Kampen, geeft mede namens de regio IJsselland een toelichting op de brief. Hij dankt de VNG voor haar inzet op dit terrein en benadrukt het belang van goede praktische ondersteuning van gemeenten bij de uitvoering van deze wet die al op 1 januari aanstaande ingaat. Daarnaast is van belang dat er goede afspraken worden gemaakt over de taakverdeling tussen instellingen en gemeenten en dat de systemen dit najaar op orde zijn.

De heer Jan Brenninkmeijer, burgemeester van Waalre, meldt zich als inspreker. Hij vindt de toegelichte moties niet ver genoeg gaan en overweegt dit najaar bij de BALV nog met een motie te komen. Het is van groot belang dat er maatregelen worden genomen om de toenemende vraag naar Jeugdzorg te begrenzen. Hij vraagt verder aandacht voor het verdeelmodel en de ongelijkheid in verdeling van de gelden uit de stroppenpot. Gemeenten moeten structureel en naar evenredigheid gecompenseerd worden. Hij vindt alleen afspraken voor de komende drie jaar onvoldoende.

De heer Hans Waaldijk, wethouder van Utrechtse Heuvelrug, wijst er als inspreker op dat de door het kabinet toegezegde bedragen weinig voorstellen als deze moeten worden verdeeld over 355 gemeenten. Hij vraagt aandacht voor het belang van zekerheid voor de mensen die een beroep doen op de Jeugdzorg. Ook roept hij op tot een heroverweging van het huidige verdeelmodel.

De heer Robèrt Smits, wethouder van Bodegraven-Reeuwijk, meldt zich als inspreker. Hij wijst op de motie over van de gemeente Bodegraven-Reeuwijk over het objectieve verdeelmodel die vorig jaar in de ALV met grote meerderheid is aangenomen. De aanleiding van die motie was dat er significante nadeelgemeenten zijn. De continuïteit van de Jeugdzorg maar ook van andere beleidsterreinen staat op het spel. Er is veel meer geld nodig dat nu beschikbaar is gesteld door het Rijk. Hij doet een oproep aan de VNG en het Rijk om snel aan de slag te gaan met een objectief verdeelmodel en de leden daarbij te betrekken.

De heer Leon Meijer, wethouder van Ede, reageert. Hij heeft namens de VNG als medeonderhandelaar aan tafel gezeten bij het Rijk gezien en gezien dat er gaandeweg begrip ontstond bij het Rijk over de situatie bij gemeenten. De VNG heeft alles eruit gehaald wat er in zit. Het bod dat er nu ligt geeft verlichting voor de komende drie jaren. Daarnaast zijn er voldoende aanknopingspunten, met de afgesproken arbitrage en de mogelijkheid om een PM post op de meerjarenbegroting op te nemen, om voor de periode erna een structurele bijdrage te kunnen verwachten. Hij adviseert om de motie over het IBP aan te houden en de moties van de G40 te steunen. Verder is het van belang om bij elke nieuwe taak voor gemeenten eerst afspraken te maken over de financiering.

De heer Mark Sandmann, wethouder van Apeldoorn, is van mening dat de VNG in de media een duidelijke boodschap naar het Rijk heeft afgegeven. Daarom van belang om nu consequent te blijven. Hij steunt daarom de motie van Leidschendam-Voorburg en Zoetermeer.

De heer Jaap Paans, burgemeester van Alblasserdam, refereert aan de massale steun van de ALV vorig jaar om stevige onderhandelingen met het Rijk te gaan voeren. De inzet tot nu toe geeft moed voor een goede afloop van de verdere onderhandelingen. Hij pleit ervoor verdunning in stemuitslagen te voorkomen en te blijven bij de massale steun voor het aanhouden van de eerdere de motie over structurele afspraken in het sociaal domein.

Vicevoorzitter Hubert Bruls en commissievoorzitter Sven de Langen geven een reactie namens het bestuur.

De vicevoorzitter blikt terug op de vele taken die gemeenten sinds 2015 hebben opgepakt. Ondanks de daarmee gepaard gaande bezuinigingen hebben gemeenten niemand laten vallen die een beroep op hen deed. Toen de VNG vorig jaar de gesprekken met het Rijk startte over de tekorten in het sociaal domein was er nog op geen enkele manier sprake van geld of erkenning van de problematiek. We hebben nog niet bereikt wat we wilden maar er ligt nu wel een voorstel voor een substantieel bedrag voor de komende drie jaar met daarbij afspraken over arbitrage.

De heer Sven de Langen geeft namens het bestuur een reactie op de drie moties. Hij herkent bij de motie van de gemeenten Leidschendam-Voorburg en Zoetermeer dezelfde vechtersmentaliteit die er ook bij het bestuur is. Hij benadrukt dat er geen sprake is van een deal met het kabinet. Het gaat om een tussenstand. De gesprekken met het Rijk gaan verder want we zijn er nog niet. Het advies van het bestuur is daarom om deze motie niet te steunen.

Het bestuur wil de motie van Leiden en Assen graag omarmen omdat deze motie kan helpen om niet alleen vooruit te kijken naar toekomstige structurele financiering, maar ook naar mogelijke compensatie met terugwerkende kracht over de afgelopen periode.

Ook de derde motie over de GGZ ziet het bestuur als steun in de rug. Het is belangrijk dat er een goede monitoring komt van het speelveld (ambulantisering en extramuralisering). Ook is het van belang dat de uitkomsten van de onderzoeken naar Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang snel beschikbaar komen.

De voorzitter brengt de moties in stemming en daarna het bestuursvoorstel.

De ALV verwierpt de motie van de gemeente Leidschendam-Voorburg en Zoetermeer met 74,77% van de stemmen tegen.

De ALV stemt in met de motie van de gemeenten Assen en Leiden 'Naar een passend financieel en sturingskader Jeugd op basis van feiten' met 99,60% van de stemmen voor.

De ALV stemt in met de motie van Breda e.a. 'Naar een structureel financieel totaal kader GGZ op basis van feiten' met 100% van de stemmen voor.

De ALV stemt in met het bestuursvoorstel met 99,19% van de stemmen.

De voorzitter dankt iedereen die voor of achter de schermen zich heeft ingezet. De strijd gaat door.

10.b Afdoening overige moties

De voorzitter: aan de orde van behandeling zijn drie andere moties die in de Buitengewone ALV van 30 november 2018 zijn aangenomen. Dat zijn de moties inzake:

- het advies ROB BUIG
- een toekomstbestendig zorgsysteem
- de landelijke gemeente lobby tegen plastic.

Op basis van de inspanningen van de VNG tot nu toe en de inspanningen die in de komende periode nog zijn voorzien, heeft het bestuur voorgesteld deze moties als afgedaan te beschouwen. Dat betekent dus nadrukkelijk niet de VNG haar inzet beëindigt of dat alle doelen geheel zijn behaald.

Op dit voorstellen zijn geen amendementen of moties ontvangen.

De ALV stemt bij acclamatie in met het voorstel voor afdoening.

11. Landelijke inkoop jeugd en Wmo zintuigelijk gehandicapten

De ALV stemt bij acclamatie in met het voorstel voor de landelijke inkoop jeugd en Wmo zintuigelijk gehandicapten.

12. Klimaatakkoord

Over het Klimaatakkoord vindt in deze ALV geen besluitvorming plaats. Wel zijn er drie moties ingediend die betrekking hebben op het Klimaatakkoord:

- De motie “Daken voor zonne-energie” van de gemeente Veldhoven.
- De motie “Extra ALV inzake Klimaatakkoord” van de gemeenten Zwijndrecht en Delft
- De motie “Op weg naar een definitief Klimaatakkoord” van de Zeeuwse gemeenten

De voorzitter geeft Lot van Hooijdonk, commissievoorzitter en bestuurslid, het woord om de actualiteit rond het Klimaatakkoord toe te lichten.

Mevrouw Lot van Hooijdonk geeft aan dat gemeenten alleen aan de slag kunnen met de klimaatdoelstellingen als de drie eerder door de ALV genoemde randvoorwaarden zijn ingevuld. Het gaat daarbij om haalbaarheid en betaalbaarheid voor de inwoners; om de juiste bevoegdheden voor gemeenten en om een vergoeding van de uitvoeringslasten voor gemeenten.

Over de randvoorwaarden zijn al afspraken in de maak:

- Zo start de ROB (Raad voor het Openbaar Bestuur) een onderzoek naar de uitvoeringslasten.
- Er wordt gewerkt aan een agenda voor de benodigde wetgeving.
- Het Rijk toont zich bereid om gemeenten meer tijd te geven voor de RES-en.
- Er komt een heel pakket aan maatregelen voor bewoners al moet dit pakket nog wel worden doorgerekend op de effecten op wijk- en inwonerniveau. De vraag is of met dit pakket de doelstelling om 1,5 miljoen huizen van het gas af te hebben in 2030 ook haalbaar is.

De VNG zal het Klimaatakkoord en de randvoorwaarden analyseren en duiden en er bij de leden op terugkomen in een ALV.

De voorzitter geeft het woord aan de indieners van de drie moties.

De heer Jeroen Rooijackers, wethouder van Veldhoven, licht toe dat gemeenten aan de slag zijn met klimaatbeleid maar dat daarvoor wel draagvlak nodig is bij bewoners en bij het MKB. Op dit moment is er onzekerheid bij deze doelgroepen over de aanschaf van zonnepanelen. De motie roept het VNG bestuur op om in gesprek te gaan met het Rijk over concrete maatregelen om deze onzekerheid weg te nemen. Daarnaast is het van belang aandacht te vragen voor voldoende capaciteit op het elektriciteitsnet.

Mevrouw Jacqueline van Dongen, wethouder van Zwijndrecht, licht de tweede motie toe. In het Klimaatakkoord zijn nog teveel financiële en juridische onzekerheden voor gemeenten om aan de klimaatopgave te kunnen voldoen. Heldere afspraken over deze randvoorwaarden moeten onderdeel zijn van het Klimaatakkoord. Verder roept de motie het VNG bestuur op om in het besluitvormingsproces richting de ALV rekening te houden met voldoende in de planning zodat gemeenten zich goed kunnen voorbereiden.

Mevrouw Marga Vermue, burgemeester van Sluis, geeft een toelichting op de derde motie namens de Zeeuwse gemeenten. De motie roept het VNG bestuur op om de gemeenten en provinciale afdelingen tijdig te betrekken in het proces over het Klimaatakkoord en om te zorgen voor goede financiële afspraken.

Mevrouw Lot van Hooijdonk geeft aan dat het VNG bestuur de moties steunt.

De ALV stemt per acclamatie in met de drie moties.

13. Invulling vacatures VNG-bestuur en commissies

De voorzitter draagt voor dit agendapunt het voorzitterschap van de vergadering over aan vicevoorzitter Hubert Bruls. Dit voorstel betreft namelijk ook zijn kandidatuur voor een tweede termijn als voorzitter van onze vereniging.

De vicevoorzitter meldt dat de adviescommissie in twee vacatureronden in totaal 41 kandidaten heeft voorgedragen (ronde na raadsverkiezingen november + reguliere procedure richting ALV). Op 1 mei is mogelijkheid geopend tot stellen tegenkandidaten voor in totaal 28 kandidaten (13 leden commissie E&I zijn reeds door bestuur benoemd). Er zijn geen tegenkandidaten gesteld.

Hij spreekt zijn dank uit aan alle vertrekkende leden van bestuur en commissies, in het bijzonder aan de vertrekkende leden uit de delegatie voor het Comité van de Regio's. Deze delegatie wordt eens in de vijf jaar vernieuwd. Van zes leden eindigt hun Europese mandaatperiode in december 2019. Zij hebben in Brussel veel werk verricht en aansprekende resultaten geboekt. Ook spreekt hij zijn dank uit aan voorzitter Jan van Zanen voor zijn inzet als voorzitter in zijn eerste periode.

Er zijn geen tegenkandidaten. Daarom kan in een enkele stemming over de 28 voorgedragen kandidaten worden besloten.

De vicevoorzitter stelt vast dat de ALV bij acclamatie instemt met benoeming van de voorgestelde kandidaten.

Voorzitter Jan van Zanen dankt de leden voor de steun en wenst alle kandidaten veel succes.

14. Statutenwijziging

Dit agendapunt betreft de beëindiging van de mogelijkheid dat samenwerkingsverbanden lid zijn van de VNG. Voor deze statutenwijziging is een tweederde meerderheid van de uitgebrachte stemmen vereist.

De ALV stemt in met de voorgestelde statutenwijziging met 100% van de stemmen.

15. Rondvraag/WVTTK

De voorzitter stelt de overige moties die zijn ingediend aan de orde. Deze zijn allen voorzien van een positief preadvies van het bestuur, m.u.v. de motie van de gemeente Renkum over Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang waarvan het advies van het bestuur is om deze aan te houden.

Motie gemeente Barneveld e.a. over de verhuurdersheffing

De heer Aart de Kruijf, wethouder van Barneveld, roept mede namens een aantal regio's het VNG bestuur op zich ervoor in te zetten dat de verhuurdersheffing weer ten goede komt aan de volkshuisvesting.

De ALV steunt de motie bij acclamatie.

Motie van de gemeente Bergen e.a. over het Programma Aanpak Stikstof

De heer Klaas Valkering, wethouder van Bergen, wijst op de recente uitspraak van de Raad van State over het Programma Aanpak Stikstof. Hierdoor komt een groot aantal gemeentelijke bouwprojecten op losse schroeven te staan. De motie roept het VNG bestuur op om gemeenten actief te betrekken bij de oplossing van de problematiek die is ontstaan en de leden actief te blijven informeren.

De ALV steunt de motie bij acclamatie.

Motie gemeente Utrechtse Heuvelrug e.a. over het politiekorps op sterkte.

De heer Frits Naafs, burgemeester van Utrechtse Heuvelrug, geeft aan dat politiewerk ook mensenwerk is. Daarom heeft deze motie tot doel dat de professionaliteit van de gebiedsgebonden basisteams binnen de nationale politie behouden blijft.

De ALV steunt de motie bij acclamatie.

Motie van de gemeenten Oudewater en Dordrecht over dekking vergoeding raadsleden kleine gemeenten

De heer Pieter Verhoeve, burgemeester van Oudewater, geeft aan dat raadsleden de helden zijn van de lokale democratie. Het is terecht dat de vergoeding voor raadsleden in kleine gemeenten omhoog is gegaan. Helaas moeten gemeenten dit zelf betalen. Te vaak krijgen gemeenten nieuwe taken zonder financiële middelen. Daarom doet hij de oproep aan het bestuur om met name richting de Tweede Kamer te blijven pleiten voor een financiële bijdrage aan gemeenten.

De ALV steunt de motie bij acclamatie.

Motie van de gemeente Almere e.a. over een uitvoerbaar en betaalbaar inburgeringsstelsel

De heer Jerzy Soetekouw, wethouder van Almere, benadrukt het belang van "boter bij de vis" bij nieuwe taken voor gemeenten. Deze motie is bedoeld als steun in de rug voor het VNG bestuur bij de inzet van de VNG voor de uitvoering van een onafhankelijk onderzoek naar de financiële gevolgen voor gemeenten van het voorgestelde inburgeringsstelsel. Aandachtspunten daarbij zijn de samenwerking met het COA en de

inzet van ICT middelen. Het is van belang dat er een stelsel komt dat aansluit bij de ervaringen vanuit de lokale praktijk.

De ALV steunt de motie bij acclamatie.

Motie van de gemeente Stein e.a. over de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling

Mevrouw Marion Leurs-Mordang, burgemeester van Stein, licht de motie toe namens de andere gemeenten in Zuid-Limburg. Het gaat hier om een groot maatschappelijk probleem waarvoor via programma Veilig Thuis wel rijksmiddelen zijn maar niet voldoende. De inzet van de motie is het verkrijgen van voldoende structurele middelen. Dat geldt niet alleen voor gemeenten, maar voor de hele keten.

De ALV steunt de motie bij acclamatie.

Moties van de gemeenten Terschelling en van de gemeente de Fryske Marren over de compensatie kosten WMO abonnementstarief.

De heer Bert Wassink, burgemeester van Terschelling, maakt zich zorgen dat met de invoering van het WMO abonnementstarief de financiële uitgaven in het sociaal domein nog verder zullen oplopen. De oproep aan het VNG bestuur is om te blijven inzetten op compensatie voor gemeenten.

De ALV steunt de motie bij acclamatie.

De heer Fred Veenstra, burgemeester van De Fryske Marren, sluit zich aan bij de oproep van de gemeente Terschelling. De motie heeft dezelfde strekking.

De ALV steunt de motie bij acclamatie.

Motie gemeente Renkum over doordecentralisatie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

Mevrouw Marinka Mulder, wethouder van Renkum, licht toe dat het concept verdeelmodel grote nadelen heeft voor sommige gemeenten. Dit zet de solidariteit tussen gemeenten onder druk. Het is van groot belang dat gemeenten niet tegen elkaar worden uitgespeeld.

De heer Sven de Langen, geeft namens het VNG bestuur aan dat de inzet van de VNG is gericht op een verdeelmodel dat goed uitpakt voor alle gemeenten. Daarom is er nu een expertiseteam ingesteld dat ook oog heeft voor de historische component in het verdeelmodel.

Het voorstel van het VNG bestuur is om de motie aan te houden.

Mevrouw Marinka Mulder gaat daarmee akkoord.

De heer Jos Wienen, burgemeester van Haarlem, wil tot slot graag gebruik maken van de rondvraag. Hij heeft respect voor alle ingediende moties en snapt de behoefte die er achter zit, maar veel moties gaan over zaken die al de aandacht van het VNG bestuur hebben. Het risico is dat de impact van moties vermindert als het aantal blijft toenemen. Als hartenkreet doet hij een oproep om moties te beperken tot de echte zware onderwerpen.

16. Sluiting

De voorzitter vraagt een groot applaus voor de organiserende gemeente en iedereen voor en achter de schermen die dit jaarcongres mogelijk hebben gemaakt. Hij sluit de vergadering.

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
1 november 2019
Kenmerk
COS/U201900797
Lbr. 19/088
Telefoon
070 373 83 93
Bijlage(n)
1

Onderwerp
Uitvoering moties aangenomen in ALV 5 juni 2019
uitgezonderd de twee moties inzake het Klimaatakkoord

Samenvatting

In de ALV van 5 juni 2019 zijn in totaal dertien moties aangenomen. In deze ledenbrief legt het bestuur verantwoording af over elf aangenomen moties, waarbij de twee inhoudelijk gelijklopende moties over het abonnementstarief Wmo samen worden behandeld. De twee moties over het Klimaatakkoord worden behandeld bij het betreffende agendapunt.

Aan de leden**Datum**

1 november 2019

Kenmerk

COS/U201900797

Lbr. 19/088

Telefoonnummer

070 373 83 93

Bijlage(n)

1

Onderwerp

Uitvoering moties aangenomen in ALV 5 juni 2019
uitgezonderd de twee moties inzake het Klimaatakkoord

Geacht college en gemeenteraad,

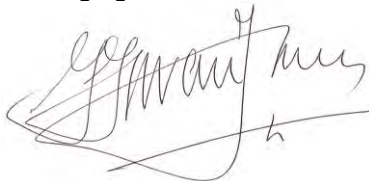
In de ALV van 5 juni 2019 zijn in totaal dertien moties aangenomen. In deze ledenbrief legt het bestuur verantwoording af over elf aangenomen moties, waarbij de twee inhoudelijk gelijklopende moties over het abonnementstarief Wmo samen worden behandeld. De twee moties over het Klimaatakkoord worden behandeld bij het betreffende agendapunt.

In de bijlage bij deze ledenbrief geeft het bestuur aan welke concrete acties zijn ondernomen om uitvoering te geven aan de elf moties én welke concrete acties in de komende periode nog zullen worden ondernomen. Op basis van deze verantwoording stelt het bestuur u voor om de moties als afgedaan te beschouwen dan wel aan te houden. Indien een motie als afgedaan wordt beschouwd betekent dit nadrukkelijk niet dat de VNG geen acties meer op deze dossiers onderneemt.

Ook hiervoor geldt immers dat de betreffende onderwerpen ook in de toekomst aandacht en inzet van de VNG blijft vergen. Vanzelfsprekend kunt u in de toekomst de VNG opnieuw oproepen, in een nieuwe motie of anderszins, om zich sterk te maken op deze onderwerpen.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

mr J.H.C. van Zanen
Voorzitter

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

**BIJLAGE BIJ LEDENBRIEF “UITVOERING MOTIES ALV 5 JUNI 2019, UITGEZONDERD
TWEDE MOTIES INZAKE HET KLIMAATAKKOORD” VAN 1 NOVEMBER 2019**

1. Motie “Daken voor zonne-energie” (Veldhoven)

Motie

- Zoveel mogelijk dakoppervlak en eventueel gevels benutten voor de plaatsing van zonnepanelen om zo het ruimtebeslag voor de opwek van duurzame energie in de groene ruimte te beperken
- Oproep aan VNG-bestuur om bij de Minister van EZK te vragen om de opvolger van de salderingsregeling zo vorm te geven dat het aantrekkelijk wordt om voor zonnepanelen geschikte dakoppervlakken maximaal te benutten en hierover op zo kort mogelijke termijn duidelijkheid te bieden
- Op zo kort mogelijke termijn duidelijkheid te bieden over de zonneladder (motie Dik-Faber) zodat er bij het opstellen van de RES (regionale energiestrategieën) rekening mee kan worden gehouden.

Uitvoering motie: concrete acties en voornemens VNG

Dit onderwerp valt binnen het programma Energie en de inzet sectortafel Elektriciteit en Regionale Energiestrategieën.

De strekking van de motie op het punt van de salderingsregeling komt overeen met hetgeen is afgesproken in het, nog te tekenen, Klimaatakkoord zoals gepresenteerd op 28 juni. Hierin wordt duidelijkheid geboden over de beleidsvoornemens voor de opvolging van de salderingsregeling. Invulling van de motie Dik-Faber wordt door het Ministerie van EZK vormgegeven. Dit gebeurt in nauw overleg met de VNG en andere betrokken partijen.

Uitvoering motie

Met de afspraken in het Klimaatakkoord en de betrokkenheid van de VNG bij de invulling van de motie Dik-Faber is een zorgvuldig proces geborgd om tijdig de in de motie gevraagde duidelijkheid te krijgen.

Wij stellen voor om de motie af te doen.

Verantwoordelijke VNG-commissie(s):

Commissie Ruimte, Wonen en Mobiliteit

2. Motie “Verhuurdersheffing” (Barneveld c.s.)

Motie

Oproep aan de VNG op om bij BZK aan te dringen op inzet van een aanzienlijk deel van de opbrengsten uit de verhuurderheffing ten gunste van investeringen in nieuwbouw, onderhoud en verduurzaming van de sociale woningvoorraad.

Uitvoering motie: concrete acties en voornemens VNG

De fiscale lasten van woningcorporaties en gemeentelijke woningbedrijven zijn sinds 2013 fors gestegen. Daardoor is de investeringscapaciteit in de sociale huursector veel te klein, gezien de opgaven. Slechts een klein deel van de inkomsten uit de verhuurderheffing worden door het Rijk opnieuw ingezet voor de sector.

Een van de topprioriteiten in de VNG-inzet woonbeleid (april 2019) is “Woningcorporaties hebben voldoende investeringscapaciteit”. De VNG vindt dat de totale lastendruk op de corporaties omlaag moet. Teveel corporaties hebben een grotere opgave dan de investeringscapaciteit toelaat. Er is een fundamentele discussie over de verhuurderheffing nodig. Die kan in twee richtingen uitpakken: het verlagen of afschaffen van de verhuurderheffing of – zoals de motie beoogt - het opnieuw inzetten van de opbrengsten ten gunste van investeringen in de sociale huursector.

Op 12 juni 2019 heeft Laurens Ivens de motie onder de aandacht gebracht van de deelnemers aan het Breed beraad wonen. Dit is een bestuurlijk overleg van de minister van BZK met de medeoverheden en de partijen die de Nationale Woonagenda hebben ondertekend (waaronder Aedes, Bouwend Nederland, Neprom, NVB, NVM, Vereniging Eigen Huis, Woonbond). Alle partijen benadrukten de negatieve effecten van de verhuurdersheffing. Niet alleen vanwege de beperking van de investeringsmogelijkheden voor de corporaties, maar ook voor de particuliere verhuur en voor de bouw.

De afspraken in het Regeerakkoord maken echter dat de minister nog geen actie kan ondernemen. Wel wijst de minister op het lopende onderzoek naar de investeringscapaciteit van corporaties versus de opgaven waar corporaties voor staan. De uitkomsten van dit onderzoek worden eind 2019 verwacht.

Uitvoering motie

Met het onder de aandacht brengen van de motie, onder meer in het Breed beraad wonen, heeft de VNG zich ingespannen om het vraagstuk over het voetlicht te brengen. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek eind 2019 moet blijken welke verbeteringen kunnen worden aangebracht. De VNG blijft zich inzetten op dit vraagstuk.

Wij stellen voor de motie af te doen.

Verantwoordelijke VNG-commissie(s):

Commissie

3. Motie “Politiesterkte op orde” (Utrechtse Heuvelrug)

Motie

Oproep aan de VNG om het gesprek aan te gaan met de minister van Justitie en Veiligheid over een levensloopbestendig personeelsbeleid met een structureel budget om sterkte op orde te houden. Dat vergt waarborgen voor een continue instroom en opleiding van nieuwe medewerkers, toezien op continuering van professionaliteit en kennis binnen de politie.

Uitvoering motie: concrete acties en voornemens VNG

De oproep van de motie was een steun in de rug voor het door de VNG (en Regioburgemeesters) gevoerde beleid. In het Landelijk Overleg Veiligheid (LOVP) wordt uitvoering gegeven aan het kwantitatief en kwalitatief op orde brengen van de politieorganisatie. Dit als uitvloeisel van afspraken over capaciteit en de manier van organiseren binnen de politie uit het Regeerakkoord en de evaluatie uit de Politiewet. Ook bij rondetafelgesprekken en input bij de evaluatie Politiewet hebben de VNG en Regioburgemeesters bij de minister aandacht gevraagd voor een levensloopbestendig personeelsbeleid bij de politie.

Het vraagstuk van toekomstbestendige politie heeft geleid tot een aantal voorstellen die zijn besproken in het LOVP: de beslisnotitie uitwerking Regeerakkoord, de ontwikkelagenda Gebiedsgebonden Politiezorg en de ontwikkelagenda Opsporing. De ontwikkeling van de toekomstbestendige politie maakt ook onderdeel uit van de Landelijke veiligheidsagenda politie met prioriteiten voor de komende jaren.

Afspraken over budgetten, vergroting van inzetbare capaciteit, opleiding nieuwe medewerkers, onderwijs en kennisdeling via o.a. Politieacademie zijn gemaakt. De druk op wijkagenten is meegenomen in de maatregelen versterking gebiedsgebonden politiezorg. Werving-selectie, functieopbouw en persoonlijke ontwikkeling wordt in voorzien door de afgesloten CAO.

Samen met Regioburgemeester blijven wij toezien op verdere uitvoering. Zo ligt de uitvoering van de Ontwikkelagenda Opsporing nu bij het LOVP. De Regioburgemeesters (i.s.m. VNG) informeren burgemeesters in de regio over de voortgang in het LOVP.

Uitvoering motie

Gezien de gepleegde inzet en de nog voorziene acties stellen wij voor om deze motie af te doen.

Verantwoordelijke VNG-commissie(s):

Commissie Bestuur en Veiligheid

4. Motie “Een uitvoerbaar en betaalbaar inburgeringsstelsel, anders niet acceptabel voor gemeenten” (Almere)

Oproep motie

- Zich te blijven inzetten voor een betaalbaar en uitvoerbaar inburgeringsstelsel voor gemeenten
- Er bij het Rijk op aan te blijven dringen om in gezamenlijk opdrachtgeverschap een financieel onderzoek te laten uitvoeren, waarbij het Rijk zich ook committeert aan de uitkomsten.
- Ervoor te zorgen dat het Rijk zijn verantwoordelijkheid neemt om samen met de gemeenten de gesignaleerde knelpunten – ten aanzien van financiën, sturingsmogelijkheden, (ICT)systemen, privacy en verantwoording – aan te pakken en op te lossen, anders wordt de regiefunctie voor gemeenten onuitvoerbaar.

Uitvoering motie: concrete acties en voornemens VNG

In alle bestuurlijke overleggen na de ALV heeft de VNG (net als voor de ALV) aangegeven dat een nieuw uitvoerbaar en betaalbaar inburgeringsstelsel alleen mogelijk is als gemeenten hiervoor de juiste randvoorwaarden mee krijgen. Zonder de juiste randvoorwaarden gaat de VNG niet akkoord met nieuwe taken.

Nadat op 22 mei het BO met de minister van SZW door de VNG is afgebroken, heeft de VNG op 27 juni een afspraak gemaakt met de minister over een onderzoek naar de financiële gevolgen van de nieuwe wet. Onderdeel hiervan was veldwerk bij gemeenten (onder gezamenlijk opdrachtgeverschap van het ministerie van SZW en de VNG) en een analyse van het CPB. Beide trajecten zijn inmiddels afgerond. Het veldwerk geeft een goed beeld van wat er in de praktijk nodig is om de doelstellingen van de nieuwe wet te behalen en geldt daarmee voor gemeenten als uitgangspunt.

Wat betreft de (inhoudelijke) knelpunten heeft de VNG op 16 september een reactie gestuurd op de consultatie Wet Inburgering waarin is aangegeven dat de wet i.v.m. de gesignaleerde knelpunten op deze manier niet uitvoerbaar is.

Op 15 oktober is er bestuurlijk overleg over het nieuwe stelsel. De lijn blijft dat de VNG zonder de juiste randvoorwaarden niet akkoord kan gaan met de nieuwe wet.

Uitvoering motie: in hoeverre is aan de strekking van de motie tegemoetgekomen?

De motie vormt een ondersteuning van de eerder ingezette lijn (juiste randvoorwaarden en financiën). De bestuurlijke gesprekken hierover lopen nog en zullen naar verwachting dit najaar tot een conclusie moeten leiden. Wij stellen voor om deze motie aan te houden.

Verantwoordelijke VNG-commissie(s):

Participatie, Schuldhulpverlening en Integratie

5. Motie “Tekorten in aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling” (Stein)

Oproep motie

1. In overleg te gaan met de Minister van VWS om structureel voldoende middelen beschikbaar te stellen voor alle taken en werkzaamheden van Veilig Thuis.
2. Bij de minister tevens aandacht te vragen voor de (financiële) consequenties die de toename van taken en werkzaamheden van Veilig Thuis hebben voor het lokale veld.

Uitvoering motie: concrete acties en voornemens VNG

Op verschillende manieren uiten gemeenten hun zorgen over financiële tekorten om hun taken in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling uit te kunnen voeren. Begin juli 2019 stond op het directeurenoverleg Veilig Thuis de stijging in het aantal meldingen en adviezen bij Veilig Thuis, en een inventarisatie die VNG hiernaar deed, op de agenda. Uitkomst van dit overleg: VWS, JenV, VNG en LNVt zijn bereid gezamenlijk op te trekken om mogelijke oplossingen te formuleren. Ook is uitgesproken dat er behoefte is aan duiding van de cijfers die de VNG verzamelde. Om tot deze analyse te komen is de werkgroep ‘Analyse volumegroei Meldingen en adviezen VT’ gevormd met afgevaardigden vanuit de vier eerdergenoemde organisaties. Hierbij bestaat de gemeentelijke delegatie uit medewerkers van de VNG en beleidsmedewerkers uit verschillende gemeenten.

Naar aanleiding van de eerste bijeenkomst van de werkgroep op 11 september jongsteleden heeft de VNG een onderzoeksopzet opgesteld. De opzet is inmiddels verder aangescherpt naar aanleiding van input vanuit gemeenten en de andere partners. Deze onderzoeksopzet wordt ook nog besproken in het directeurenoverleg Veilig Thuis (VNG, VWS, JenV, & LNVt). Na vaststelling van de onderzoeksopzet, moet de analyse zo snel mogelijk van start gaan. Voornemen is dat eind dit jaar de onderzoek rapportage wordt aangeleverd. Op basis van deze rapportage gaan VWS, JenV, VNG en LNVt aan de slag met het formuleren van vervolgacties, inclusief mogelijke oplossingen voor de korte en langere termijn.

Tot slot hebben we als VNG richting VWS aangegeven dat er diverse landelijke en regionale voorzieningen zijn die middels de DUVO gefinancierd (moeten) worden waarvoor tekorten zijn (voorzien). Dus niet alleen de VT-organisaties, maar ook het landelijk CSG. We hebben daarom bij VWS aangegeven dat we als VNG graag – op bestuurlijk niveau- ook over deze financiële problemen in gesprek willen.

Uitvoering motie: in hoeverre is aan de strekking van de motie tegemoetgekomen?

De VNG is in gesprek gegaan met het ministerie van VWS over de financiële tekorten Veilig Thuis. Er is een onderzoek in gang gezet op basis waarvan met de betrokken partijen vervolg acties worden geformuleerd. De commissie ZJO is bestuurlijk betrokken bij de verdere afhandeling, waarvan wij de gemeenten via de reguliere kanalen zullen informeren.

Gelet op het lopende onderzoek stellen wij u voor deze motie aan te houden.

Verantwoordelijke VNG commissie(s):

Zorg, Jeugd, Onderwijs

**6. Motie “Compensatie extra kosten invoering abonnementstarief WMO-voorzieningen”
(De Fryske Marren, Terschelling)**

Oproep motie

Bij de rijksoverheid aan te dringen op een volledige compensatie van de extra kosten, die een gevolg zijn van de gewijzigde wetgeving op het terrein van WMO-voorzieningen.

Uitvoering motie: concrete acties en voornemens VNG

Dit standpunt is altijd de VNG inzet geweest tijdens Bestuurlijke overleggen over het abonnementstarief. De landelijke besluitvorming is anders geweest.

De VNG volgt nauwgezet de eerste resultaten van de monitoring van de effecten. Zodra deze aanleiding geven om hierover opnieuw de discussie te starten zal dit gedaan worden tijdens een bestuurlijk overleg. Los hiervan wil de commissie ZJO begin 2020 opnieuw actief de lobby omtrent het abonnementstarief oppakken.

Uitvoering motie: in hoeverre is aan de strekking van de motie tegemoetgekomen?

Onderwerp is belegd bij commissie ZJO die de ontwikkelingen op de voet volgt en het onderwerp geregeld aan de orde stelt tijdens Bestuurlijke Overleggen. Naar verwachting zal tijdens het Bestuurlijk Overleg van november de uitkomsten van de eerste monitor op de agenda staan: afhankelijk van die uitkomsten kan dan het gesprek worden gevoerd over maatregelen om ongewenste effecten van de invoering tegen te gaan (waaronder eventuele aanvullende compensatie). De commissie voorziet in ieder geval begin 2020 hernieuwde lobby activiteiten op dit onderwerp.

Wij stellen voor deze motie aan te houden.

Verantwoordelijke VNG commissie(s):

Commissie Zorg, Jeugd, Onderwijs.

7. Motie “Raadsledenvergoeding” (Oudewater en Dordrecht)

Motie

Per 2018 krijgen raadsleden met minder dan 24.000 inwoners een verhoging van de vergoeding ter hoogte van die van raadsleden van gemeenten tussen 24.001 en 40.000 inwoners. De dekking van deze vergoeding is door de minister van BZK vanaf 2019 gevonden in het geldende macrobudget van het gemeentefonds. En wel door feitelijk teveel betaalde APPA-gelden aan gemeenten (ontstaan door versobering in de voorgaande jaren) te herverdelen aan gemeenten op een zodanige wijze, dat deze de verhoging van raadsledenvergoedingen kunnen dekken. Deze herverdeling pakt niet voor elke gemeente gunstig uit. Er zijn tekorten. Dit is voor indienende gemeenten een van de redenen om de wijze van dekking van de verhoging van de raadsledenvergoeding nogmaals onder de aandacht te brengen. De indieners scharen zich achter het inhoudelijke beleid (verhoging van de raadsledenvergoeding).

Indieners roepen het VNG-bestuur op om nogmaals bij kabinet en parlement erop aan te dringen, het gemeentefonds aan te vullen met het bedrag dat benodigd is om de verhogingen van de raadsledenvergoeding te dekken, in plaats van deze te dekken op de nu uitgevoerde manier.

Uitvoering motie: concrete acties en voornemens VNG

De VNG heeft dit onderwerp geagendeerd op zowel ambtelijk als directieniveau bij het ministerie van BZK. Er volgt nog een formele brief om dit onderwerp opnieuw te agenderen in het Bestuurlijk overleg Financiële Verhoudingen (BOFv).

Uitvoering motie

De VNG blijft zich ook in de komende periode nadrukkelijk inzetten op dit onderwerp. Gezien de reeds gepleegde inzet en de nog voorziene acties stellen wij voor om deze motie af te doen.

Verantwoordelijke VNG-commissie(s):

Commissie Raadsleden & Griffiers

8. Motie “Stevige borging gelijkwaardig partnerschap IBP” (Groningen)

Oproep motie

In de motie wordt uitgesproken dat het langetermijnperspectief voor de gemeentelijke financiën zwaar onder druk is komen te staan vanwege tegenvallende accresontwikkelingen, de opschalingskorting en nieuwe taken, waar de discussies over financiële randvoorwaarden nog niet zijn beslecht. Tevens dat een passend financieel arrangement van toepassing hoort te zijn op alle (regie)taken die gemeenten al hebben en krijgen. De motie draagt het VNG-bestuur op om alleen met het Rijk afspraken te maken over het overnemen van nieuwe taken of verzwarende van taken naar gemeenten, indien objectief de goede inhoudelijke en financiële randvoorwaarden zijn vastgesteld en door het Rijk worden geborgd. Dit door bij het herzien van de Code Interbestuurlijke Verhoudingen met het kabinet af te spreken hoe artikel 2 van de Financiële-Verhoudingswet (over taakwijziging gemeenten en financiële gevolgen daarvan) op een passende manier wordt toegepast. Tevens om de opschalingskorting ter discussie te blijven stellen en de groei van het gemeentefonds te laten meebewegen met de groei van de gemeentelijke kosten.

Uitvoering motie: concrete acties en voornemens VNG

Als uitgangspunt voor afspraken die gemaakt worden met het Rijk geldt altijd dat we willen dat de randvoorwaarden goed geborgd zijn. De opstelling van de VNG-delegatie onder leiding van wethouder Peter Heijkoop over inburgering is er een voorbeeld van dat dit niet altijd zo is. Aan de andere kant hebben we bij de invoering van het abonnementstarief ook gezien dat uiteindelijk de wetgever beslist.

Mede daarom blijven wij aandacht vragen voor bindende arbitrage bij conflicten. Dit zou zijn beslag moeten krijgen in de actualisering Code Interbestuurlijke Verhoudingen. De actualisering, opgenomen in het IBP, krijgt nadere invulling op basis van de inzichten van de Studiegroep Financiële en Interbestuurlijke Verhoudingen. Deze studiegroep, die in het voorjaar van 2020 met een rapport komt bestaat uit hoge rijksambtenaren en (oud-) bestuurders van gemeenten, provincies en waterschappen. De VNG is betrokken bij het secretariaat, dat wordt gecoördineerd door het ministerie van BZK.

In 2004 zijn er bestuurlijke afspraken gemaakt over de wijze waarop artikel 2 Financiële-verhoudingswet (Fvw) wordt toegepast. Omdat er sinds 2010 verschillende uitnames hebben plaatsgevonden die niet voldoen aan deze principes, heeft de VNG met BZK de afspraak gemaakt dat in het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen van april 2020 nieuwe bestuurlijke afspraken zullen worden gemaakt over de toepassing van art. 2 Fvw.

Nieuwe wetgeving met gevolgen voor gemeenten wordt altijd voorgelegd aan de Raad van State voor advies, waarbij de Raad ook kijkt naar de uitvoerbaarheid. Daarnaast schrijft de Code Interbestuurlijke Verhoudingen voor dat de impact op de decentrale overheden van de uitvoering van nieuwe wetgeving wordt getoetst (artikel 6).

In het kader van gelijkwaardig partnerschap is er dit najaar ook een evaluatie gestart naar de normeringssystematiek. De werking van de huidige systematiek zal getoetst worden aan criteria als evenredigheid en stabiliteit. Daarnaast is er in het onderzoek ruimte om ook andere varianten te onderzoeken. Voor het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van april 2020 zal de evaluatie zijn afgerond.

Daarnaast is de VNG bezig om samen met de fondsbeheerders, mede naar aanleiding van moties vanuit de Tweede Kamer, in kaart te brengen of er maatregelen zijn die al op korte termijn genomen kunnen worden om de stabiliteit van de trap-op trap-af systematiek wezenlijk te verbeteren. Hierover zal het VNG-bestuur op de BALV de laatste stand van zaken melden.

De (sterk) toenemende uitnamen uit het Gemeentefonds door de apparaatskorting (voorheen opschalingskorting) blijven eveneens onze aandacht houden in onze lobbyactiviteiten.

Uitvoering motie: in hoeverre is aan de strekking van de motie tegemoetgekomen?

Gelijkwaardig partnerschap was, is en zal een speerpunt blijven in onze contacten met het huidige kabinet en alle volgende kabinetten.

Aan de strekking van de motie is tegemoetgekomen. Naar aanleiding van de ingezette acties en de stand van zaken stellen wij voor om deze motie aan te houden.

Verantwoordelijke VNG-commissie(s):

Commissie Financiën.

Commissie Zorg, Jeugd, Onderwijs.

9. Motie “Naar een structureel financieel totaal kader GGZ op basis van feiten” (Breda)

Oproep motie

- Bij de ondertekening van het HLA-GGZ als voorwaarde vast te leggen dat onderstaande onderzoeken / analyses gezamenlijk met het Rijk zullen worden uitgevoerd én beslecht, zodat dit in samenhang met de financiële verdeling en doordecentralisatie van het budget Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang kan worden ingevoerd:

1. Met spoed het onderzoek naar de wachtlijstenproblematiek beschermd wonen uit te voeren, zodat de financiële consequenties worden meegenomen in het macrobudget Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en Begeleiding en de financiële doordecentralisatie daarvan,
2. Met spoed een noodzakelijke, scherpe analyse te maken van de financiële effecten van de extramuralisering GGZ voor gemeenten en andere partners van het HLA-GGZ, inclusief de verschuivende aantallen GGZ-cliënten en de verzwarende problematiek, waarbij de verlaagde ambulantiseringdoelstelling van 10% uit de Zvw nadrukkelijk wordt gevolgd.

- Gezamenlijke (Rijk, zorgverzekeraars en gemeenten) monitoring van de noodzakelijke opbouw van de ambulante infrastructuur op zowel inhoud als kosten. Deze uitkomsten in periodiek bestuurlijk overleg in relatie brengen met de realiseerbaarheid van het HLA-GGZ.

Uitvoering motie: concrete acties en voornemens VNG

Op 20 juni heeft de VNG het HLA-GGZ getekend. Bij de ondertekening is melding gemaakt van deze aangenomen motie. Met VWS wordt gewerkt aan de agenda over invulling van de punten uit de motie, waarbij ter zake punt 1 de opdracht voor het onderzoek reeds gegund is. VNG is betrokken bij de selectie van het bureau dat het onderzoek gaat uitvoeren. Voor wat betreft de andere twee punten zijn op onderdelen al deelonderzoeken gestart. Daarnaast worden naar verwachting eind oktober afspraken gemaakt over de manier waarop de volledige motie en onderzoeken in samenhang worden opgepakt en over de governance en projectstructuur die daarbij horen. Naast de betrokken directies van VWS en de VNG sluiten ook zorgverzekeraars en een afvaardiging van gemeenten aan.

Uitvoering motie: in hoeverre is aan de strekking van de motie tegemoetgekomen?

Aan de strekking van de motie is uitvoering gegeven. Het eerste punt is inmiddels uitgevoerd, dit onderzoek is gestart. Over punt twee en drie zijn we in overleg. Over de contouren van het vervolg is overeenstemming.

Wij stellen voor om deze motie aan te houden.

Verantwoordelijke VNG-commissie(s):

Commissie Zorg, Jeugd, Onderwijs.

**10. Motie “Naar een passend financieel en sturingskader Jeugd op basis van feiten”
(Assen, Leiden)**

Oproep motie

- Zich hard te blijven maken voor stevige structurele bijdragen, waaronder een verhoging van het macrobudget voor jeugdhulp;
- Zich ervoor in te spannen om bij de bestuurlijke weging van de uitkomsten van het jeugdonderzoek naar kosten- en volumeontwikkelingen in 2018 en 2019, ook de structurele doorwerking van de volumegroei in de 2015 tot 2017, voor zover niet te beïnvloeden door gemeenten, met terugwerkende kracht te compenseren;
- Met het kabinet uit te werken hoe gemeenten zekerheid krijgen over 2022 als er nog geen besluitvorming is door het nieuwe kabinet over de begroting 2022;
- In de gesprekken die VNG gaat voeren met het Rijk voor een effectiever, efficiënter en beter Jeugdstelsel de sturingsmogelijkheden voor gemeenten te versterken, op bijv. externe verwijzers.

Uitvoering motie: concrete acties en voornemens VNG

De VNG heeft eerste gesprekken gevoerd met VWS over het afgesproken onderzoek met het rijk naar de noodzaak van structurele middelen. Er zal een begeleidingscommissie worden opgezet die de onderzoeksopzet formuleert, waarin vanuit het Rijk VWS, BZK en FIN aan deelnemen, en vanuit gemeenten VNG en een aantal individuele gemeenten. Dit moet leiden tot een onderzoeksopzet waarover in het najaar bestuurlijk besloten wordt. Vervolgens moet het onderzoek waarschijnlijk worden aanbesteed, en start het feitelijke onderzoek in het voorjaar van 2020, zodat het in het najaar van 2020, zoals afgesproken, gereed is.

De VNG heeft in deze gesprekken ook al aangegeven enige zorg te hebben over het jaar 2022, omdat als er in maart 2021 verkiezingen zijn het niet zeker is dat een nieuw kabinet het begrotingsjaar 2022 al kan beïnvloeden. VWS heeft deze zorg gehoord, en dit thema zal de VNG agenderen in de bestuurlijke overleggen dit najaar waarin ook de onderzoeksopzet zal worden besproken.

Daarnaast heeft het VNG-bestuur een expertiseteam ingesteld dat nadenkt over de reikwijdte van de jeugdhulp. De uitkomst van dit onderzoek is de basis voor gesprekken in VNG-verband en met het Rijk hoe we meer sturing kunnen geven aan de volumeontwikkelingen in de jeugdhulp.

Uitvoering motie: in hoeverre is aan de strekking van de motie tegemoetgekomen?

Aan de strekking van de motie is tegemoetgekomen. In afwachting van de uitkomsten van het gezamenlijke onderzoek stelen wij voor deze motie aan te houden.

Verantwoordelijke VNG-commissie(s):

Commissie Zorg, Jeugd, Onderwijs.

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
1 november 2019
Kenmerk
PEN/U201900817
Lbr. 19/093
Telefoon
070 - 373 83 93
Bijlage(n)
4

Onderwerp
Instemming Klimaatakkoord en moties

Samenvatting

De gemeenten stellen drie randvoorwaarden aan het Klimaatakkoord: haalbaarheid en betaalbaarheid voor de samenleving, voldoende bevoegdheden en tegemoetkoming uitvoeringslasten. Op deze randvoorwaarden heeft het bestuur belangrijke aanvullende afspraken met het kabinet gemaakt over woonlastenneutraliteit, warmte ordening, regionale energiestrategieën en toereikende financiële middelen op basis van artikel 2 Financiële-verhoudingswet.

Daarmee zijn we nog niet met alle drie randvoorwaarden klaar, maar wordt naar het oordeel van het bestuur voldoende houvast geboden om van start te gaan met het [Klimaatakkoord](#). Het Klimaatakkoord is nadrukkelijk geen eindpunt maar een van de stappen in een langlopend traject met meerdere onderdelen. Als op termijn onvoldoende aan deze randvoorwaarden wordt voldaan, kan dit ertoe leiden dat gemeenten het Klimaatakkoord niet in zijn geheel of niet in het gevraagde tempo kunnen uitvoeren.

Wij hebben in de afgelopen maanden ons oordeel over het Klimaatakkoord bij u getoetst. In de verschillende bijeenkomsten hebben wij op hoofdlijnen veel steun ervaren. Deelnemers onderschrijven het belang van de energietransitie en bevestigen dat deze aansluit op gemeentelijke ambities. Tegelijkertijd hebben zij concrete vragen en zorgen over betaalbaarheid en uitvoering. Gelet op de opbrengst van de gesprekken in het land legt het VNG-bestuur het Klimaatakkoord met een positief preadvies aan u voor en doet het bestuur u een voorstel voor de inzet van de VNG in het vervolgproces. Met deze voorstellen wordt ook voldaan aan de oproep in de twee eerdere moties over het Klimaatakkoord¹. Deze moties hadden betrekking op het betrekken van de leden bij de uitwerking van de afspraken in het Klimaatakkoord en de besluitvorming over het Klimaatakkoord in een ledenvergadering te laten plaatsvinden.

¹ Moties '[Extra ALV inzake Klimaatakkoord](#)' en '[Op weg naar een definitief Klimaatakkoord](#)'.

Aan de leden

Datum

1 november 2019

Kenmerk

PEN/U201900817

Lbr. 19/093

Telefoonnummer

070 - 373 83 93

Bijlage(n)

4

Onderwerp

Instemming Klimaatakkoord en moties

Geacht college en gemeenteraad,

Het VNG-bestuur sprak eerder in de [ledenbrief van 18 september jongstleden](#) uit, dat er verschillende aanvullende afspraken zijn gemaakt over het Klimaatakkoord. Daarmee zijn wij nog niet met de door de leden gestelde drie randvoorwaarden klaar, maar wordt naar het oordeel van het bestuur voldoende houvast geboden om van start te gaan met het [Klimaatakkoord](#). Als op termijn onvoldoende aan deze randvoorwaarden wordt voldaan, kan dit ertoe leiden dat gemeenten het Klimaatakkoord niet in zijn geheel of niet in het gevraagde tempo kunnen uitvoeren.

Om dit oordeel van het bestuur te toetsen spraken wij in de afgelopen maanden met veel bestuurders en ambtenaren, onder meer op de landelijke conferentie in Nieuwegein en in bijeenkomsten van onder meer P10, G40 en provinciale afdelingen. Gelet op de ontvangen steun zal het bestuur het Klimaatakkoord met een positief preadvies aan u voorleggen.

In deze ledenbrief staan wij stil bij:

1. Onze randvoorwaarden bij het Klimaatakkoord
2. De opbrengst van de bijeenkomsten in het land
3. Het positieve preadvies van het bestuur
4. De belangrijke opgaven in deze fase van het Klimaatakkoord
5. Besluitvorming in de Buitengewone ALV van 29 november a.s.

1. Randvoorwaarden van gemeenten bij het Klimaatakkoord

In de coalitie-, raadsakkoorden en collegeprogramma's van 2018 hebben veel gemeenten de eerdere uitgangspunten uit de [Investeringsagenda 'Naar een duurzaam Nederland'](#) vertaald in concreet gemeentelijk beleid. Daarbij pakken gemeenten de regierol op een aantal thema's binnen de energietransitie. Daarnaast zijn gemeenten vanaf de start betrokken bij de gesprekken over het Klimaatakkoord. Aan alle Klimaattafels is de VNG vertegenwoordigd geweest door een gemeentebestuurder en hebben gemeenteambtenaren bijgedragen aan de inhoudelijke voorbereiding. Hierin hebben wij steeds intensief samengewerkt met het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Unie van Waterschappen (UvW).

Gedurende het proces hebben gemeenten benadrukt dat de snelheid waarmee uitvoering kan worden gegeven aan het Klimaatakkoord, afhankelijk is van de mate waarin zij in staat worden gesteld om daadwerkelijk regie te voeren. Gemeenten hebben ook draagvlak voor de energietransitie nodig bij inwoners, bedrijven en andere betrokken partijen. Het succes van de energietransitie is dan ook afhankelijk van de afspraken over de randvoorwaarden die de leden in de Buitengewone ALV van 2018 hebben vastgesteld: haalbaarheid en betaalbaarheid voor de samenleving, voldoende bevoegdheden, tegemoetkoming in de uitvoeringslasten.

Op deze randvoorwaarden heeft het bestuur belangrijke aanvullende afspraken met het kabinet gemaakt over woonlastenneutraliteit, warmte ordening, Regionale Energiestrategieën en toereikende financiële middelen op basis van artikel 2 Financiële-verhoudingswet. De inhoudelijke toelichting op de randvoorwaarden en de aanvullende afspraken vindt u in de [ledenbrief van 18 september jongstleden](#).

2. Opbrengst van de bijeenkomsten in het land

Wij hebben in de afgelopen maanden, zowel in de landelijke conferentie in Nieuwegein als in bijeenkomsten van onder meer P10, G40 en provinciale afdelingen, het positieve oordeel van het bestuur over het Klimaatakkoord bij u getoetst. In de bijeenkomsten hebben wij veel steun ervaren. Deelnemers onderschrijven het belang van de energietransitie en bevestigen dat deze aansluit op gemeentelijke ambities. Tegelijkertijd zien zij een ingrijpende brede maatschappelijke opgave, waarvoor draagvlak in de samenleving noodzakelijk is en de stapeling en complexiteit van opgaven veel aandacht vraagt. Die belangrijke opgave komt bovendien in een periode dat veel gemeenten financiële problemen hebben, met name door de tekorten in het sociaal domein. In de gesprekken tot nu toe delen gemeenten de gezamenlijke opgave in het Klimaatakkoord, maar leggen zij in de praktijk verschillende accenten. Dit kan gaan om de warmteopgave in sterk verstedelijkt gebied, of juist om de ruimtelijke inpassing in relatie tot landschappelijke waarden.

De gesprekken hebben de volgende speerpunten opgeleverd voor het vervolgtraject:

- Gemeenten hebben behoefte aan duidelijkheid over de processtappen en planning voor het artikel 2-onderzoek Financiële-verhoudingswet, woonlastenneutraliteit, marktordening warmte en het wetgevingstraject. Er wordt een duidelijk tijdspad verzocht over wanneer wat helder is.
- Gemeenten benadrukken het belang van gelijkwaardig partnerschap in de interbestuurlijke samenwerking. Dit speelt onder meer bij het ruimtelijk inpassen van hernieuwbare energieoplossingen. Gemeenten willen meedenken en serieus worden genomen.
- Gemeenten willen meer waarborgen dan alleen verondersteld vertrouwen tussen overheden. Procesafspraken moeten in het vervolgtraject verder worden uitgewerkt en geconcretiseerd om meer zekerheid te bieden.

3. Positief preadvies van het VNG-bestuur

Gelet op de opbrengst van de gevoerde gesprekken in het land legt het VNG-bestuur het Klimaatakkoord met een positief preadvies aan u voor. Het bestuur stelt u voor om met uw besluitvorming over het Klimaatakkoord ook de twee eerdere moties over het Klimaatakkoord² af te doen. Deze moties gaan over het betrekken van de leden bij de uitwerking van de afspraken in het Klimaatakkoord en de besluitvorming over het Klimaatakkoord in een ledenvergadering te laten plaatsvinden. Met de gesprekken in het land en de besluitvorming in de Buitengewone ALV van 29 november a.s. is aan de oproep in deze moties voldaan. Ook in de toekomst zullen wij de leden intensief blijven betrekken en informeren door bijeenkomsten in het land, onze contacten met gemeentelijke netwerken en andere gelegenheden te benutten. Ook zal besluitvorming steeds in een ledenvergadering of formele ledenraadpleging laten plaatsvinden.

Wij benadrukken dat het Klimaatakkoord geen eindpunt is, maar één van de stappen in een langlopend traject richting 2050 met meerdere complexe onderdelen. Op veel van die onderdelen zijn er op dit moment alleen procesafspraken en moeten belangrijke knopen nog worden doorgehakt. De randvoorwaarden van gemeenten blijven in volgende fases in het traject dan ook volledig van kracht. Als onvoldoende aan deze randvoorwaarden wordt voldaan, kan dit ertoe leiden dat gemeenten het Klimaatakkoord niet in zijn geheel of niet in het gevraagde tempo kunnen uitvoeren. Wanneer in de volgende fases van het traject nieuwe afspraken worden gemaakt die de bevoegdheden of financiën van gemeenten raken, zullen wij deze afspraken aan de leden voorleggen in een ALV of een formele ledenraadpleging. Dit is in lijn met de eerdere afspraken in het kader van het Interbestuurlijk Programma (IBP) en de strekking van eerder in de ALV aangenomen moties.

4. De belangrijke opgaven in deze fase van het Klimaatakkoord

Indien de leden in de Buitengewone ALV instemmen met het Klimaatakkoord kunnen wij in deze fase op een aantal thema's belangrijke vervolgstappen zetten. Als VNG zullen wij ons in deze fase met name inzetten voor de volgende opgaven:

- *Vergoeding uitvoeringslasten*: wij willen afspraken maken met het Rijk over de vergoeding voor nieuwe uitvoeringslasten. Daarvoor moet in 2020 het artikel 2-onderzoek Financiële-verhoudingswet worden opgeleverd en zijn evaluatiemomenten in latere jaren nodig om de werkelijke uitvoeringslasten goed te kunnen monitoren.
- *Haalbaarheid en betaalbaarheid*: met het Rijk willen wij vaststellen of de haalbaarheid en betaalbaarheid voor de samenleving voldoende gewaarborgd is om de doelstellingen in het akkoord te behalen. Indien nodig willen wij nadere afspraken maken die de betaalbaarheid ten goede komen. Hierin is het onderzoek naar de mate, spreiding en clustering van woonlastenneutraliteit bij verschillende woningtypen en warmteoplossingen een belangrijk onderdeel. VNG en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hebben hierover reeds nadere vervolgafspraken over vastgelegd ([zie brief BZK 28 juni 2019](#)).
- *Collectieve warmte*: wij willen afspraken maken met het Rijk op het gebied van collectieve warmte om te komen tot een speelveld dat de juiste condities schept (juridisch, financieel, organisatorisch) om waar zinvol tot nieuwe warmtesystemen te komen. Daarbij moeten maatschappelijke belangen als duurzaamheid, betaalbaarheid, betrouwbaarheid en rechtvaardigheid goed geborgd zijn. Er is een wetstraject 'Warmtewet 2.0' gestart om de

² Moties '[Extra ALV inzake Klimaatakkoord](#)' en '[Op weg naar een definitief Klimaatakkoord](#)'.

besluitvorming over en investeringen in de aanleg en exploitatie van warmtenetten te faciliteren en de benodigde rollen en verantwoordelijkheden van publieke en private partijen nader te duiden. VNG en het kabinet zijn daarnaast een gezamenlijk 'joint factfinding'-onderzoek gestart om te komen tot goede afspraken over de financiële belemmeringen waar gemeenten nu tegenaan lopen bij de aanleg van warmtenetten.

Wij zullen hierbij zowel bestuurders als ambtenaren betrekken en u actief informeren over de voortgang.

5. Besluitvorming in de Buitengewone ALV van 29 november a.s.

Voorstellen VNG-bestuur aan de leden

Gelet op de voorgaande overwegingen en op de daarin gestelde voorbehouden stelt het VNG-bestuur u voor om in te stemmen met:

1. Het Klimaatakkoord
2. De inzet van de VNG voor het vervolgproces:
 - a. Vertaling van de uitkomsten van het artikel 2-onderzoek Financiële-verhoudingswet naar de uitvoeringslasten in toereikende financiële randvoorwaarden voor gemeenten
 - b. Voldoende borging van de haalbaarheid en betaalbaarheid voor de samenleving op basis van onder meer het onderzoek naar de mate, spreiding en clustering van woonlastenneutraliteit bij verschillende woningtypen en warmteoplossingen
 - c. Goede afspraken over collectieve warmte, waarbij we waar zinvol komen tot nieuwe warmtesystemen. Onder andere door het wegnemen van financiële belemmeringen waar gemeenten nu tegenaan lopen bij de aanleg van warmtenetten.

Met deze voorstellen geeft u het bestuur richting bij de verdere uitwerking van de afspraken in het Klimaatakkoord.

Klimaatakkoord niet amendabel

De tekst van het Klimaatakkoord is niet amendabel. Wel is het mogelijk om moties in te dienen. Indien u een motie wilt indienen vragen wij u om deze uiterlijk maandag 18 november a.s. aan te leveren. Deze termijn is gelijk aan de statutaire termijn voor de indiening van amendementen. Dit stelt de leden in staat om tijdig kennis te nemen van uw motie, inclusief het preadvies van het bestuur op de motie, en om hun standpuntbepaling binnen de gemeente voor te bereiden. In de Buitengewone ALV vindt in een gewogen stemming besluitvorming plaats over beide voorstellen. In de vergadering is vanzelfsprekend ruimte voor gedachtewisseling en kunt u spontaan of aangekondigd het woord voeren.

De VNG is in dit traject samen opgetrokken met IPO en UvW. De waterschappen hebben op 11 oktober jl. unaniem ingestemd met het Klimaatakkoord. De provincies nemen een besluit op 21 november a.s.

Met vriendelijke groeten,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J.H.C. van Zanen', with a stylized flourish at the end.

mr J.H.C. van Zanen
Voorzitter

Bijlagen: [Klimaatakkoord](#)
[Ledenbrief 18 september 2019](#)
[Motie 'Extra ALV inzake Klimaatakkoord'](#)
[Motie 'Op weg naar een definitief Klimaatakkoord'](#)

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
1 november 2019
Kenmerk
TLE/U201900846
Lbr. 19/086
Telefoon
070-373 8393
Bijlage(n)
1

Onderwerp
Nieuwe afspraken Raamovereenkomst Verpakkingen

Samenvatting

Nederlanders gebruiken jaarlijks zo'n 26 miljard voedselverpakkingen die van plastic zijn gemaakt, ongeveer vier per persoon per dag. Gemeenten staan aan de lat voor de (gescheiden) inzameling van al deze verpakkingen. De afgelopen jaren zijn er enorme inspanningen verricht om dit systeem van de grond te krijgen. Door de geldende producentenverantwoordelijkheid voor verpakkingen zijn hierover afspraken gemaakt in de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022: de overeenkomst die de invulling van producentenverantwoordelijkheid voor alle verpakkingsmaterialen (glas, papier, metalen, hout en kunststof) bepaalt.

Naar aanleiding van de uitkomst van de tussentijdse evaluatie van deze raamovereenkomst, worden nu nieuwe afspraken voorgesteld in één samenhangend pakket. Het betreft een onderhandelingsakkoord waarvoor overeenstemming is bereikt met het Afvalfonds Verpakkingen. Dit onderhandelingsakkoord leggen we ter goedkeuring aan u voor. De voorgestelde afspraken gaan het systeem voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk kunststof verpakkingsafval vereenvoudigen, verduidelijken én verbeteren.

Aan de leden**Datum**

1 november 2019

Kenmerk

TLE/U201900846

Lbr. 19/086

Telefoonnummer

070-373 8393

Bijlage(n)

1

Onderwerp

Nieuwe afspraken Raamovereenkomst Verpakkingen

Geacht college en gemeenteraad,

Nederlanders gebruiken jaarlijks zo'n 26 miljard voedselverpakkingen die van plastic zijn gemaakt, ongeveer vier per persoon per dag. Gemeenten staan aan de lat voor de (gescheiden) inzameling van al deze verpakkingen. De afgelopen jaren zijn er enorme inspanningen verricht om dit systeem van de grond te krijgen. Door de geldende producentenverantwoordelijkheid voor verpakkingen zijn hierover afspraken gemaakt in de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022: de overeenkomst die de invulling van producentenverantwoordelijkheid voor alle verpakkingsmaterialen (glas, papier, metalen, hout en kunststof) bepaalt.

Naar aanleiding van de uitkomst van de tussentijdse evaluatie van deze raamovereenkomst, worden nu nieuwe afspraken voorgesteld in één samenhangend pakket. Het betreft een onderhandelingsakkoord waarvoor overeenstemming is bereikt met het Afvalfonds Verpakkingen. Dit onderhandelingsakkoord leggen we ter goedkeuring aan u voor. De voorgestelde afspraken gaan het systeem voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk kunststof verpakkingsafval vereenvoudigen, verduidelijken én verbeteren.

Positieve verandering voor gemeenten

Op hoofdlijnen leidt het pakket tot de volgende veranderingen:

- Betere uitlegbaarheid richting onze inwoners door landelijke uniformiteit en sterke vereenvoudiging van de spelregels over wat ze wel en wat ze niet gescheiden kunnen inzamelen
- Zekerheid voor gemeenten door de langere termijn (10 jaar) van de afspraken
- Keuzevrijheid voor gemeenten als het gaat om de rol die ze willen innemen in de keten van inzameling tot recycling

- Kostenvergoeding voor de inzameling van alle kunststof verpakkingen (+ metalen en drankenkartons) i.p.v. alleen voor de recyclebare verpakkingen
- Financiële risico's voor gemeenten beperkt tot een minimum, maar mogelijkheid om invloed te houden op het realiseren van recyclingambities
- Transparantie over wat er gebeurt met ingezamelde verpakkingen
- Afwikkeling discussiepunten over afrekening 2017, 2018 en 2019
- Verwevenheid met aanpak zwerfafval is losgelaten. Over dit onderwerp worden aparte afspraken gemaakt.

Waarom een rol voor gemeenten?

Voor producenten en importeurs van verpakkingen geldt de wettelijk vastgelegde producentenverantwoordelijkheid. Zij zijn daarmee verantwoordelijk voor het realiseren van de in Europa en Nederland vastgelegde recyclingdoelstellingen. Gemeenten spelen daarbij een belangrijke rol. Zij zamelen immers al het huishoudelijk afval in. Daarnaast hebben we ambities op het gebied van circulaire economie en als beheerders van de openbare ruimte streven we naar een zwerfafvalvrije omgeving.

Inzet VNG

De inzet van de VNG voor het maken van nieuwe afspraken, is grotendeels gebaseerd op de inhoud van eerdere (B)ALV-moties, die opriepen om maatregelen te treffen die het sluiten van de kunststof verpakkingketen dichterbij zou brengen. Daarnaast is in samenwerking met de NVRD¹ een brede peiling onder gemeenten georganiseerd in het voorjaar van 2018, die heeft geleid tot een inventarisatie van de belangrijkste wensen vanuit gemeenten.

De VNG-commissie Economie, Klimaat, Energie en Milieu (EKEM) heeft tijdens haar vergadering op 9 november 2018, op basis van bovengenoemde input, de VNG-inzet bepaald voor het maken van nieuwe afspraken. Met het uitgangspunt om de kunststofketen te sluiten tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten en een zo hoog mogelijk milieurendement, zijn er vier hoofddoelen geformuleerd:

1. Maak afspraken voor de langere termijn voor het bieden van investeringszekerheid en de ontwikkeling van innovaties.
2. Verhoog de recyclingdoelstelling voor kunststof verpakkingen.
3. Zorg voor verduurzaming van verpakkingen die op de markt komen (recyclebare verpakkingen en toepassing van recycalaat in verpakkingen).
4. Zet in op effectieve maatregelen voor de bestrijding van zwerfafval.

Na bepaling van de VNG-inzet zijn de inhoudelijke gesprekken gestart met het Afvalfonds Verpakkingen en het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat. Voor het formuleren van gezamenlijke nieuwe afspraken is geconcludeerd dat er voorstellen moesten worden opgesteld vanuit de uitvoeringspraktijk. In dat kader is in december 2018 het Platform Ketenoptimalisatie (PKO) opgericht. Dit platform bestaat uit vertegenwoordigers van zowel gemeenten als het verpakkende bedrijfsleven met kennis van de praktijk. Om die reden maakt ook de NVRD deel uit van de gemeentelijke delegatie.

¹ De NVRD verenigt de Nederlandse gemeenten en hun publieke bedrijven die verantwoordelijk zijn voor het afvalbeheer en het beheer van de openbare ruimte

Vanuit het PKO zijn werkgroepen aangesteld met de opdracht om voorstellen te doen voor de verschillende onderdelen. De voorstellen zijn vervolgens voorgelegd aan de commissie EKEM en hebben uiteindelijk geleid tot het voorliggende volledige pakket aan nieuwe afspraken. Op 25 september en 3 oktober zijn ledenbijeenkomsten belegd en is een toelichting gegeven op het pakket aan afspraken.

Nieuwe afspraken in één pakket

- a) Inzameling eenduidiger
 - De inzameling van kunststof-, drankenkarton- en metaalverpakkingen (ook wel PMD of PBD genoemd) wordt het uitgangspunt.
 - Er wordt alleen gecommuniceerd welke afvalstoffen het sorteer- en recyclingproces verstoren. De tot nu toe gehanteerde communicatie over wat wel en geen verpakking is en welke verpakking wel of niet recyclebaar is verdwijnt daarmee. Deze uniformiteit zorgt voor een betere uitlegbaarheid richting inwoners.
- b) Overeenkomst voor de duur van tien jaar
 - De afspraken met het Afvalfonds gelden voor de langere termijn (2x 5 jaar), waardoor er zekerheid is over de invulling van het systeem voor producentenverantwoordelijkheid rond kunststof verpakkingafval.
 - Het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat is positief over de overeenkomst tussen de VNG en het Afvalfonds. De staatssecretaris bevestigt dat de nieuwe afspraken passen binnen het wettelijke kader.
- c) Meer inzet vanuit het verpakkende bedrijfsleven om méér te recycleren.
 - Richtlijn EU verandert het meetpunt (en daarmee de doelstelling) voor recycling, waardoor het actuele recyclingpercentage lager uitvalt en het verpakkende bedrijfsleven automatisch dwingt om meer te recycleren.
 - Europa legt verplichting op dat in nabije toekomst nieuwe kunststof flessen een minimaal percentage gerecycled materiaal moeten bevatten. Hierdoor stijgt de vraag naar recycalaat.
- d) Keuzevrijheid voor rol van gemeenten in de keten van inzameling tot recycling
 - Gemeenten kunnen er vanaf 1 januari 2020 voor kiezen om hun rol in de zogenoemde kunststofketen te beperken tot inzameling. Of ze kunnen ervoor kiezen zich aan te sluiten bij een publiek regieorgaan. Op die manier kunnen zij invloed blijven uitoefenen op de wijze waarop het ingezamelde materiaal wordt gesorteerd en wordt gerecycled. Op dit moment is een groot aantal gemeenten al aangesloten (deelneming of contract) bij zo'n publiek regieorgaan (bijvoorbeeld Omrin en de combinatie HVC/Midwaste)
- e) Kostenvergoeding eenvoudiger en eerder
 - Er komt één jaarlijks te indexerende vergoeding voor gemeenten voor de inzamelkosten van kunststof-, drankenkarton- en metalen verpakkingen (bronscheiding).

- Gemeenten kregen tot nu toe één vergoeding voor hun activiteiten in de keten (van inzamelen tot sorteren en vermarkten). Gemeenten droegen daardoor financiële risico's die eigenlijk bij de producenten van verpakkingen horen.
- Gemeenten krijgen een vergoeding voor het inzamelen van al de verpakkingen, ook voor de verpakkingen die niet recyclebaar zijn.
- Er komt vanaf 2021 een landelijk vastgestelde inzamelvergoeding voor nascheiding voor die delen van de gemeente waar geen bronscheiding plaatsvindt.
- Er is een systematiek afgesproken voor het periodiek herijken van de inzamelkosten.
- Het Afvalfonds Verpakkingen vergoedt de kosten voor sorteren en vermarkten rechtstreeks aan publieke regieorganen of private regieorganen (Attero, SUEZ, Veolia)

f) Kwaliteit recycling naar hoger niveau

- Gemeenten en het verpakkende bedrijfsleven willen dat de recyclingprestaties omhoog gaan. Dat lukt alleen als:
 - I) De verpakkingen die op de markt komen (beter) recyclebaar zijn
→ tariefdifferentiatie, Plastic Pact en recyclebaarheid als uitgangspunt
 - II) Het ingezamelde materiaal minder vervuild is
→ één beoordelingsprotocol voor ieder overslagstation met heldere richtlijnen voor een visuele inspectie per vracht om zwaar vervuilde vrachten uit de keten te houden
→ door eenduidigere regels (punt a) en communicatie hierop af te stemmen
 - III) Het gesorteerde materiaal van hogere kwaliteit is
→ door kwaliteitseisen sortering aan te scherpen

g) Afwikkeling discussiepunten over afrekening 2017, 2018 en 2019

- Er is een compromis gesloten bij de afhandeling van de langer lopende discussiepunten, om de jaren 2017, 2018 en 2019 financieel af te kunnen sluiten. De inhoud van dit compromis is op hoofdlijnen weergegeven in de [ledenbrief van 6 september 2019](#).

h) Platform Ketenoptimalisatie (PKO) structureel

- Het PKO wordt een formeel overlegorgaan om sneller in te kunnen spelen op signalen, kansen en knelpunten in de verpakkingsketens.
- Daarnaast komen VNG, Ministerie I&W en Afvalfonds periodiek bij elkaar.

Besluit

Wij stellen u op basis van bovenstaande uitkomsten derhalve het volgende voor:

- I) Akkoord te gaan met het pakket aan nieuwe afspraken voor de inzameling tot verwerking van huishoudelijk verpakkingsafval
- II) Akkoord te gaan met de opgestelde conceptovereenkomst tussen het Afvalfonds Verpakkingen en de VNG

Graag vragen wij u te stemmen over dit pakket aan voorgestelde nieuwe afspraken tijdens de Buitengewone Algemene Ledenvergadering op vrijdag 29 november 2019.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

mr J.H.C. van Zanen
Voorzitter

Bijlage:

- Ketenovereenkomst Verpakkingen 2020 – 2029
(vanaf 7 november te raadplegen via [deze link](#))

Partijen:

1. de Vereniging van Nederlandse Gemeenten ("VNG"), als vertegenwoordiger van de belangen van de gemeenten van Nederland; en
2. stichting Afvalfonds Verpakkingen ("AFV"), als vertegenwoordiger van de belangen van producenten en importeurs van verpakte producten zoals bedoeld in het Besluit beheer verpakkingen 2014 ("het verpakkende bedrijfsleven");

overwegende dat:

- A. Partijen streven naar circulaire economie voor verpakkingen: naar het zoveel mogelijk sluitend maken van verpakkingsketens, om hergebruik van fossiele grondstoffen te verbeteren en maatschappelijke kosten te doen dalen, doordat de keten kan voldoen aan de vraag naar kwalitatief goed recyclelaat;
- B. Partijen met het oog op dit gemeenschappelijk doel streven naar transparante verpakkingsketens, waarbij het voor burgers, bedrijven en overheden inzichtelijk en duidelijk is hoe verpakkingen worden ingezameld en gerecycled zodat maximaal draagvlak ontstaat bij alle betrokkenen om bij te dragen aan het sluiten van de verpakkingsketens;
- C. Partijen met het oog op dit gemeenschappelijk doel streven naar ontwerp, inzameling, sortering en recycling met zo hoog mogelijke kwaliteit en rendement zodat gerecyclede verpakkingsmaterialen zo duurzaam mogelijk worden toegepast, zodat ketenkosten zo veel mogelijk worden verlaagd en ketenopbrengsten zoveel mogelijk worden verhoogd;
- D. Partijen met het oog op dit gemeenschappelijke doel streven naar eenvoudigere en eenduidigere communicatie over afvalscheiding naar inwoners van gemeenten zodat het voor hen duidelijk is welke stromen zijn bedoeld om gescheiden te worden ingezameld en welke niet, omdat zij het verdere proces verstoren;
- E. Partijen met het oog op dit gemeenschappelijk doel streven naar verpakkingen die zo veel mogelijk goed recyclebaar zijn;
- F. AFV mede in dit kader haar tarieven voor kunststof verpakkingen heeft gedifferentieerd met als doel om de toepassing van goed recyclebare verpakkingen te stimuleren;
- G. Partijen zich bewust zijn van de in de EU richtlijn 94/62/EC vastgelegde ambitieuze verhoging van de minimumrecyclingdoelstellingen en wijziging van het meetpunt van recycling als gevolg waarvan de recycling van verpakkingsafval in Nederland verder dient toe te nemen en verderop in de keten dient te worden bepaald;
- H. Partijen zich bewust zijn van de in de EU richtlijn 2008/98/EG vastgelegde minimumvereisten voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid en de in dat verband te dekken kosten, voor zover die kosten nodig zijn om de afvalbeheerdiensten op kostenefficiënte wijze te verrichten, rekening houdend met de inkomsten uit hergebruik;

- I. het verpakkende bedrijfsleven een producentenverantwoordelijkheid kent op grond van het Besluit beheer verpakkingen 2014 ("het Besluit") aangaande de door haar op de markt gebrachte verpakkingen, waaraan zij deels collectief uitvoering geeft via AFV op grond van een algemeen verbindend verklaarde overeenkomst;
- J. AFV in dit kader normaddressaat is ten aanzien van de minimumrecyclingdoelstellingen zoals deze geïmplementeerd zijn in het Besluit;
- K. verpakkende bedrijven tevens individueel invulling geven aan hun producentenverantwoordelijkheid in relatie tot de verdere verduurzaming van de product-verpakkingscombinaties en de verdere verbetering van de recyclebaarheid van de verpakkingen waarvoor zij individueel verantwoordelijkheid zijn, en waarbij zij zich gesteund en gestimuleerd weten door AFV;
- L. gemeenten een zorgplicht kennen op grond van de Wet milieubeheer voor de inzameling van huishoudelijk afval, waaronder huishoudelijk verpakkingsafval;
- M. gemeenten daarmee het verpakkende bedrijfsleven faciliteren bij het invullen van haar producentenverantwoordelijkheid;
- N. Partijen gezamenlijk met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat afspraken hebben vastgelegd over de aanpak van het dossier verpakkingen in de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013 – 2022 ("de Raamovereenkomst");
- O. Partijen zich vanaf 2017 hebben gezet tot een tussenevaluatie van de Raamovereenkomst waarin zij gezamenlijk met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat knelpunten hebben geïdentificeerd die in de weg staan aan het gemeenschappelijke doel van Partijen zoals bedoeld in Overweging A met name in relatie tot de kunststof verpakkingsketen;
- P. Partijen het wenselijk achten om flexibeler te kunnen inspelen op ontwikkelingen binnen de verpakkingsketens met het oog op hun gemeenschappelijke doel als bedoeld in Overweging A;
- Q. Partijen in 2019 het Platform Ketenoptimalisatie ("PKO") hebben opgestart om invulling te geven aan deze gewenste flexibiliteit en afspraken te maken over oplossingen voor de geïdentificeerde knelpunten alsmede om een platform te vormen voor mogelijke toekomstige afspraken over oplossingen voor knelpunten die zich in de toekomst kunnen voordoen, waaronder in relatie tot andere verpakkingsmaterialen en -ketens dan kunststof;
- R. Partijen binnen het PKO afspraken hebben gemaakt over onder meer een aanpassing van de ketenregie met betrekking tot het sorteren en recycleren van Nederlands huishoudelijk kunststof verpakkingsafval en drankenkartons in aanvulling op de bepalingen hieromtrent in de Raamovereenkomst;
- S. Partijen elkaar en andere partners in de keten een langere termijn zekerheid willen bieden voor tenminste de looptijd van deze overeenkomst ("deze Ketenovereenkomst") om binnen de daarin aangepaste afspraken meer ruimte te creëren voor innovaties binnen de verpakkingsketens;
- T. AFV met het oog op deze langere termijn zekerheid voornemens is de algemeen verbindend verklaring welke de basis vormt voor haar financiering tijdig te hernieuwen;
- U. het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat als partij bij de Raamovereenkomst heeft aangegeven akkoord te zijn met de aanpassingen daarvan en aanvullingen daarop zoals

vastgelegd in deze Ketenovereenkomst en de daarmee geboden langere termijn zekerheid positief waardeert;

- V. Partijen elkaar over en weer kunnen houden aan de tijdige uitvoering van de verplichtingen welke in deze Ketenovereenkomst zijn vastgelegd;

komen het volgende overeen:

Artikel 1 – Afsprakenkader Kunststof

1. Met het maken van de afspraken zoals neergelegd in deze Ketenovereenkomst wordt het afsprakenkader tussen gemeenten en AFV met betrekking tot kunststof verpakkingsafval aangepast ten opzichte van de Raamovereenkomst om daarmee beter te kunnen voldoen aan de doelstelling van Partijen als bedoeld in Overweging A.
2. Gemeenten hebben de mogelijkheid om te kiezen hun verantwoordelijkheid en risico te beperken tot brongescheiden inzameling ("het Bronscheidingsmodel") of tot het laten nascheiden van hun restafval ("het Nascheidingsmodel") als alternatief voor het ketenregiemodel zoals neergelegd in artikel 8 van de Raamovereenkomst ("het Ketenregiemodel").
3. Gemeenten hebben binnen het Bronscheidingsmodel en het Nascheidingsmodel de mogelijkheid om betrokken te blijven bij de keten na inzameling door zich aan te sluiten bij een door of namens AFV gecontracteerd samenwerkingsverband van gemeenten dat uitvoering geeft aan een of meerdere van de activiteiten nascheiding, opslag, overslag, transport, sortering, vermarkting, en recycling ("de Post-collection activiteiten") binnen de doelstellingen van deze Ketenovereenkomst en dat hiervoor een rechtstreekse vergoeding ontvangt van of namens AFV.
4. De keuze van een gemeente voor het Bronscheidingsmodel houdt in dat een gemeente gedurende de looptijd van de Ketenovereenkomst de verantwoordelijkheid neemt voor de brongescheiden inzameling bij Nederlandse huishoudens van kunststof verpakkingsafval in combinatie met metalen verpakkingsafval en drankenkartons, conform de samenstellingseisen zoals vastgesteld in Bijlage I ("PMD"), dat het ingezamelde PMD door of namens AFV wordt geaccepteerd conform het beoordelingsprotocol zoals vastgesteld in Bijlage II ("het Beoordelingsprotocol"), dat een gemeente een inzamelvergoeding ontvangt van AFV voor het ingezamelde en geaccepteerde PMD zoals vastgesteld in Bijlage III ("de Inzamelvergoeding"), en dat AFV of een door AFV aangewezen organisatie, dan wel een door of namens AFV gecontracteerd samenwerkingsverband van gemeenten, de verantwoordelijkheid neemt voor de Post-collection activiteiten, een en ander zoals nader uitgewerkt in artikel 2 van deze Ketenovereenkomst.
5. De keuze van een gemeente voor het Nascheidingsmodel houdt in dat een gemeente haar restafval laat nascheiden door een door of namens AFV gecontracteerde nascheider, al dan niet zijnde een samenwerkingsverband van gemeenten, en dat AFV dan wel de door of namens AFV gecontracteerde nascheider de verantwoordelijkheid neemt voor de Post-collection activiteiten, een en ander zoals nader uitgewerkt in artikel 4 van deze Ketenovereenkomst.

6. De keuze van een gemeente om vast te houden aan het Ketenregiemodel houdt in dat een gemeente de verantwoordelijkheid houdt voor de kunststofketen van inzameling tot en met recycling conform de bepalingen van de Raamovereenkomst en dat een gemeente een ketenvergoeding ontvangt van AFV voor gesorteerd en aan een recycler geleverd kunststof verpakkingsafval ("de Ketenvergoeding"), een en ander zoals nader uitgewerkt in artikel 5 van deze Ketenovereenkomst en de Raamovereenkomst. De keuze voor het Ketenregiemodel geldt maximaal gedurende de resterende looptijd van de Raamovereenkomst. Gemeenten kunnen reeds eerder kiezen voor een ander model conform de bepalingen van deze Ketenovereenkomst.
7. Gemeenten zullen – ongeacht welke keuze zij maken – een deelnemersovereenkomst aangaan met AFV dan wel een door AFV aangewezen organisatie conform het model opgenomen in Bijlage IV ("de Deelnemersovereenkomst").
8. De uitvoering van de Post-collection activiteiten binnen het Bronscheidingsmodel en het Nascheidingsmodel vindt plaats binnen de kaders van Bijlage V ("de Kaderstelling Post-collection").
9. AFV zal op geen enkele wijze dubbele vergoedingen uitkeren hetgeen onder meer betekent dat de keuze van een gemeente voor een bepaald model met zich meebrengt dat deze gemeente afstand doet van elk recht op een vergoeding van dezelfde activiteiten onder een ander model. De keuze van een gemeente voor het Bronscheidingsmodel of het Nascheidingsmodel sluit toepassing van het Ketenregiemodel voor die gemeente uit. De keuze van een gemeente voor het Ketenregiemodel sluit toepassing van het Bronscheidingsmodel of het Nascheidingsmodel uit. Het Bronscheidingsmodel en het Nascheidingsmodel zijn voor een gemeente slechts in zoverre te combineren, dat het uitgangspunt van kostenefficiëntie met zich meebrengt dat per inzamelroute een keuze kan worden gemaakt tussen het Bronscheidingsmodel of het Nascheidingsmodel zodanig dat het verpakkingsafval van een individueel Nederlands huishouden in geen geval vergoed zal worden binnen beide modellen, maar slechts binnen één van deze modellen.
10. In geval een gemeente wenst over te stappen van het Ketenregiemodel naar het Bronscheidingsmodel en/of het Nascheidingsmodel maakt zij deze keuze kenbaar aan AFV dan wel een door AFV aangewezen organisatie en zal AFV dan wel de door AFV aangewezen organisatie in overleg met de gemeente zorg dragen voor de zo spoedig mogelijke implementatie van deze overstap welke plaatsvindt met ingang van de eerste dag van een door AFV te bepalen kwartaal met als uitgangspunt dat een overstap van gemeenten zoveel mogelijk gegroepeerd en zonder additionele kosten dient plaats te vinden. Indien een gemeente eenmaal is overgestapt van het Ketenregiemodel naar het Bronscheidingsmodel of het Nascheidingsmodel kan die gemeente niet meer terug overstappen naar het Ketenregiemodel.
11. Het bepaalde in het voorgaande lid 10 van dit artikel geldt mutatis mutandis voor de overstap van een gemeente van het Bronscheidingsmodel naar het Nascheidingsmodel of andersom alsmede voor de overstap van een gemeenten binnen het Bronscheidingsmodel of het Nascheidingsmodel naar een samenwerkingsverband van gemeenten dan wel uit een samenwerkingsverband van gemeenten als bedoeld in lid 3 van dit artikel.

Artikel 2 – Bronscheidingsmodel

1. In dit artikel is het Bronscheidingsmodel als bedoeld in artikel 1 lid 4 nader uitgewerkt.
2. De gemeente draagt zorg voor de inzameling van het PMD en de aanlevering daarvan op een op- en overslaglocatie binnen de grenzen van de betreffende gemeente of binnen een redelijke afstand daarvan, waar het PMD beoordeeld wordt conform het Beoordelingsprotocol.
3. Gemeenten ontvangen van AFV, na acceptatie van het PMD door of namens AFV, een Inzamelvergoeding voor het op kostenefficiënte wijze inzamelen van brongescheiden PMD bij Nederlandse huishoudens, binnen een doelmatig systeem van gemeentelijke inzameling van huishoudelijke afvalstoffen. Voor vergoeding komen in aanmerking alle geaccepteerde PMD-verpakkingen en een systeemmarge aan kunststof niet-verpakkingen en stoorstromen conform het bepaalde in artikel 3, Bijlage I, II en III.
4. Gemeenten zullen het aandeel stoorstromen in het brongescheiden PMD zoals bedoeld in Bijlage I verminderen conform de doelstellingen van deze Ketenovereenkomst, Bijlage III en het bepaalde in Overweging D.
5. Ingezameld materiaal dat conform het Beoordelingsprotocol wordt afgekeurd, wordt geadmistreerd en komt niet voor vergoeding in aanmerking. Gemeenten hebben de mogelijkheid om een challenge aan te vragen van afkeur conform het bepaalde in het Beoordelingsprotocol.
6. De Post-Collection activiteiten worden uitgevoerd op een wijze die past bij een transparante en maatschappelijk verantwoorde uitvoering van producentenverantwoordelijkheid.
7. De Post-collection activiteiten zijn kosteloos voor de gemeente en de gemeente zal hiervoor geen vergoeding ontvangen. Eventuele inkomsten uit hergebruik zijn voor AFV.
8. Een gemeente krijgt van of namens AFV, dan wel van het door of namens AFV gecontracteerde samenwerkingsverband waarbij de gemeente is aangesloten, periodiek inzicht in de aard en hoeveelheden van de als gevolg van de Post-collection activiteiten gerecyclede materialen afkomstig van de gemeente.
9. Partijen in het PKO krijgen van of namens AFV en/of van de door of namens AFV gecontracteerde samenwerkingsverbanden waarbij gemeenten zijn aangesloten, periodiek inzicht in de aard en hoeveelheden van de als gevolg van de Post-collection activiteiten gerecyclede materialen door of namens AFV dan wel door het samenwerkingsverband.

Artikel 3 – Inzamelvergoeding

1. De hoogte van de Inzamelvergoeding wordt jaarlijks door Partijen in het PKO vastgesteld voor het eerstvolgende jaar en is gebaseerd op de gebleken kosten bij een kostenefficiënte uitvoering, binnen een doelmatig systeem van gemeentelijke inzameling van huishoudelijke afvalstoffen, welke in gezamenlijke opdracht van Partijen periodiek worden onderzocht.
2. De wijze waarop de inzamelkosten en samenstelling worden gemonitord wordt vastgesteld door Partijen in het PKO zodanig dat deze uitvoerbaar en uitlegbaar zijn. Een onderzoek naar de inzamelkosten vindt in beginsel eens per vier jaar plaats, tenzij wijzigingen in

inzamelbeleid en/of wet- of regelgeving naar het oordeel van Partijen in het PKO aanleiding geven dit te vervroegen. Het monitoren van de samenstelling vindt jaarlijks plaats.

3. Niet-verpakkingen en stoorstoffen worden niet vergoed behoudens een systeemmarge aan insleep. De systeemmarge voor niet-verpakkingen is 4 procent van het ingezamelde gewicht. De systeemmarge voor stoorstoffen (type II) is 15 procent van het ingezamelde gewicht in 2020 en wordt jaarlijks met 1 procentpunt verlaagd tot 10 procent van het ingezamelde gewicht in 2025, een en ander conform het bepaalde in Bijlage III.
4. De inzamelvergoeding wordt berekend door de inzamelkosten te corrigeren voor indexatie en objectief meetbare responswijzigingen alsmede voor eventuele overschrijdingen van de systeemmarges in de jaarlijks te meten samenstelling over het voorgaande jaar (T); deze correcties gelden niet met terugwerkende kracht maar worden doorberekend in de Inzamelvergoeding voor het eerstvolgende jaar (T+2). Indien uit de over het voorgaande jaar (T) gemeten samenstelling blijkt dat het gewichtsaandeel stoorstoffen (type II) in het PMD hoger ligt dan de voor dat jaar (T) geldende systeemmarge voor stoorstoffen (type II) conform het bepaalde in het voorgaande lid 2 van dit artikel, dan wordt deze overschrijding, tot de initiële systeemmarge voor stoorstoffen (type II) van 15 procent in 2020, voor 50 procent gecorrigeerd in de Inzamelvergoeding voor het eerstvolgende jaar (T+2). Voor zover deze overschrijding tevens hoger ligt dan de initiële systeemmarge voor stoorstoffen (type II) van 15 procent in 2020, wordt het meerdere voor 100 procent gecorrigeerd in de Inzamelvergoeding voor het eerstvolgende jaar (T+2).

Artikel 4 – Nascheidingsmodel

1. In dit artikel is het Nascheidingsmodel als bedoeld in artikel 1 lid 5 nader uitgewerkt.
2. De gemeente draagt zorg voor de inzameling van restafval en biedt haar restafval aan bij een door of namens AFV gecontracteerde nascheider, al dan niet zijnde een samenwerkingsverband van gemeenten.
3. Met ingang van 2021 ontvangt de gemeente van AFV dan wel via de door of namens AFV gecontracteerde nascheider, een door Partijen in het PKO nader uit te werken landelijke inzamelvergoeding, gebaseerd op de gebleken kosten voor het op kostenefficiënte wijze inzamelen van het gewichtsaandeel na te scheiden kunststof en metalen verpakkingsafval en drankenkartons in het voor nascheiding geschikte restafval van Nederlandse huishoudens.
4. De Post-collection activiteiten zijn kosteloos voor de gemeente en de gemeente zal hiervoor geen vergoeding ontvangen. Eventuele inkomsten uit hergebruik van verpakkingen in het na te scheiden restafval zijn voor AFV.
5. De Post-collection activiteiten worden uitgevoerd op een wijze die past bij een transparante en maatschappelijk verantwoorde uitvoering van producentenverantwoordelijkheid.
6. De door of namens AFV gecontracteerde nascheider ontvangt een rechtstreekse vergoeding van of namens AFV voor de door haar uitgevoerde Post-collection activiteiten.
7. Als alternatief voor het bepaalde in lid 2 t/m 4 en 6 van dit artikel, kunnen gemeenten die hun restafval niet wensen aan te bieden bij een door of namens AFV gecontracteerde nascheider, maar bij een andere nascheider, met ingang van 2023 een vergoeding ontvangen waarvan de hoogte gelijk is aan de Inzamelvergoeding als bedoeld in artikel 3 voor het

nagescheiden gewicht aan kunststof en metalen verpakkingsafval en drankenkartons indien zij dit nagescheiden materiaal aanbieden aan, en dit nagescheiden materiaal geaccepteerd wordt door, AFV dan wel een daarvoor door AFV aangewezen organisatie, een en ander conform nader door Partijen in het PKO uit te werken voorwaarden.

8. Een gemeente krijgt van of namens AFV, dan wel van de door of namens AFV gecontracteerde nascheider, periodiek inzicht in de aard en hoeveelheden van de als gevolg van de Post-collection activiteiten nagescheiden en gerecyclede materialen.
9. Partijen in het PKO krijgen van of namens AFV en/of van de door of namens AFV gecontracteerde nascheiders, periodiek inzicht in de aard en hoeveelheden van de als gevolg van de Post-collection activiteiten nagescheiden en gerecyclede materialen.

Artikel 5 – Ketenregiemodel

1. In dit artikel is het Ketenregiemodel als bedoeld in artikel 1 lid 6 nader uitgewerkt.
2. Op het Ketenregiemodel zijn onverkort de voorwaarden van toepassing die gelden onder de Raamovereenkomst en de bijbehorende addenda alsmede het Uitvoerings- en Monitoringprotocol.
3. Gemeenten ontvangen van AFV een Ketenvergoeding voor het inzamelen dan wel inzamelen en nascheiden en vervolgens sorteren van kunststof verpakkingsafval en drankenkartons indien en voor zover dit is aangeleverd bij een gecertificeerde recycler binnen de Europese Economische Ruimte en voldoet aan de geldende kwaliteitseisen en specificaties.
4. Gemeenten ontvangen van AFV een vermarktingsvergoeding zoals gehanteerd onder de Raamovereenkomst als onderdeel van de Ketenvergoeding welke na afloop van een kalenderjaar door AFV wordt berekend op grond van het gewogen gemiddelde van poorttarieven van gecertificeerde recyclers binnen de Europese Economische Ruimte ten aanzien van kunststof verpakkingsafval dat voldoet aan de geldende kwaliteitseisen en specificaties ongeacht binnen welk model deze poorttarieven zijn aangeboden.
5. Indien een gemeente geen keuze kenbaar heeft gemaakt voor het Bronscheidingsmodel of het Nascheidingsmodel geldt voor de gemeente het Ketenregiemodel tot uiterlijk 1 januari 2023.
6. Het Ketenregiemodel komt te vervallen op uiterlijk 1 januari 2023, gelijktijdig met het einde van de Raamovereenkomst.

Artikel 6 – Platform Ketenoptimalisatie

1. Partijen vormen samen het PKO, komen als zodanig regelmatig bijeen en richten zich daarbij te goeder trouw op de doelstelling van de samenwerking als opgenomen in Overweging A en alle in het kader van deze Ketenovereenkomst met wederzijdse instemming van Partijen te nemen besluiten.
2. In het PKO wordt communicatie met inwoners afgestemd omtrent de inzameling van verpakkingsafval, stellen Partijen een innovatieagenda op, stellen zij periodiek de samenstellingseisen van PMD, het Beoordelingsprotocol, en de Inzamelvergoeding vast op de in bijlage I, II en III voorziene wijze, en stellen zij voorwaarden, standaarden en protocollen

vast in een Uitvoerings- en Monitoringsprotocol (UMP) ter nadere uitwerking van deze Ketenovereenkomst, waarbij ruimte wordt geboden voor afwijkingen in het belang van innovatie, voor zover deze ten goede komen aan het doel van de samenwerking als bedoeld in overweging A. In dit kader genomen besluiten van Partijen in het PKO zijn bindend voor Partijen op grond van deze Ketenovereenkomst alsmede voor individuele gemeenten op grond van de Deelnemersovereenkomst.

3. Partijen faciliteren middels het PKO overleg tussen organisaties die actief zijn in de verpakingsketens en stellen waar nodig werkgroepen in om besluitvorming voor te bereiden, door Partijen in het PKO, m.b.t. actuele ontwikkelingen in de verpakingsketens en/of de uitvoering van deze Ketenovereenkomst.
4. Partijen monitoren de uitvoering van de afspraken neergelegd in deze Ketenovereenkomst en evalueren de uitkomsten daarvan indien nodig in het PKO.
5. Partijen kunnen de uitkomsten van hun overleg in het PKO betrekken in hun overlegvormen met vertegenwoordigers van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat indien daartoe aanleiding is.
6. Partijen zullen via het PKO aan hen gerapporteerde milieuprestaties openbaar maken op een nader door hen te bepalen wijze.
7. Partijen stellen een reglement vast inzake de samenstelling en werkwijze van het PKO.

Artikel 7 – Overige Materialen

1. Tussen Partijen geldende afspraken over vergoedingen en regie t.a.v. de verpakingsmaterialen glas, hout en papier/karton worden gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst gecontinueerd onder deze Ketenovereenkomst tenzij op enig moment door Partijen in het PKO andersluidende afspraken worden gemaakt. Binnen het PKO leggen Partijen voor het einde van Raamovereenkomst afspraken vast over vergoeding en regie t.a.v. voornoemde verpakingsmaterialen voor de resterende looptijd van de Ketenovereenkomst.

Artikel 8 – Looptijd en Toepasselijk Recht

1. Deze Ketenovereenkomst treedt in werking op 1 januari 2020 en duurt tot en met 31 december 2024 ("de Einddatum"). De overeenkomst wordt automatisch verlengd met een periode van vijf jaren, zijnde tot en met 31 december 2029, tenzij een van beide Partijen de overeenkomst tegen de Einddatum schriftelijk opzegt met inachtneming van een opzegtermijn van ten minste acht maanden.
2. Partijen gaan begin 2023 met elkaar in overleg ter evaluatie van deze Ketenovereenkomst en zullen daarbij tevens nadrukkelijk, indien zij beiden geen gebruik wensen te maken van de opzeggingsbevoegdheid op grond van het voorgaande lid 1 van dit artikel, de mogelijkheden verkennen van een verlengingsoptie voorbij 2029 teneinde het langere termijn perspectief van deze Ketenovereenkomst overeind te houden.
3. De Bijlagen maken deel uit van deze Ketenovereenkomst en kunnen tussentijds door Partijen in het PKO worden aangepast conform het bepaalde in deze Ketenovereenkomst.

4. Bij strijdigheid tussen het bepaalde in deze Ketenovereenkomst en de Raamovereenkomst prevaleert het bepaalde in deze Ketenovereenkomst. Binnen het Bronscheidingsmodel en het Nascheidingsmodel zijn de artikelen 2.2, 6, 7, 8.2, 8.3 en 10 van de Raamovereenkomst vervangen door het bepaalde in deze Ketenovereenkomst voor de verpakkingsmaterialen kunststof en metaal alsmede voor drankenkartons.
5. Deze Ketenovereenkomst eindigt indien AFV niet langer kan beschikken over haar financiering als gevolg van een beëindiging of niet-verlenging van de algemeen verbindendverklaring welke voor deze financiering de basis is.
6. Elk van beide Partijen is gerechtigd deze Ketenovereenkomst op te zeggen met inachtneming van een opzegtermijn van ten minste drie maanden indien als gevolg van een op het moment van aangaan van deze Ketenovereenkomst onvoorziene wijziging in wet- of regelgeving de naleving van deze Ketenovereenkomst voor deze Partij redelijkerwijs onmogelijk is dan wel zodanig nadelig dat naleving redelijkerwijs niet van deze Partij kan worden verlangd.
7. Partijen zullen zich tot het uiterste inspannen om elk eventueel geschil tussen hen in relatie tot deze Ketenovereenkomst of het PKO op minnelijke wijze en in goed overleg op te lossen.
8. Deze Ketenovereenkomst wordt uitsluitend beheerst door Nederlands recht. Eventuele geschillen in verband met deze Ketenovereenkomst of het PKO worden bij uitsluiting in eerste instantie voorgelegd aan de bevoegde rechter van de Rechtbank Den Haag, tenzij Partijen alsnog anders overeenkomen.

Aldus overeengekomen en ondertekend:

Stichting Afvalfonds Verpakkingen

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

[Bijlagen I t/m V: zie Bijlagenoverzicht ketenovereenkomst.](#)

Bijlagenoverzicht ketenovereenkomst

Datum: 05-11-2019

Bijlagen I, III en V zijn uitgewerkt en hieronder opgenomen. De bijlagen II en IV zijn in een afrondend stadium. Een toelichting op deze bijlagen is eveneens opgenomen.

Algemene toelichting bijlagen I, II en III en de onderlinge samenhang

Om zorg te dragen voor een eenduidige invulling van de producentenverantwoordelijkheid en om er voor te zorgen dat het brongescheiden PMD-materiaal van voldoende kwaliteit is voor het recyclingsproces is er een maximaal afgesproken gewichtspercentage stoorstromen (bijlage I). Dit percentage wordt in bijlage II vertaald naar een protocol voor de beoordeling van aangeboden brongescheiden PMD bij op- en overslaglocaties. Brongescheiden PMD wat op basis van dit protocol wordt geaccepteerd komt in aanmerking voor de Inzamelvergoeding. Bovendien is er aangegeven hoe met vrachten wordt omgegaan die stoorstromen van type I of type II bevatten. In Bijlage III wordt vastgelegd hoe onder andere het percentage stoorstromen op nationaal niveau vertaald wordt naar de hoogte van de Inzamelvergoeding.

Partijen in het PKO kunnen jaarlijks de bijlagen I en III herzien. Een wijziging is vanaf het volgende kalenderjaar van kracht. Bijlage II kan door partijen in het PKO tussentijds worden herzien met een nader vast te stellen ingangsmoment.

Materiaalspecificatie PMD

Specificatienummer UMP-534 - Specificatiedatum 11/2019

Materiaal:	PMD
-------------------	-----

A Specificatie / Beschrijving

Gebruikte, schud-, schrap- en/of schraaplege verpakkingen en niet-verpakkingen afkomstig van Nederlandse huishoudens, (vrijwel volledig) bestaande uit kunststof, metaal en/of drankenkartons* en vervaardigd van

Materiaalsoort	lengte	stuksgewicht	volume
Kunststof	≤ 75 cm*	≤ 500 gram	≤ 5 liter
Metaal	≤ 75 cm	≤ 500 gram	≤ 5 liter

Drankenkartons, bestaand uit karton/PE of karton/aluminium/PE

Bovenstaande waarden betreffen de oorspronkelijke afmeting/gewicht/volume van de (niet-)verpakking.

Materialen als doppen, deksels, wikkels, seals en etiketten mogen nog (los) aanwezig zijn

B Zuiverheid

Minstens 85 gewichts-% conform A Specificatie / Beschrijving

C Stoorstromen

Stoorstromen Categorie I

Maximaal totaal aandeel Stoorstromen Categorie I 0%

Niet toegestaan vanwege wet- en regelgeving of gevaarlijk voor medewerkers (zie Annex I)

Stoorstromen Categorie II

Maximaal totaal aandeel Stoorstromen Categorie II 15%

Schadelijk voor proces en/of negatieve invloed op kwaliteit outputstromen (zie hieronder en Annex II)

Producteigen materiaal:

Materiaalsoort	lengte	stuksgewicht	volume
Kunststof	> 75 cm*	> 500 gram	> 5 liter
Metaal	> 75 cm	> 500 gram	> 5 liter

Annex II

Productvreemd materiaal:

- Glas, (hygiënisch/sanitair) papier, karton, stenen, rubber, textiel, hout, incontinentiemateriaal, elektrische apparaten, groente-, fruit- en tuinafval (GFT)

D Levervorm en acceptatie

- Los gestort of geperst / gebaald, waarbij de verdichtingsgraad van het materiaal voldoet aan de acceptatie-eisen voor een ongestoorde sortering
- Visueel herkenbaar als PMD

* Praktijktoetsing vindt nog plaats op de beschrijving ('kunststof, metaal en/of drankenkartons' v.s. 'één type materiaal'), de maximale lengte van kunststoffolies en categorie II stoorstromen.

Annex I (categorie I)

Het materiaal dient vrij te zijn van de volgende verontreinigingen die veiligheidsrisico's in de keten van inzameling tot en met recycling opleveren, waaronder:

- Injectienaalden
- Chemisch afval (KCA)
- Gevaarlijk afval (KGA)
- Recipiënten van chemische producten
- Medicinaal- en ziekenhuisafval
- Dierlijk afval (zoals kadavers en slachtafval)

CONCEPT

Annex II (categorie II)

*Deze lijst betreft verpakkingen en niet-verpakkingen die voldoen aan de criteria zoals omschreven onder A van de specificatie, maar toch als stroom zijn gedefinieerd, in aanvulling op de onder C **Stroom** gedefinieerde. Deze lijst is dynamisch en kan, na goedkeuring in PKO, worden aangevuld op basis van ervaring*.*

- Kitkokers
- (Niet-)verpakkingen vervaardigd uit piepschuim (EPS)

CONCEPT

* Praktijktoetsing vindt nog plaats op de beschrijving ('kunststof, metaal en/of drankenkartons' v.s. 'één type materiaal'), de maximale lengte van kunststoffolies en categorie II stroom.

Bijlage II – Beoordelingsprotocol

In deze bijlage wordt het beoordelingsprotocol voor brongescheiden PMD opgenomen. Het beoordelingsprotocol beschrijft de wijze waarmee brongescheiden PMD op een overslaglocatie wordt beoordeeld. Brongescheiden PMD dat op basis van dit protocol wordt geaccepteerd komt in aanmerking voor de Inzamelvergoeding.

De volgende uitgangspunten worden in het protocol gehanteerd:

- Beoordeling van PMD vindt plaats bij alle op- en overslaglocaties op basis van visuele inspectie per vracht;
- Met de visuele inspectie wordt vastgesteld of een (gedeelte van een) vracht voldoet aan de samenstellingseisen uit bijlage I;
- Een medewerker (inspecteur) van de op- of overslaglocatie voert de visuele inspectie uit;
- De inspecteur heeft de mogelijkheid tot deelafkeur, indien vervuiling geconcentreerd aanwezig is;
- Bij (deel)afkeur van een vracht worden overzicht- en/of detailfoto's gemaakt;
- Indien een gemeente van mening is dat een (gedeeltelijk) afgekeurde vracht wel aan de samenstellingseisen voldoet, kan zij gebruik maken van een 'challenge';
- De challenge wordt uitgevoerd door een onafhankelijke inspecteur en volgt dezelfde werkwijze als de inspecteur van de op- of overslaglocatie (visuele inspectie);
- De beoordeling van de onafhankelijke inspecteur is bindend.

Bijlage III - Inzamelvergoeding

Hoogte Inzamelvergoeding 2020

Brongescheiden PMD welke afkomstige is van Nederlandse huishoudens en voldoet aan de samenstellingseisen van bijlage I, en is geaccepteerd op basis van de beschreven werkwijze in bijlage II, komt in aanmerking voor een Inzamelvergoeding. De hoogte van de Inzamelvergoeding voor 2020 is vastgesteld op € 261 / ton. Dit is vastgesteld door de inzaelkosten in 2018 ad € 269 per ton PMD te corrigeren voor 3 procent overschrijding van de systeemarge voor kunststof niet-verpakkingen (zie berekening aan het einde van deze bijlage).

Bepaling hoogte Inzamelvergoeding

Vierjaarlijks wordt onderzoek gedaan naar de landelijk gemiddelde inzaelkosten voor en de samenstelling van brongescheiden PMD. Het eerste onderzoeksjaar is 2020. De gemiddelde inzaelkosten en samenstelling in een jaar (jaar T) worden gebruikt voor de berekening van de Inzamelvergoeding twee jaar daarop (jaar T+2). In de tussenliggende jaren worden de inzaelkosten en samenstelling herijkt op basis van (beperkt) samenstellingsonderzoek, het gebruik van kostenindexen en respons.

Kunststof niet-verpakkingen en stoorstoffen worden niet vergoed behoudens een systeemarge aan insleep. Deze systeemarges worden enkel gebruikt voor de vaststelling van toekomstige vergoedingen. De systeemarges zijn opgenomen in de onderstaande tabel:

Systeemarge per jaar	Kunststof niet-verpakkingen	Stoorstromen
2020	4%	15%
2021	4%	14%
2022	4%	13%
2023	4%	12%
2024	4%	11%
2025	4%	10%

De hoogte van de Inzamelvergoeding wordt jaarlijks berekend op basis van landelijk gemiddelde inzaelkosten bij kostenefficiënte uitvoering voor brongescheiden PMD, gecorrigeerd met de correctiefactor. De correctiefactor bestaat uit de nationaal gemeten samenstelling verminderd met de systeemarge. Dit gebeurt in drie stappen:

1. Bepaling correctiefactor per systeemarge (jaar T-2) vermindert met de gemeten landelijke samenstelling¹ (jaar T-2);
2. Optelling correctiefactoren tot één totale correctiefactor;
3. Gemeten inzaelkosten (jaar T-2) verminderen met de totale correctiefactor.

Ad stap 1: Indien in een bepaald jaar het percentage stoorstromen hoger is dan 15% dan worden over dat jaar twee correctiefactoren voor stoorstromen berekend:

A een correctiefactor over het verschil tussen het percentage stoorstromen onder de 15% en de systeemarge, gedeeld door twee en

B een correctiefactor over het verschil tussen het percentage stoorstromen boven de 15% en de systeemarge.

Op deze wijze wordt het risico van langzamere daling van stoorstoffen, zoals getoond in de bovenstaande tabel, door zowel AFV als de gemeenten gedragen.

¹ Hiervoor wordt een meetprotocol opgesteld.

Berekening hoogte inzamelvergoeding 2020

Stappen 1 en 2: bepaling correctiefactoren en de totale correctiefactor. Zie onderstaande tabel.

	Systeemmarge	Landelijke samenstelling 2018	Correctiefactor
Kunststof niet-verpakkingen	4%	7%	-3%
Stoorstromen	15%	15%	0%
Totale correctiefactor			-3%

Stap 3: berekening Inzamelvergoeding. € 269 * (100%-3%) = € 261/ton.

CONCEPT

Bijlage IV - Deelnemersovereenkomst

Alle Nederlandse gemeenten hebben een Deelnemersovereenkomst met Nedvang. In de Deelnemersovereenkomst zijn afspraken opgenomen om uitvoering te geven aan de Raamovereenkomst.⁴

In het verlengde van de Ketenovereenkomst wordt een nieuwe Deelnemersovereenkomst opgesteld. De Deelnemersovereenkomst verbindt de individuele gemeenten aan de rechten en plichten van de Ketenovereenkomst en daaruit volgende afspraken in het PKO. De inhoud van de nieuwe Deelnemersovereenkomst betreft een actualisatie en vereenvoudiging van de huidige afspraken, om deze transparanter te maken en in lijn te brengen met de uitgangspunten en keuzemogelijkheden van de Ketenovereenkomst. De nieuwe Deelnemersovereenkomst treedt voor alle gemeenten in werking vanaf 1 januari 2020 en vervangt de huidige Deelnemersovereenkomst. Dat wil zeggen dat gemeenten kunnen kiezen om vanaf 1 januari 2020 over te stappen van de ketenvergoeding naar het bron- en of nascheidingsmodel.

CONCEPT

Bijlage V - Kaderstelling Post-collection

1. Vrije keuze gemeenten

Gemeenten zijn binnen het bepaalde in de Ketenovereenkomst vrij om zich aan te sluiten bij bestaande of nieuw op te richten samenwerkingsverbanden van gemeenten dan wel om dit niet te doen in welk geval AFV of haar uitvoeringsorganisatie zorg draagt voor de contractering van de Post-collection activiteiten. AFV of haar uitvoeringsorganisatie zullen de Post-collection activiteiten in beginsel niet zelf uitvoeren.

2. Transparantie over de geleverde milieuprestaties per regieorgaan

Ongeacht de keuze van een gemeente voor het Bronscheidingsmodel of het Nascheidingsmodel, via een samenwerkingsverband van gemeenten of zonder betrokkenheid bij een samenwerkingsverband van gemeenten, zal er transparantie in acht worden genomen, jegens gemeenten alsmede jegens Partijen in het PKO, over de met de Post-collection activiteiten gerealiseerde milieuprestaties (recycling) per regieorgaan dat voor de recycling verantwoordelijk is.

3. Flexibele sturing door of namens AFV

Gelet op de doelstellingen van de Ketenovereenkomst, de door AFV gedragen producentenverantwoordelijkheid en de te realiseren transparantie over geleverde milieuprestaties, dient AFV voldoende en flexibele sturingsmogelijkheden te hebben binnen de contractering van de Post-collection activiteiten, waarbij oog is voor innovaties en rapportages.

4. Kwaliteitseisen regieorganen

Gelet op de doelstellingen van de Ketenovereenkomst, de door AFV gedragen producentenverantwoordelijkheid en de in dat kader te realiseren kostenefficiëntie kan AFV eisen stellen aan de kwaliteit en omvang van samenwerkingsverbanden van gemeenten, waarbij een volume van tenminste 30 kiloton aan in te zamelen PMD per jaar als uitgangspunt kan worden gesteld.

5. Geschillen

Indien een geschil zou ontstaan tussen enerzijds AFV of haar uitvoeringsorganisatie en anderzijds enig samenwerkingsverband van gemeenten, dan kan, binnen het bepaalde van de tussen hen gesloten overeenkomst, een niet-bindend advies worden ingewonnen bij partijen in het PKO.

VNG Agenda 2020

Tijdens de Algemene ledenvergadering in Barneveld hebben de leden de verenigingsstrategie Gemeenten 2024 vastgesteld. Daarin is een beeld geschetst van de ontwikkelingen en opgaven die de komende jaren afkomen op gemeenten. Deze zijn groot en talrijk. De verenigingsstrategie constateert dat de opgaven zowel verschillend als gelijksoortig zijn. De regionale verscheidenheid is groot - in economische bedrijvigheid, diversiteitopgaven, bereikbaarheid, woonbeleid -, en tegelijk herkennen gemeenten zich in elkaars opgaven. Elke gemeente staat voor de uitdaging en de (technische en morele) grenzen van datagedreven beleid en uitvoering. Toenemende maatschappelijke verschillen zijn overal zichtbaar. Inhoudelijk en financieel grip op het sociaal domein gaat aan geen enkele gemeente voorbij. En democratische betrokkenheid, een inclusieve samenleving en klimaatbestendigheid zijn overal het streven. In al hun verscheidenheid en lokale contexten kunnen gemeenten van elkaar leren of zijn ze van elkaar afhankelijk. Want ook dat is duidelijk: regionale samenwerking is geen optie, maar, ongeacht de gemeentegrootte, zowel noodzaak als werkelijkheid.

In de verenigingsstrategie zijn deze opgaven uitgewerkt in vijf inhoudelijke thema's; de informatiesamenleving, de gemeentelijke uitvoering, het fysieke domein, de inclusieve samenleving en het democratisch besturen. Het zijn niet per se nieuwe opgaven, maar wel de opgaven die in de komende jaren de meeste aandacht van gemeenten gaan vragen.

De VNG kan de gemeenten ondersteunen op deze opgaven. Daarbij gaan we - zoals de verenigingsstrategie aangeeft - complexe discussies niet uit de weg maar neemt de vereniging het voortouw. Daarmee is de inzet van de VNG om een actieve ledenorganisatie te zijn een zesde thema dat de verenigingsstrategie benoemt.

Verdeeld over de benoemde thema's heeft de VNG-organisatie de verwachte inzet vertaald in 17 strategische doelstellingen. Daarin geven we aan wat de VNG in 2024 wil hebben bereikt. Deze strategische doelstellingen zijn ook richtinggevend voor onze inzet in 2020.

In deze VNG Agenda geven we aan wat in 2020 de inzet van het VNG-concern zal zijn op de zes thema's. Daarbij geven we ook aan wat met het oog op de verenigingsstrategie de doelstellingen zijn die we in 2024 willen bereiken. Voordat we de inzet op de verschillende thema's toelichten, staan we eerst stil bij de belangrijkste kruisverbanden tussen de thema's.

De prioriteiten in de VNG Agenda vormen een herkenbare afspiegeling van het brede gemeentelijke werkveld. Daarnaast richten we ons op de komende verkiezingen en de daaropvolgende kabinetsformatie. Het nadrukkelijk over het voetlicht brengen van voor gemeenten belangrijke punten zal daarbij onze politiek bestuurlijke topprioriteit zijn.

VNG-bestuur
31 oktober 2019

Lokale opgaven verbinden

Meer verantwoordelijkheden, krachtig bestuur en juiste randvoorwaarden

Voor steeds meer maatschappelijke opgaven zijn gemeenten qua uitvoering en voor inwoners 'eerste overheid'. Een veilige en gezonde leefomgeving, armoedebestrijding, jeugdwerkloosheid, energiezuinig wonen, radicalisering, onderwijsaanbod, maatschappelijke en arbeidsparticipatie: een adequaat bestuurlijke aanpak begint op lokaal niveau, door te weten wat er speelt, waar inwoners, al dan niet georganiseerd, behoeften aan hebben en wat hen drijft. Om die reden zijn steeds meer taken gedecentraliseerd. Maar ook los daarvan - vergelijk de woonopgaven of het inburgeringsbeleid - zijn de lokale opgaven groot.

Opdracht voor en ambitie van gemeenten

Dit alles vraagt een zelfbewuste houding om als gemeenten, afzonderlijk en gezamenlijk, aan de slag te gaan. Een eerste overheid vereist geen afwachterende, maar initiërende gemeenten: richting inwoners, samenwerkingspartners en het Rijk. Als vereniging is onze voornaamste inzet om gemeenten daarin bij te staan en de randvoorwaarden daarvoor te optimaliseren. Daarin is nog veel werk te verzetten.

Zo zijn de interbestuurlijke verhoudingen en de financiële kaders nog onvoldoende met de nieuwe, gedecentraliseerde werkelijkheid meegegroeid. Er is daarom een herziening van het totale gemeentefonds vanaf 2021 op komst. In gesprek met elkaar en met het Rijk gaan we werken aan de juiste voorwaarden (financieel, bestuurlijk) om onze taken waar te kunnen maken. Meer eigen (financiële) grip en minder incidentele en fluctuerende afhankelijkheid van het Rijk vormen de inzet.

Ook bij intergemeentelijke solidariteit en verdelingsvraagstukken nemen we als gemeenten het heft in eigen handen, door zelf te bepalen wat we lokaal, wat in de regio en wat we als collectief (bijvoorbeeld binnen de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering) organiseren. Wat gezamenlijk kan, moet ook vanuit het oogpunt van efficiency gezamenlijk plaatsvinden. Daarnaast is het essentieel om meer te werken vanuit slimme verbindingen tussen opgaven: armoedebestrijding en energietransitie; zorg in relatie tot arbeid, veiligheid en onderwijs; benutten van data¹ voor maatschappelijke opgaven binnen de grenzen en mogelijkheden van digitalisering; democratie en krachtig bestuur. Juist gemeenten zijn door hun directe confrontatie met de maatschappelijke werkelijkheid daartoe in staat. Om de opgaven in samenhang te benaderen, gebruiken veel gemeenten daarbij de Global Goals van de Verenigde Naties, waarin de sociale, economische en ecologische aspecten van duurzaamheid samenkomen.

Door de grote verantwoordelijkheden die het lokaal bestuur zijn toebedeeld, kunnen verschillen tussen regio's en gemeenten onderling duidelijker zichtbaar worden en zich luider manifesteren. Dit vraagt om een sterk lokaal verhaal waarin gemeenten richting geven aan een gedeelde opvatting over grote maatschappelijke gezamenlijke opgaven zoals klimaat en energie, duurzaamheid (Global Goals), bouwen en wonen, maatschappelijke tweedeling, digitalisering en een inclusieve samenleving. Dat verhaal is vastgelegd in de verenigingsstrategie "Gemeenten 2024".

Als netwerkorganisatie helpt de VNG haar leden bij de vele ambities. Dat gebeurt op vele facetten omdat gemeenten nu eenmaal een breed takenpakket hebben dat gepaard gaat met veel

¹ steeds meer vormen data en digitalisering een onderdeel van gekozen oplossingen

rijksregelgeving en veel verschillende geldstromen. Daarmee bestrijkt ook de belangenbehartiging door de VNG een breed terrein. Hetzelfde geldt voor de ondersteuning van en de dienstverlening aan gemeenten.

Belangenbehartiging, positionering en een nieuw regeerakkoord

Maart 2021 staan de Tweede Kamerverkiezingen gepland. Voor de VNG betekent dit dat het denken over de inzet in de richting van een nieuw te vormen kabinet al in volle gang is. Het is van belang dat politieke partijen, de andere overheden en onze ketenpartners weten wat voor gemeenten belangrijke punten zijn, zodat dit in aanloop naar de verkiezingen en daarna bij de vorming van een regeerakkoord kan leiden tot discussies en keuzes waarbij het gemeentelijk belang, afgeleid van het maatschappelijk belang, helder is neergezet. Dit heeft in 2020 (en eind 2019) topprioriteit. De inhoudelijke input vormt zich met en vanuit de leden. De VNG behartigt hierbij de belangen van haar leden door middel van het op de verschillende speelvelden ontwikkelen van standpunten, die te agenderen en het mede beïnvloeden van te nemen besluiten.

Daarbij is nu al duidelijk dat de interbestuurlijke en financiële verhoudingen centraal staan. Met de decentralisaties in het sociaal domein en opgaves op het gebied van klimaat, energie en de omgevingswet is het landschap fundamenteel veranderd. De bestuurlijke verhoudingen moeten mee-ademen met de mogelijkheden van gemeenten om deze decentralisaties en opgaven aan te pakken en verwachtingen waar te maken. De Algemene Rekenkamer, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad van State hebben hier duidelijke standpunten over ingenomen. Deze standpunten vormen de basis voor de gesprekken die we hierover met het Rijk hebben.

In 2020 zal de meer gedetailleerde inzet op tal van terreinen duidelijk worden, zoals onder andere rondom de energietransitie, wonen, jeugd, ondermijning, digitalisering, cybercrime en security, zorg en veiligheid. Steeds staat daarbij de opgave centraal, en laten we zien wat gemeenten daarin (kunnen) betekenen als overheid dicht op de samenleving. Het werken aan de doelstellingen leidt uiteindelijk tot de inhoudelijke vulling van de inbreng en standpunten op al deze terreinen.

Aandacht voor gezamenlijke gemeentelijke uitvoering

De vereniging investeert in uitvoering en de ondersteuning van gemeenten met concrete diensten in het kader van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering (GGU) en aangejaagd door Samen Organiseren. Met het ALV-besluit en de meerjarenprogrammering GGU ligt de basis van de activiteiten meerjarig vast.

Er wordt gewerkt aan een gezamenlijke basis voor de toekomst, continuïteit en betrouwbaarheid, transformatie in de domeinen, en generieke ondersteunende activiteiten. Het jaarplan GGU dat tijdens de buitengewone ledenvergadering in november 2019 wordt vastgesteld, maakt daarom in lijn met de reglementaire afspraken daarover als bijlage deel uit van deze VNG Agenda.

Europees en internationaal perspectief

De VNG vertegenwoordigt alle 355 gemeenten in Europa, biedt hen een platform aan in Brussel en Straatsburg en staat voor de lokale dimensie in Europees beleid en wetgeving. Met twee grote transitie op de Europese agenda - energie en digitaal - zoekt de VNG nadrukkelijk de samenwerking met Rijk, provincies en waterschappen om de lokale gevolgen van deze transitie

goed voor het voetlicht te krijgen bij de Europese instellingen. Doel is om tot goed uitvoerbaar en voorspelbaar beleid te komen, met zo min mogelijk administratieve lasten voor het lokale bestuur.

Ook op mondiaal niveau is de VNG vertegenwoordigd, via ons lidmaatschap van de wereldkoepel van lokale overheden, United Cities and Local Governments, en haar regiokantoren. De VNG brengt hier goede voorbeelden uit het Nederlands lokaal bestuur naar voren, en ontsluit kennis en ervaringen van andere verenigingen van gemeenten op dossiers die hoog op onze agenda staan. De verbindende taal tussen verenigingen van gemeenten en hun leden wereldwijd zijn de Global Goals for Sustainable Development van de Verenigde Naties, die de sociale, economische en ecologische aspecten van duurzaamheid integreren. Veel gemeenten sluiten met hun inzet aan op de Global Goals. Evenzo verbinden wij onze inzet op de thema's met de Nederlandse context, bestaande (beleids)kaders, programma's en instrumenten van de Global Goals. Zo zorgen we ervoor dat gemeenten de samenhang zien van hun opgaven met globalisering en de brede duurzaamheidsagenda, om daarmee de sociale, economische en ecologische aspecten van duurzaamheid te kunnen verbinden.

1. Informatiesamenleving

Gemeenten 2024

Met de inzet van datagedreven sturing is de aanpak van maatschappelijk opgaven en de gemeentelijke dienstverlening sterk te verbeteren. Dit vanuit de gedachte dat de overheid mensen met een hulpvraag beter van dienst kan zijn naarmate meer relevante kennis beschikbaar is over hun achtergrond, woonsituatie, wensen, beperkingen en hun financiële situatie. Sociale diensten kunnen door het koppelen van data bijstandsfraude voorkomen en bestrijden maar ook voorspellen waar en bij wie armoede ontstaat en daarop actie ondernemen.

Deze nieuwe mogelijkheden roepen ook een aantal dilemma's op. We willen ellende voorkomen én efficiënt omgaan met publieke middelen. Maar tot hoever kunnen en willen we daarmee gaan? Welke normen en waarden hanteren we? Voor bewerking en inzet van onze databestanden zijn de kaders nog onvoldoende vastgelegd, in de meeste gemeenten is daarover zelfs geen publiek debat gevoerd. Sommige beslissingen die op grond van deze technieken worden genomen, kunnen diep ingrijpen in het leven van onze inwoners. Er moeten daarom spelregels komen hoe gemeenten met hun data omgaan en hoe anderen daarmee omgaan. Gemeenten moeten samen met de andere overheden hiervoor de lijnen uitzetten.

Om hieraan invulling te geven wil de VNG de komende jaren het volgen de bereiken.

1.1 Gemeentelijke praktijk richtinggevend en agenderend voor digitale overheid

In 2024 zijn gemeenten vanuit de lokale praktijk richtinggevend en agenderend als het gaat om de invulling van de digitale overheid. Met ondersteuning van de VNG en in samenwerking met het Rijk en andere (publieke)partners, hebben gemeenten hun basisvoorzieningen digitaal op orde, werken zij beleidsmatig datagedreven en organiseren zij vanuit datagebruik efficiënter hun (financiële) dienstverlening en voldoen zij aan Europese regelgeving. Gemeenten zijn zo in staat beter op maatschappelijke opgaven te sturen, alsook hun begrotings- en verantwoordingsprocessen en hun (digitale) dienstverlening aan inwoners en ondernemers vanuit één overheidsinfrastructuur in te richten. Vanuit de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering werken we aan de standaarden in architectuur conform de Common Ground gedachte.

Inzet 2020

In 2020 versterken we het inzicht in de huidige en de gewenste staat van de gemeentelijke en generieke basisvoorzieningen volgens het Common Ground principe. Daarnaast richten we ons op de verdere ontwikkeling van de generieke digitale infrastructuur en een goede ondersteuning vanuit de beherende organisaties.

1.2 Datamogelijkheden zijn ook vertrekpunt van beleid

In 2024 zijn gemeenten in staat om de mogelijkheden van digitalisering maximaal te benutten in het realiseren van maatschappelijke opgaven over domeinen heen. Datamogelijkheden zijn geen sluitstuk maar vertrekpunt van beleid. De VNG ondersteunt gemeenten in het realiseren van deze omkering. Hiermee dragen we eraan bij dat gemeenten hun eigen ambitie waarmaken als krachtige partner in het maatschappelijk en economisch netwerk.

Inzet 2020

In 2020 geeft de VNG inzicht in de relevante kaders (o.a. WOO, WHO, Archiefwet, WDO, AVG), ontwikkelt daar waar ze ontbreken aanvullende kaders (principes digitale samenleving) en biedt concrete plannen of handreikingen voor implementatie van de kaders met (voorstellen tot) productontwikkeling (bijv. modelovereenkomst slimme toepassingen).

Daarnaast draagt de VNG bij aan het verbinden, versnellen en opschalen van gemeentelijke innovatie, middels smart society icoonprojecten.

1.3 Democratische afweging inzet, beveiliging en regulering technologie en data

In 2024 zijn gemeenten in staat om democratisch een geïnformeerde afweging te maken ten aanzien van het inzetten, beveiligen en reguleren van technologie en data. De VNG helpt hen daarin door technologische innovaties en digitaliseringstrends te duiden en - in interactie met haar leden en partners - (een) gemeentelijke visie(s) op de informatiesamenleving te ontwikkelen. Daarmee dragen we eraan bij dat gemeenten aan wetten en Europese kaders kunnen voldoen en hun eigen ambitie wat betreft het borgen van publieke waarden in de informatiesamenleving kunnen realiseren.

Inzet 2020

Eind 2020 heeft de VNG een Agenda Digitale Veiligheid 2020-2024 gemaakt die bestuurders in staat stelt regie te nemen op dit thema. Ook presenteert de VNG de eerste conclusies uit het maatschappelijk debat over de grenzen van technologie en data voor het lokaal bestuur. De VNG ondersteunt de versterking van de lokale democratie, specifiek bij digitaliseringsvraagstukken, met activiteiten gericht op kennisontwikkeling, kennisdeling en trendwatching.

2. Gemeentelijke uitvoering

Gemeenten 2024

Gemeenten streven naar passende dienstverlening die mensgericht, regelarm, duidelijk, snel en zeker is. Hierbij gaat het dus zowel over wat ze leveren, hoe ze het leveren en hoe ze communiceren. Sommige vraagstukken zijn eenvoudigweg te complex om lokaal goed te kunnen oplossen; op andere vraagstukken is voordeel te behalen door het samen te organiseren. De laatste jaren hebben gemeenten een aantal grote stappen gezet op dit gebied, via Samen Organiseren en het maken van afspraken over standaardisatie (via het College van Dienstverleningszaken). Alle gemeenten dragen bij aan het fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) waaruit de gezamenlijke uitvoeringsactiviteiten worden bekostigd.

Door meer te standaardiseren wordt maatwerk beter mogelijk. De winst in tijd, geld en menskracht die geboekt wordt door het gebruiken van standaardproducten en -diensten op beleidsneutrale gebieden kunnen gemeenten inzetten voor vraagstukken die een eigen, lokale, aanpak nodig hebben.

Om te waarborgen dat gemeenten hun autonomie en couleur locale behouden, moeten zij in de uitvoering en dienstverlening eigen keuzes kunnen maken. Zij moeten zorgvuldig afwegen of ze een taak gezamenlijk oppakken met andere gemeenten of dat lokaal maatwerk beter is. Kosten en efficiency kunnen en mogen niet de enige criteria zijn; publieke waarden staan voorop. Uitbreiding en verbreding van de activiteiten binnen GGU zullen we in het licht van dit type afwegingen moeten beoordelen.

Om hieraan invulling te geven wil de VNG de komende jaren het volgen de bereiken.

2.1 GGU een gedragen, effectief en efficiënt instrument om gemeenten te ontzorgen

In 2024 is de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering een gedragen, effectief en efficiënt instrument om gemeenten op de door hen gewenste onderwerpen te ontzorgen. De scope van de inzet van de GGU is door de leden vastgesteld en de leden waarderen de transparante verantwoording. De vragen die door gezamenlijke activiteiten worden gesteld aan het duurzaam beschikbaar zijn (beheer) van de gezamenlijke dienstverlening zijn beantwoord en de besturing hierop is voor alle betrokkenen helder vormgegeven.

Inzet 2020

Gemeenten krijgen een efficiënt en effectief dienstenaanbod vanuit het GGU, dat goed aansluit bij de gemeentelijke behoeften. We maken daarbij gebruik van alle relevante competenties binnen de Willemshof. Daarnaast realiseren we een transparante verantwoording. Eind 2020 is in beeld gebracht welke strategisch belangrijke uitvoeringsopgaven in de komende 3 tot 5 jaar kunnen profiteren van collectieve uitvoeringsondersteuning voor alle gemeenten gezamenlijk.

2.2 Gemeenten hebben hun personele organisatie kwantitatief en kwalitatief op orde

In 2024 zijn de gemeenten in staat gesteld de werkgeversfunctie conform de gewijzigde wetgeving per 1 januari 2020 in te richten voor de hele gemeentelijke sector. Hiermee sluiten we aan op nieuwe ontwikkelingen en dragen we vanuit de gezamenlijke werkgeversfunctie van College van Arbeidszaken bij aan een gemeentelijke organisatie die - wat betreft de personeelskant -

kwantitatief en kwalitatief op orde is voor het uitvoeren van de (toegenomen) maatschappelijke opgaven.

Inzet 2020

Bij onze inzet staat het sluiten van cao's en de invulling goed werkgeverschap centraal. Daarnaast brengen we de financiële gevolgen van het pensioenakkoord voor gemeenten in kaart, op basis waarvan we bij de pensioenonderhandelingen een effectieve lobby voeren voor een goede uitwerking van het akkoord in de pensioenregeling ABP.

3. Fysieke opgaven

Gemeenten 2024

In het fysieke domein richten gemeenten zich op een veilige en gezonde leefomgeving voor hun inwoners. Er speelt een groot aantal opgaven voor gemeenten. Omdat alle opgaven samenkomen op het grondgebied van gemeenten is een samenhangende aanpak logisch en noodzakelijk. Ruimtelijke en sociale vraagstukken zijn hierbij niet los van elkaar te zien.

Een opgave die zeer veel kansen biedt voor verbinding met andere opgaven is de energietransitie. Van belang is wel om de energietransitie uit de (exclusief) technische sfeer te halen. Door van een sectorale opgave (woningen van het gas af) een bredere opgave te maken is grote maatschappelijke winst te halen. Voor een goed samenspel tussen beleid en uitvoering is daarbij wel ruimte nodig voor experimenten. Experimenten met verschillende bronnen van warmte, maar ook met het koppelen van de energietransitie aan andere opgaven op wijkniveau.

Verbinding is er niet alleen binnen gemeenten, maar ook tussen gemeenten. Door Nederland als één netwerk te zien waarbij de verschillende gemeenten ieder hun eigen rol hebben wordt Nederland sterker. Niet alleen economie is belangrijk, juist het zoeken naar de balans tussen economie, leefomgeving en mens en samenleving zorgt ervoor dat gebruik wordt gemaakt van de kwaliteiten vanuit héél Nederland. Het gaat om de vitaliteit en kracht van regio's en van Nederland als geheel. Elke regio levert binnen het netwerk haar bijdrage aan Nederland.

Om hieraan invulling te geven wil de VNG de komende jaren het volgen de bereiken.

3.1 Gemeenten uitgerust voor integrale aanpak kwaliteitsverbetering leefomgeving

In 2024 zijn gemeenten - conform de doelstellingen van de Omgevingswet - voldoende geëquipeerd om een integrale aanpak te realiseren in de kwaliteitsverbetering van de leefomgeving. Dat betekent dat ze, mede vanuit de inzet van de VNG (lobby, platform en dienstverlening) beschikken over passende informatie en ondersteuning, alsook over voldoende instrumenten en financiën om hun opgaven uit te voeren. Gemeenten zijn zo in staat om via omgevingsbeleid de leefbaarheid in buurten te vergroten en gezondheidswinst voor hun inwoners te behalen. Gemeenten worden ondersteund bij de daadwerkelijke uitvoering, onder andere door het Programma Omgevingswet.

Inzet 2020

Voor de invoering van de nieuwe Omgevingswet is 2020 een belangrijk jaar. De VNG blijft nauw betrokken bij de ontwikkeling van het wettelijke stelsel en beïnvloedt dit via ambtelijke en politieke lobby. Samen met IPO, Unie en Rijk werken we vanuit Samen Organiseren aan het Digitaal Stelsel Omgevingswet en de implementatieondersteuning. Van belang is dat er op 1 januari 2021 voldaan is aan de minimale randvoorwaarden voor de invoering zodat wordt voorkomen dat er voor burgers, bedrijven, en overheden onverantwoorde risico's ontstaan.

In 2020 brengen we op macroniveau de financiële gevolgen van de omgevingswet voor gemeenten in beeld. Deze contra-expertise op het artikel-2 onderzoek benutten we in de lobby voor voldoende middelen om de omgevingswet te kunnen uitvoeren.

Voor een vitaal platteland ondersteunen we gemeenten bij de saneringsregeling varkenshouderij, verbetering van de geurregelgeving voor aanpak van overlastsituaties en de nationale uitwerking van het gemeenschappelijk Europees Landbouwbeleid.

3.2 Forse slagen in duurzaamheidstransities en circulaire economie

In 2024 hebben gemeenten een forse slag gemaakt in de transities naar duurzame energievoorziening, energiegebruik, CO₂-reductie, klimaatadaptatie en daarmee naar een circulaire economie voor hun inwoners. De VNG ondersteunt hen daarin, zodat ze beschikken over passende sturings- en bekostigingsarrangementen, informatie, instrumenten, bevoegdheden, ondersteuning en financiële mogelijkheden (nationaal en Europees) om hun taken uit te voeren. Gemeenten worden door het Programma Energie ondersteund bij de daadwerkelijke uitvoering.

Inzet 2020

In 2020 zetten we belangrijke stappen bij de uitwerking van het Klimaatakkoord zodat gemeenten beschikken over gemeentelijke uitvoeringskaders voor de invulling van hun regierol. Ook zien we toe op een scherpe en integrale opdrachtformulering van het artikel 2-onderzoek naar de uitvoering van het klimaatakkoord, en benutten we de uitkomsten voor onze lobby dat het klimaatakkoord haalbaar en betaalbaar moet zijn voor gemeenten om het te kunnen uitvoeren. Voorts starten we een programma om alle gemeenten te ondersteunen om met klimaatadaptatie aan de slag te gaan en aanvullende ondersteuning gericht op specifieke groepen gemeenten.

Eind 2020 is er zicht op de gemeentelijke regierol bij de transitie naar aardgasvrije wijken en de VNG-inzet op de transitie naar de circulaire economie.

3.3 Sturende gemeenten in woningbouw- en bereikbaarheidsopgave

In 2024 zijn gemeenten veel meer dan nu sturend in de woningbouw- en bereikbaarheidsopgave. Ze hebben, mede door de inzet van de VNG, de beschikking over passende informatie, instrumenten, ondersteuning en financiën om hun taken uit te voeren. Hiermee dragen we eraan bij dat gemeenten meer invloed hebben op voldoende en passende woningen en bereikbaarheid binnen de regio.

Inzet 2020

Om hier de eerste stappen te zetten, richten we ons in 2020 op de ondersteuning van gemeenten bij de ontwikkeling van samenhangende regionale mobiliteitsprogramma's, de verbetering van lokale bereikbaarheid en de versterking van verkeersveiligheid.

De woningbouwopgave vraagt een grote inspanning. We richten ons daarbij op voorstellen voor een eerlijkere verdeling en toename van middelen, op transformatie van locaties binnen bestaande steden en kernen zodat groen, natuur en open ruimte bewaard blijven, en toereikende mogelijkheden voor een actief grondbeleid.

4. Inclusieve samenleving

Gemeenten 2024

Voor de oplossing van problemen in het sociaal domein, zoals het toenemende beroep op individuele ondersteuning, schuldhulpverlening en jeugdzorg, is de inzet van veel partijen nodig. Maar de gemeente heeft te weinig grip op deze ontwikkelingen en wordt meer en meer in de rol van zorgverstrekker gedwongen in plaats van in de rol van verbinder en facilitator. Om het tij te kunnen keren en de transformatie een gezicht te geven, zullen gemeenten meer regie moeten (kunnen) voeren op het totale proces van zorg en ondersteuning.

Dat begint bij een adequate financiering van het sociaal domein over de volledige breedte. Conform de afspraken die gelden voor taken die in medebewind worden uitgevoerd, zal het Rijk de tekorten moeten aanzuiveren. Vervolgens moet de rol en verantwoordelijkheid van alle partijen opnieuw worden vastgelegd. De oplossing ligt niet primair in nieuwe regelgeving, maar in de samenwerking tussen alle partijen in de keten: onderwijs, huisartsen, zorgverzekeraars, zorgaanbieders en werkgevers. Uiteindelijk moeten er 'horizontaal' en regionaal afspraken worden gemaakt die een nieuwe basis leggen voor een beter zorgsysteem. In dat systeem krijgen onze inwoners de ondersteuning die ze nodig hebben, is er aandacht voor preventie en vroege signalering en zijn de financiën beter beheersbaar. Omdat de zorg voor inwoners alle gemeenten aangaat, zal de VNG hiertoe in eerste instantie het initiatief nemen.

Om hieraan invulling te geven wil de VNG de komende jaren het volgen de bereiken.

4.1 Helder zicht op preventie-inzet in sociaal domein

In 2024 hebben gemeenten helder hoe ze preventie kunnen aanwenden in het sociaal domein. We ontwerpen/ondersteunen sturings- en bekostigingssystemen die gemeenten in staat stellen om lonend te investeren in preventieve maatregelen. Uitgangspunt daarbij is de gedachte van normaliseren en ontzorgen en het doorbreken van gestapelde aanbodfinanciering, zodat gemeenten minder inzetten op zorg, medicalisatie en doelgroep-arrangementen in het geheel van de keten. Daarmee dragen we eraan bij dat gemeenten inwoners met (arbeids-)beperking of zorgbehoefte beter in de samenleving kunnen laten deelnemen.

4.2 Financieel en inhoudelijk grip op sociaal domein

In 2024 hebben gemeenten financieel en inhoudelijk grip op het sociaal domein. Vanuit een zelfgekozen en consequent toegepaste sturingsfilosofie zijn ze in staat te sturen op financiën, vermindering van administratieve lasten en kwaliteit in het sociaal domein. Adequate financiële en interbestuurlijke randvoorwaarden ondersteunen hen daarin, evenals een gedegen strategie van inkoop, organisatie en leermechanismen. De VNG helpt hen daarbij en draagt zo eraan bij dat gemeenten hun opgaven binnen de financiële kaders kunnen realiseren.

Ook zetten we in het sociaal domein zelf passende vormen van ketensamenwerking op (zie 5.2).

Inzet 2020

Voor Jeugd en onderwijs zet de VNG in 2020 in op een goede opvolging van onderzoeken naar structurele middelen voor jeugdzorg. Gemeenten worden ondersteund bij (boven-)regionale jeugdzorg en implementatie van het woonplaatsbeginsel. Verder zetten we in op randvoorwaarden voor een toekomstbestendig jeugdbeschermingsstelsel.

In 2020 werken we verder aan Inclusieve wijken door in te zetten op belangenbehartiging op het abonnementstarief, ondersteuning van gemeenten bij de doordecentralisatie Beschermd Wonen en de ontwikkeling van een strategische agenda om sturings- en bekostigingssystemen preventief te laten werken waarbij samenwerking in keten wordt ontwikkeld.

Rond participatie zetten we ons in op voldoende middelen en een passende regierol voor gemeenten in het nieuwe inburgeringsstelsel. Voor arbeidsparticipatie zetten we in op een eigen lobby-agenda om de onderkant van de arbeidsmarkt beter te laten functioneren. Hierbij is het belangrijk dat gemeenten voldoende middelen krijgen om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te kunnen ondersteunen.

De VNG ondersteunt gemeenten in de ketensamenwerking zorg en veiligheid. Hiervoor is een ondersteuningsstructuur en worden handreikingen gemaakt. Daarnaast zetten we in belangenbehartiging voor meer integraliteit en passende financiering voor problematiek op snijvlakken tussen zorg en veiligheid.

De VNG helpt gemeenten om beter grip te krijgen op de eigen uitgaven in het sociaal domein. Naast visitatie en advies aan individuele gemeenten ontwikkelen en delen we businesscases en instrumenten waarmee gemeenten grip kunnen houden op financiën.

5. Democratisch besturen

Gemeenten 2024

Meer dan ooit zien bestuurders in dat beleid vaak beter wordt als inwoners bij de voorbereiding daarvan daadwerkelijk worden betrokken en dat draagvlak van inwoners voor beslissingen de legitimiteit en acceptatie ervan vergroot. Zeker nu is dat belangrijk: in de komende periode zullen op lokaal niveau besluiten genomen moeten worden over ingewikkelde vraagstukken zoals de energietransitie en verduurzaming van de gebouwde omgeving. De steun van inwoners daarbij is onmisbaar.

De aandacht voor de participatieve democratie is essentieel maar kan en mag de rol van de raad niet uithollen. De representatieve en de participatieve democratie vullen elkaar wederzijds aan, hun samenspel is van wezenlijk belang. Daarom moet er ook aandacht zijn voor versterking van de rol van de raad.

Om hieraan invulling te geven wil de VNG de komende jaren het volgen de bereiken.

5.1 Gemeenten vullen hun taken in met de juiste interbestuurlijke, financiële en democratische randvoorwaarden

In 2024 beschikken gemeenten over de juiste interbestuurlijke, financiële en democratische randvoorwaarden om invulling te geven aan hun (toegenomen) taken. Met onze stakeholders werken we aan gelijkwaardigheid in de interbestuurlijke verhoudingen, aan structurele financiële waarborgen die passen bij de lokale verantwoordelijkheden en aan optimalisering van democratische besluitvorming. Gemeenten zijn - vanuit deskundigheid en legitimiteit - zelf in staat om te sturen op inkomsten, uitgaven en zo op het realiseren van de hun toebedeelde taken. Daarbij hoort dat de verantwoordelijkheid voor maatschappelijke opgaven enerzijds, en de beslissingen over en de sturing op inkomsten en uitgaven anderzijds in één hand liggen.

Inzet 2020

De VNG zet in 2020 intensief in op de verdere ontwikkeling van het gemeentefonds en de realisatie daarvan in het volgende regeerakkoord. Daarbij nemen we een gedragen standpunt in over de herijking van het gemeentefonds, geven we invulling aan het solidariteitsprincipe tussen gemeenten en formuleren we onze inzet op een meer gelijkwaardige financiële verhouding met het Rijk die de bestedingsvrijheid van gemeenten bevordert.

5.2 Gemeenten zetten zelf passende vormen van (keten)samenwerking op

In 2024 hebben gemeenten doordacht en (democratisch) bepaald welke vraagstukken het beste op welk schaalniveau (lokaal, regionaal, bovenregionaal, landelijk of Europees) kunnen plaatsvinden. De VNG neemt hierin mede het initiatief zodat gemeenten van onderop (en niet van bovenaf door het Rijk) in staat zijn om passende vormen van (regionale) samenwerking, rolverdeling en ketensamenwerking op te zetten afgestemd op de gaven waarvoor zij zich gesteld zien. Daarmee dragen we bij aan democratisch draagvlak voor de juiste voorzieningen op de juiste plek.

Inzet 2020

Vanuit de basis van de representatieve democratie adviseren we als kennismakelaar gemeentebesturen over vormen van meervoudige democratie waarmee maatschappelijke opgaven kunnen worden aangepakt en bewoners worden betrokken te betrekken.

5.3 Gemeenten hebben eigen visie op openbare orde en veiligheid geïmplementeerd

In 2024 zijn gemeenten voldoende ondersteund in hun visie op openbare orde en veiligheid, en de implementatie daarvan. De VNG zorgt voor een platformfunctie voor kennisdeling, houdt het netwerk van organisaties in beeld en voert mede namens gemeenten de lobby. Thema's die specifiek de aandacht krijgen zijn: ondermijning, cybercrime en informatieveiligheid, toezicht en handhaving, ontwikkeling en werking nationale politie, polarisatie en maatschappelijke onrust, informatie-uitwisseling en data-gestuurd werken. Daarnaast leveren we gerichte ondersteuning aan instituties binnen het domein van zorg en veiligheid.

Inzet 2020

We ondersteunen de gemeenten op actuele thema's zoals toezicht en handhaving, aanpak van polarisatie en maatschappelijke onrust en de regiefunctie op openbare orde en veiligheid. We agenderen digitale criminaliteit en dragen bij aan het fundamentele debat over ondermijning in relatie tot de sociale kwaliteit van wijken.

5.4 Gemeenten borgen blijvend de juridische expertise

In 2024 zijn gemeenten in staat gesteld de juridische expertise (blijvend) te borgen. Een lokale krachtige overheid kan alleen bestaan bij een stevige juridische functie en voldoende juridische kwaliteit. Als VNG ondersteunen we gemeenten hierin met onze expertise, producten en dienstverlening, waarbij de behoeften van onze leden richtinggevend en agenderend is in de samenwerking met het Rijk en andere stakeholders. VNG levert gevraagd en ongevraagd advies en modelverordeningen.

Inzet 2020

De VNG zet in op een excellente juridische, beleidsmatige en strategische dienstverlening die aansluit op de behoeften van de leden. We toetsen daartoe onze juridische producten aan maatschappelijke ontwikkelingen en nieuwe wetgeving (zoals de omgevingswet) en ontwikkelen manieren om beter in te spelen op de wensen van de leden.

6. Actieve ledenorganisatie

Gemeenten 2024

De maatschappelijke opgaven waar gemeenten mee te maken hebben en krijgen, hebben ook gevolgen voor de vereniging van gemeenten. Dat gebeurt in een tijd waarin ook de traditionele VNG-pijlers in beweging zijn. Heel kort gesteld vindt belangenbehartiging steeds vaker plaats binnen een gelijkwaardig partnerschap met het Rijk, krijgt de platformfunctie steeds vaker vorm in netwerksamenwerking en dienstverlening binnen Samen Organiseren.

Als vereniging zullen we moeten gaan nadenken over hoe we het bestuurlijk bouwwerk toekomstbestendig kunnen maken. Hoe houden we nabijheid als eerste overheid in een steeds complexere bestuurlijke omgeving? Denken hierover moeten we niet overlaten aan het Rijk, maar als gemeenten samen vormgeven.

Binnen onze vereniging is solidariteit het uitgangspunt bij het bepleiten van onze wensen richting het Rijk. Hoe het zit met de financiële solidariteit binnen de vereniging weten we minder goed; dat laten we in het algemeen over aan de 'verdelende rechtvaardigheid' van het Rijk. We moeten daarom onderling meer de dialoog aangaan over verdelingsvraagstukken en goede verbindingen zoeken waar scheidslijnen gaan ontstaan. Waar mogelijk zoeken we zelf oplossingen in plaats van de moeilijke kwesties uit handen te geven.

Nu de uitvoering van steeds meer taken aan gemeenten is overgedragen komt vaker de vraag op wat de rollen van de verschillende overheidslagen zouden moeten zijn en hoe de overheden zich tot elkaar moeten verhouden. Om bij onszelf te beginnen: binnen de vereniging moeten we het gesprek aangaan over de vraag hoe wij er als collectief voor gaan zorgen dat de afgesproken taken binnen de gestelde kaders worden uitgevoerd.

Om hieraan invulling te geven wil de VNG de komende jaren het volgen de bereiken.

6.1 Een daadkrachtige, levendige vereniging als thuis voor alle leden

In 2024 stelt het VNG-concern de leden, het bestuur en de commissies, de directie en de medewerkers in staat om met elkaar een daadkrachtige, levendige vereniging te vormen waar alle leden zich thuis voelen en meerwaarde uit halen. De solidariteit binnen de vereniging is versterkt, evenals het netwerkend werken en het werken als één VNG.

Inzet 2020

Om een krachtige vereniging te zijn stellen we in 2020 in overleg met de leden een hernieuwde Europese agenda op. Daarnaast zorgen we er voor dat we zijn voorbereid op de Kamerverkiezingen en de kabinetsformatie in 2021.

Bij de verbinding met de leden speelt communicatie een belangrijke rol. Door onze kanalen en middelen zoveel mogelijk concernbreed te uniformeren en standaardiseren, maken we onze communicatie persoonlijk en relevant maken, en benutten we eigentijdse kanalen en vormen.

6.2 De VNG is binnen en buiten Nederland een herkenbaar netwerk van netwerken

In 2024 heeft de VNG zich ontwikkeld tot een organisatie als netwerk van netwerken fungeert, op nationaal, Europees en internationaal niveau. De vereniging wordt door stakeholders en

samenwerkingspartners gezien als samenwerkende partij, agenderende voortrekker, als verbinder van kennis en kunde, als duider van actuele informatie en behoeften, en als betrouwbare organisator en leverancier van producten en diensten. Hierdoor stelt de VNG haar leden in staat een krachtige lokale overheid te zijn.

Inzet 2020

We zetten in op het verder versterken van het netwerken door vereniging en organisatie. We experimenteren met verschillende vormen om uitwisseling van kennis en expertise tussen VNG en gemeenten en daarmee ook de ledenbinding te bevorderen. Voorts voeren we een op te zetten plan van aanpak uit om de lokale kennis van het Interbestuurlijk Programma met mede-overheden te vergroten.

Tot slot

In ruim een eeuw is de VNG uitgegroeid tot een sterke ledenorganisatie met een ondersteuningsorganisatie die de belangen van de gemeenten behartigt, die gemeenten op velerlei wijzen passende dienstverlening biedt en de vereniging als platform ondersteunt. Deze basisinzet blijft belangrijk, ook naast de inzet op thema's.

Om hieraan invulling te geven wil de VNG de komende jaren het volgen de bereiken.

6.3 Lokale praktijk richtinggevend voor basisinzet van de VNG

In 2024 zijn gemeenten bij de lokale uitvoering van maatschappelijke opgaven verzekerd van onze basisinzet op belangenbehartiging, dienstverlening en platformfunctie. We ondersteunen gemeenten voldoende en naar tevredenheid met onze producten en dienstverlening, zoals handleidingen, modelverordeningen en specifieke advisering op onder meer financieel, arbeidsrechtelijk en algemeen juridisch gebied. Onze basisdienstverlening is van toegevoegde waarde omdat deze deskundig en helder is, adequaat inspeelt op voor gemeenten relevante ontwikkelingen, samen met leden tot stand komt en intern goed is afgestemd. Hiermee dragen we bij aan een sterke gemeentelijke organisatie, goede bestuurlijke besluitvorming en een deskundig en gezaghebbend lokaal bestuur.

Inzet 2020

We blijven zorgen voor een snelle en accurate basisdienstverlening, onder meer door tijdige vraagbeantwoording. We ontwikkelen een uniform dienstverleningsconcept waarin naast de basisdienstverlening aan alle gemeenten ook ruimte is voor maatwerk rondom financiële, juridische en arbeidsrechtelijke beleidsvraagstukken. Zo zorgen we er bijvoorbeeld voor dat gemeenten eind 2020 in staat zijn om inkoop en aanbesteden vorm te geven vanuit een goede samenwerking tussen bedrijven en overheden en professioneel publiek opdrachtgeverschap.

Bijlage - Jaarplan GGU

De vereniging investeert in uitvoering en de ondersteuning van gemeenten met concrete diensten in het kader van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering (GGU) en aangejaagd door Samen Organiseren. Omdat de VNG werkt aan een gezamenlijke basis voor de toekomst, continuïteit en betrouwbaarheid, transformatie in de domeinen, en generieke ondersteunende activiteiten, maakt het Jaarplan GGU dat de buitengewone ALV in november 2019 wordt vastgesteld, deel uit van de VNG Agenda.

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
1 november 2019
Kenmerk
VNGR/U201900888
Lbr. 19/092
Telefoon
(070) 373 83 93
Bijlage(n)
1

Onderwerp
Jaarplan Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering 2020

Samenvatting

Gemeenten werken samen in de uitvoering. Met als leidend principe: het collectief inspelen op nieuwe wetgeving, technologie en ontwikkelingen die alle gemeenten aangaan. Want ook al zijn alle 355 gemeenten uniek, hun taken en opgaven zijn vergelijkbaar. Samenwerken in de uitvoering betekent voor gemeenten geld en tijd overhouden voor datgene wat er lokaal écht toe doet.

Met dit jaarplan geven we inzicht in wat u in 2020 vanuit de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering kunt verwachten. Zoals een verdere ontwikkeling van Common Ground en het beproeven van diverse oplossingen in de verschillende domeinen.

Het Bestuur biedt u ter kennisname het jaarplan 2020 aan.

Aan de leden**Datum**

1 november 2019

Kenmerk

VNGR/U201900888

Lbr. 19/092

Telefoonnummer

(070) 373 83 93

Bijlage(n)

1

Onderwerp

Jaarplan Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering 2020

Geacht college en gemeenteraad,

Gemeenten werken samen in de uitvoering. Dat zorgt ervoor dat er meer geld en tijd overblijft voor datgene wat er lokaal écht toe doet. Dit kunnen we met elkaar realiseren, door samen te werken in de uitvoering. Alle 355 gemeenten zijn weliswaar uniek, maar hun taken en opgaven zijn voor een groot deel vergelijkbaar. Het leidende principe in deze samenwerking is om als collectief in te spelen op nieuwe wetgeving, technologie en ontwikkelingen die alle gemeenten aangaan. Zodat we als gemeenten sneller kunnen inspelen op maatschappelijke vraagstukken. En zodat we samen werken aan een klantvriendelijke overheid.

Een belangrijk aspect in deze samenwerking richt zich op flexibiliteit in onze informatievoorziening en collectieve dienstverlening. Als we dit beter op de rit hebben, en elkaar helpen, zorgt dat ervoor dat we sneller, toegankelijker en adequater kunnen inspelen op maatschappelijke vraagstukken. Dit leidt ook tot een klantvriendelijke overheid en betere ervaring van onze dienstverlening. Het feit dat Zijne Majesteit de Koning Willem-Alexander voor het eerst in de geschiedenis ICT noemde in de troonrede laat de gedeelde urgentie zien van de opgave. Tegelijkertijd toont het vertrouwen in de potentiële winst ervan. Laten we met elkaar dit momentum benutten.

Jaarplan GGU

Bijgaand vindt u het jaarplan GGU. Dit is de uitwerking van het eerder door u vastgestelde Meerjarenprogramma 2020-2024. Een plan met Common Ground, collectieve informatiebeveiliging en datatoepassingen. Maar ook een plan met collectieve implementatie ondersteuning.

In de afgelopen jaren is er een structurele gezamenlijke uitvoeringsportefeuille opgebouwd. Daarnaast ontstaan nieuwe, meerjarige prioriteiten. Met het jaarplan GGU geven we u inzicht in wat u in 2020 vanuit de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering kunt verwachten.

Het jaarplan is ter consultatie voorgelegd aan de Taskforce Samen Organiseren, het College van Dienstverleningszaken en de Commissie Informatiesamenleving. Zij geven aan dat het een goede en evenwichtige uitwerking is binnen de kaders die in het meerjarenprogramma door de ALV zijn vastgesteld.

Bestuurlijke aandacht blijft belangrijk

GGU is ontstaan vanuit de wens van gemeenten. Het aansluiten bij gezamenlijke standaarden en collectieve voorzieningen is echter niet voor alle gemeenten even vanzelfsprekend. Ook binnen gemeenten zijn er grote verschillen in de bekendheid met en de toewijding aan gezamenlijke uitvoering. Dit vraagt om permanente bestuurlijke aandacht, zowel lokaal als binnen de VNG. Die bestuurlijke ambitie is een onmisbare factor bij het realiseren van gezamenlijke uitvoering.

Ruimte voor eigen tempo

Binnen het kader van de GGU maakt de VNG het mogelijk voor gemeenten om zelf het tempo te bepalen. Dat geldt ook voor de manier waarop ze beschikbare standaarden en voorzieningen toepassen, de financiering van de transitie en hun bijdrage aan de ontwikkeling van gezamenlijke instrumenten en middelen. De VNG stelt randvoorwaarden en handvatten beschikbaar, waarmee gemeenten vanuit hun lokale situatie aan de slag kunnen met de ontwikkelde gezamenlijke instrumenten en middelen.

Dekking activiteiten

De activiteiten in het jaarplan GGU worden grotendeels gefinancierd vanuit het Fonds GGU. Aan dit Fonds dragen alle gemeenten naar rato van inwoneraantal bij, met € 3 per inwoner. De totale omvang van het Fonds bedraagt € 43,25 miljoen exclusief BTW. De hoogte van het Fonds blijft in 2020 ongewijzigd ten opzichte van 2018 en 2019. In het jaarplan GGU zijn activiteiten opgenomen ter hoogte van € 55 miljoen exclusief BTW. Dat betekent dat € 11,75 miljoen niet uit het Fonds GGU komt, maar uit derde geldstromen, zoals Rijksbijdragen en reserveringen vanuit eerdere jaren. Als de aanvullende geldstromen en bijdragen die zijn aangevraagd niet worden toegekend, wordt het begrote bedrag van de betreffende activiteit naar beneden bijgesteld.

Ik nodig u van harte uit om kennis te nemen van het Jaarplan GGU 2020 en er als college en raad met elkaar over in gesprek te gaan. En op onze BALV met uw collega bestuurders van gedachten te wisselen over dit onderwerp. Laten we met elkaar bouwen aan een effectieve en krachtige Gemeenschappelijke Gemeentelijke Uitvoering.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

mr J.H.C. van Zanen
Voorzitter

Jaarplan 2020 Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering

Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering

Gemeenten werken samen in de uitvoering. Met als leidend principe: als collectief van gemeenten inspelen op nieuwe wetgeving, nieuwe technologie en ontwikkelingen die alle gemeenten aangaan. Want ook al zijn alle 355 gemeenten uniek, hun taken en opgaven zijn vergelijkbaar. Samenwerken in de uitvoering betekent voor gemeenten geld en tijd overhouden voor datgene wat er lokaal ècht toe doet.

Ruimte creëren
voor lokaal maatwerk
en autonomie

Realiseren van
efficiency-voordelen

Bundelen van
schaarse kennis
en expertise

Samen sterk in
gesprek met Rijk,
ketenpartners en markt

Met dit jaarplan geven we gemeenten inzicht in wat zij in 2020 vanuit de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering kunnen verwachten. Zoals een verdere ontwikkeling van Common Ground en het beproeven van diverse oplossingen in de verschillende domeinen. De activiteiten in de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering zijn gebundeld in de volgende prioriteiten, waar gemeenten in samenwerking in de uitvoering op inzetten:

A. Gezamenlijke basis voor de toekomst:

- A1 Gemeenschappelijke basis
informatievoorziening en dienstverlening
- A2 Datagedreven samenleving en
sturingsinformatie

B. Continuïteit en betrouwbaarheid:

- B1 Informatieveiligheid en gegevensbescherming
- B2 Realisatie en beheer
- B3 Gezamenlijke inkoop

C. Transformatie in domeinen:

- C1 Fysiek domein
- C2 Sociaal domein
- C3 Lokaal bestuur, Democratie, Veiligheid en Asiel

D. Generieke activiteiten t.b.v. alle prioriteiten:

- D1 Uitvoeringstoetsen, innovatie en
implementatieondersteuning

Financiering

In dit jaarplan wordt per prioriteit de financiering vanuit het Fonds GGU aangegeven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen structurele (zoals de

Informatiebeveiligingsdienst), meerjarige (zoals Common Ground) en kortcyclische activiteiten. Aan het Fonds GGU dragen alle gemeenten bij met € 3 per inwoner. De totale omvang van het Fonds bedraagt € 43,25 miljoen exclusief BTW. De hoogte van het Fonds blijft in 2020 ongewijzigd ten opzichte van 2018 en 2019. In het jaarplan GGU zijn activiteiten opgenomen ter hoogte van € 55 miljoen exclusief BTW. Dat betekent dat € 11,75 miljoen niet uit het Fonds GGU komt, maar uit derde geldstromen, zoals Rijksbijdragen en reserveringen vanuit eerdere jaren. Als de aanvullende geldstromen en bijdragen die zijn aangevraagd niet worden toegekend, dan wordt het begrote bedrag van de betreffende activiteit naar beneden bijgesteld.

Over GGU en samen organiseren

In 2017 werd het gezamenlijk werken aan uitvoeringskracht de derde statutaire functie van de VNG. De leden stemden in met de inrichting van het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU). Er kwam een College van Dienstverleningszaken, dat adviseert over standaarden in de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering en de besteding van de middelen uit het Fonds GGU. De Taskforce Samen Organiseren werd naast het college opgericht, om de uitvoeringspraktijk toe te voegen aan de bestuurlijke ambities van collectieve aanpak en samenwerking tussen gemeenten in brede zin. De taskforce bestaat uit gemeentesecretarissen en vertegenwoordigers van koepelorganisaties en ketenpartners.

Meer informatie

Gemeenten stemden op de ALV van juni 2018 in met het Meerjarenprogramma Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering 2020-2024. Het jaarplan 2020 is een concretisering daarvan. Het meerjarenprogramma is [hier](#) te vinden.

A
Gemeenschappelijke basis
voor de toekomst

A1 – Gemeenschappelijke basis informatievoorziening
en dienstverlening
A2 – Datagedreven samenleving en sturingsinformatie

B
Continuïteit en
betrouwbaarheid

B1 – Informatieveiligheid en gegevensbescherming
B2 – Realisatie en beheer
B3 – Gezamenlijke inkoop

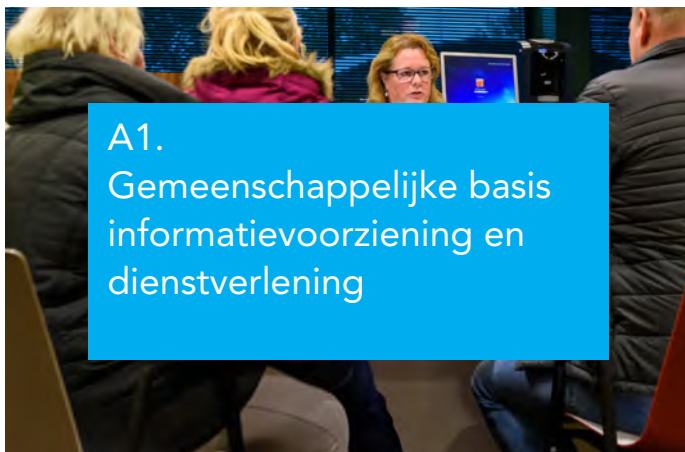
D
Generieke activiteiten
t.b.v. alle prioriteiten

D1 – Uitvoeringstoetsen, innovatie en
implementatieondersteuning

C
Transformatie in domeinen

C1 – Fysiek domein
C2 – Sociaal domein
C3 – Lokaal bestuur

A1. Gemeenschappelijke basis informatievoorziening en dienstverlening

Gemeenten willen meer flexibiliteit in hun informatievoorziening en dienstverlening, zodat ze sneller kunnen inspelen op maatschappelijke vraagstukken. Ze willen een moderne, toekomstbestendige en veilige digitale dienstverlening, die mensgericht, regelarm, duidelijk, snel en zeker is. In de GGU wordt gewerkt aan een gezamenlijke basis in de informatievoorziening die aan deze eisen voldoet.

Wat levert het gemeenten op:

- Flexibiliteit voor innovatie: processen en diensten sneller aanpassen aan wensen en vraagstukken in de maatschappij.
- Verhoging van digitale weerbaarheid doordat gemeenten een veilige infrastructuur gebruiken.
- Makkelijker samenwerken met ketenpartners.
- Landelijke voorzieningen die een directe bijdrage leveren aan de uitvoering van gemeentelijke taken.
- Een markt met een aanbod dat past bij de behoeften van gemeenten.
- Meer grip op en minder afhankelijkheid van leveranciers.
- Kostenbesparing.

Financiering

Structureel	2.000.000
Meerjarig	4.700.000
Kortcyclisch	3.979.710
Totaal	10.679.710

2020 – Common Ground

Gemeenten hebben behoefte aan een informatielandschap dat hen in staat stelt om snel en betaalbaar te innoveren. Daarom werken zij samen met diverse publieke en private partijen aan de realisatie van een informatiekundige visie die een goed beschikbare, toegankelijke en veilige gemeentelijke informatievoorziening oplevert: de Common Ground. De basis is een overheidsbreed gegevenslandschap dat het mogelijk maakt om gegevens op gestandaardiseerde wijze te ontsluiten en uit te wisselen. Op die basis worden, vanuit gemeentelijk perspectief, kerncomponenten en toepassingen ontwikkeld.

Praktijkbeproevingen Common Ground

Deze nieuwe gezamenlijke informatievoorziening is flexibel en leveranciersonafhankelijk, gebruikt nieuwe technische mogelijkheden, waarborgt de veiligheid van informatie en beschermt de privacy van inwoners. In 2020 gebruiken minimaal 50 gemeenten voor tenminste een deel van een uitvoeringsproces de werkwijze en voorzieningen die zijn ontwikkeld voor de Common Ground. De NLX wordt in 30 gemeenten beproefd: NLX is een integratie-faciliteit die zorgt voor een veilige, efficiënte, flexibele en rechtmatige uitwisseling van gegevens. Daarnaast is er in 2020 een duidelijk online overzicht van componenten beschikbaar, zodat hergebruik van deze componenten eenvoudiger wordt. En er is een vernieuwde GIBIT-toolkit volgens Common Groundprincipes.

Architectuur en standaarden

Gemeenten hebben behoefte aan een nieuw en modern gegevenslandschap dat op een verantwoorde en consistente wijze wordt ondersteund. Dat is een majeure verandering, die veel vraagt van gemeenten, leveranciers en diverse partners in de digitale overheid. Vanuit architectuur en standaarden is meerjarig een extra impuls nodig om deze veranderingen te realiseren en beheersbaar te maken. Tijdens de verbouwing blijft de winkel wel open en wordt de huidige referentie-architectuur, inclusief standaarden en voorzieningen, nog gedurende 5 tot 10 jaar onderhouden.

Minimaal 50 gemeenten gebruiken
onderdelen uit Common Ground

2020 – Gemeenschappelijke Gemeentelijke Infrastructuur (GGI)

Gemeenten hebben behoefte aan een controleerbare, veilige, snelle en betrouwbare cloud-infrastructuur voor grootschalig en intensief gebruik. GGI-Netwerk en GGI-Veilig leveren deze infrastructuur en bijbehorende voorzieningen. Gemeenten kunnen gebruikmaken van de contracten die in dit kader met leveranciers zijn gesloten. Dankzij de gezamenlijke aanbesteding voor GGI kan dit tegen lagere kosten en met een betere functionaliteit dan voorzieningen die gemeenten afzonderlijk organiseren.

Afspraken voor de cloud

In 2020 zullen gemeenten GGI-Netwerk gebruiken en kunnen meer dan 300 gemeenten voor het vergroten van hun digitale weerbaarheid gebruikmaken van de producten en diensten die via de aanbesteding van GGI-Veilig zijn geselecteerd. In 2020 gaat de grootschalige invoering van GGI-Veilig van start. Tientallen gemeenten zullen aansluiten op de monitor die mogelijke veiligheidsincidenten zichtbaar maakt (SIEM) en een ondersteunende dienst die hen ondersteunt bij incidenten (SOC). Daarnaast wordt in 2020 ingezet op het stimuleren van de markt in het aanbieden van cloud- en SaaS-diensten volgens een afsprakenstelsel dat nu in ontwikkeling is. Hierin wordt verwezen naar afspraken die met leveranciers zijn gemaakt (in het Groeipact) m.b.t. Common Ground.

Meer dan 300 gemeenten kunnen
hun digitale weerbaarheid vergroten
met GGI-Veilig.

2020 – Dienstverlening

Gemeenten willen de dienstverlening voor inwoners en ondernemers vereenvoudigen in een samenleving die steeds complexer wordt. Ze hebben behoefte aan doorbraken op het terrein van betere dienstverlening en aan meer gebruiksgemak voor inwoners. Daarom worden er verschillende tools ontwikkeld en verspreid om de gemeentelijke dienstverlening bijvoorbeeld inclusiever te maken en zodanig verder te ontwikkelen dat deze is afgestemd op de gebruiker, de inwoner en/of de ondernemer.

Innovaties worden landelijk gedeeld, zodat ook anderen hier hun voordeel mee kunnen doen. Daarbij wordt steeds gestreefd naar werken als 1 overheid, dus zoveel mogelijk standaardisatie. Voorbeelden zijn tools zoals klantreizen en serviceformules, kennisdeling van geleerde lessen vanuit klantreizen, chatbots, tools voor online formulieren en inspiratiesessies over diverse thema's.

2020 – Doorontwikkeling BRP

Gemeenten hebben actuele en betrouwbare persoonsgegevens nodig. VNG en gemeenten willen in het kader van een decentrale aanpak van de vernieuwing BRP (Basisregistratie personen) een experiment uitvoeren, gebruikmakend van de beschikbare informatie (waaronder softwarecode) van het programma Operatie BRP. In 2020 wordt de (on)haalbaarheid van de verschillende (technische) oplossingen voor een nieuwe BRP onderzocht.

2020 – Digitale identiteit

Gemeenten wensen een moderne, toekomstbestendige en veilige digitale dienstverlening. Daarvoor is een unieke digitale identiteit (een door de overheid verstrekte digitale kernidentiteit) randvoorwaardelijk. En is het nodig om de soms nog op papier gestoelde wet- en regelgeving aan te passen. In 2020 gaan gemeenten samen met het Rijk verder met de in 2019 beproefde proof of concepts rondom digitale identiteit.

2020 – Lokale veranderaanpak

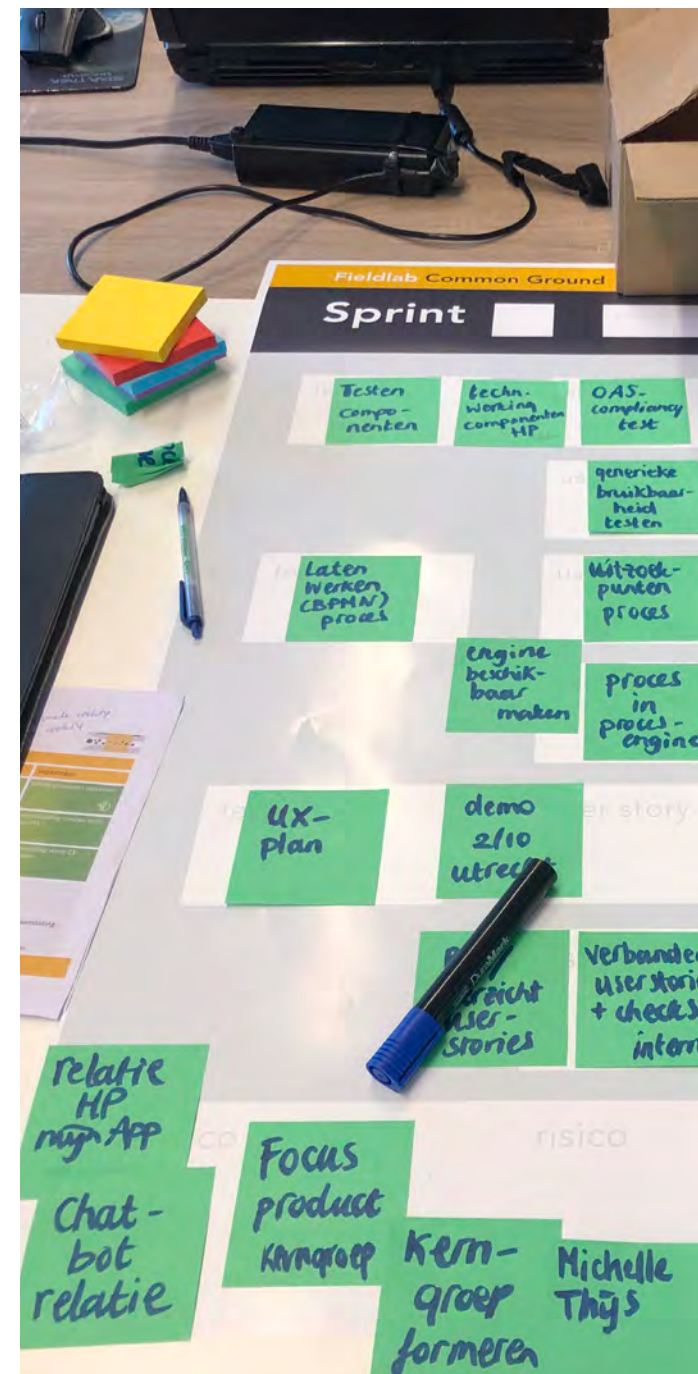
Gemeenten worden in 2020 begeleid bij het vertalen van de eind 2019 vastgestelde meerjarige transitiestrategie voor de Common Ground naar een lokale veranderaanpak. Ook krijgen zij een leveranciersstrategie, als uitwerking van de meerjarige transitiestrategie. Daarnaast wordt het netwerk van de beweging Common Ground vergroot, zodat gemeenten nog meer gebruik kunnen maken van elkaars kennis en kunde. En is er een duidelijk aanspreekpunt en proces voor gemeenten, zodat zij sneller kunnen meedenken en meedoen met het realiseren van Common Ground.

2020 – Gemeentelijk Gegevenslandschap

In 2020 passen minimaal 10 leveranciers hun architectuur aan op de nieuwe architectuur Gemeentelijk Gegevenslandschap. En werken minstens 100 deelnemers samen aan de doorontwikkeling van deze architectuur en bijbehorende standaarden. Met diverse partners wordt samengewerkt om delen van het gegevenslandschap overheidsbreed te realiseren. Zo werken gemeenten en partners, met ondersteuning vanuit BZK, aan rechtstreekse toegang tot basisgegevens (HaalCentraal). Deze zal in 2020 en 2021 beschikbaar komen.

2020 - IPv6

Het huidige systeem van IPv4-adressen (internetadressen) raakt op en alle gebruikers, waaronder gemeenten, moeten over naar IPv6. In 2020 wordt de nadruk gelegd op externe bereikbaarheid, door gemeenten te ondersteunen bij hun bereikbaarheid via websites en e-mail. Door dit traject te versnellen, kan in latere jaren de focus worden gelegd op de interne systemen, die ook over moeten naar IPv6. Het doel is dat eind 2020 alle gemeentelijke websites en mailsystemen zowel via IPv4 als IPv6 bereikbaar zijn.

In de huidige informatiesamenleving is steeds meer data en data-technologie beschikbaar. Dat biedt mogelijkheden bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Tegelijkertijd stellen de toename van data en nieuwe toepassingen de overheid, en dus ook gemeenten, voor vragen over risico's. Daarnaast zullen gemeenten zelf transparanter moeten worden over hun data. Nieuwe wetgeving, zoals de Wet open overheid, dwingt actieve openbaarmaking af. Deze uiteenlopende aspecten van de datagedreven samenleving en sturingsinformatie pakken gemeenten collectief op binnen de GGU.

Wat levert het gemeenten op:

- Voldoen aan wettelijke verplichtingen rond openbaarmaking van data.
- Informatiehuishouding op orde.
- Goed werkende platforms voor ontsluiting van data, toegespitst op de behoefte van gemeenten.
- Het ondersteunen van besluitvorming door slimme inzet van data en datascience
- Handelingsperspectief en eenduidige afspraken hoe om te gaan met diverse ontwikkelingen in de datagedreven samenleving, zoals het gebruik van algoritmes.

Financiering

Structureel	2.000.000
Meerjarig	500.000
Kortcyclisch	1.850.000
Totaal	4.350.000

2020 – Data-inzichten en toepassingen voor maatschappelijke vraagstukken

Om te zorgen dat gemeenten maatschappelijke opgaven met data kunnen aanpakken worden datatoepassingen die gemeenten zelfstandig hebben ontwikkeld en lokaal hebben toegepast, landelijk beschikbaar gemaakt. Hiervoor worden ook datadeals gesloten, zodat meer data landelijk beschikbaar komen voor alle gemeenten. Door gezamenlijk data in te kopen hoeven gemeenten dit niet individueel te doen en wordt een kostenvoordeel behaald. Tevens kunnen deze data centraal worden verrijkt, zodat ze direct toepasbaar zijn en niet elke gemeenten zelfstandig deze data geschikt moet maken voor eigen gebruik.

Datatoepassingen

Daarnaast worden datatoepassingen van gemeenten actief gedeeld en worden samen dataprojecten gestart, zodat schaarse kennis en expertise gedeeld worden. Het is de ambitie om in 2020 van een aantal van deze datatoepassingen, die zich in gemeenten hebben bewezen, een landelijk model te maken. Bijvoorbeeld een Wmo-voorspelmodel. Verder worden er landelijke standaarden en werkwijzen voor beter (her)gebruik van (open) data ontwikkeld. Zoals open raadsinformatie en open algoritmes.

Werken aan een volwassen datastelsel

In 2020 wordt minimaal 1 landelijke ‘datadeal’ gesloten, zodat gemeenten landelijke datasets kunnen gebruiken bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Deze data worden centraal ontsloten en bruikbaar gemaakt. Om ervoor te zorgen dat gemeenten meer en beter van elkaar kunnen leren, wordt verder geïnvesteerd in een community van de 48 gemeentelijke datalabs. En wordt er in het innovatienetwerk “Data en Smart Society” met de verschillende datalabs in de gemeentelijke wereld gewerkt aan een landelijk portfolio, zodat gemeenten elkaars dataprojecten kunnen gebruiken. Schaarse kennis en capaciteit wordt op deze

Datatoepassingen uit gemeentelijke datalabs komen beschikbaar voor alle gemeenten.

2020 – Voldoen aan wettelijke verplichtingen open data

Gemeenten moeten gaan voldoen aan diverse wettelijke verplichtingen rondom het openbaar maken van data. De Wet open overheid (Woo), de geactualiseerde Wet hergebruik overheidsinformatie (Who) en de nieuwe Archiefwet hebben elk hun eigen eisen waarvoor gemeenten diverse maatregelen moeten nemen.

Informatiehuishouding

In 2020 worden gemeenten zodanig ondersteund dat ze kunnen voldoen aan de nieuwe wettelijke verplichtingen. Zo hebben zij kennis van en toegang tot generieke standaarden voor het open kunnen ontsluiten van data/documenten. Er is een gezamenlijke agenda voor datastrategie en datagovernance. Daarnaast kunnen gemeenten voor advies en ondersteuning terecht bij het nieuwe Expertisecentrum Verbetering Informatiehuishouding, zodat zij kunnen voldoen aan de nieuwe eisen aan digitale archivering.

2020 – Waarstaatjegemeente

Waarstaatjegemeente blijft voldoen aan de vraag van gemeenten naar data op diverse beleidsterreinen. Het wordt in 2020 doorontwikkeld naar een ‘smart’ dataplatform, met meer toegevoegde waarde voor gemeenten. Op dit platform kunnen gemeenten:

- alles vinden over datagedreven werken;
- zelf data-analyses doen;
- dataprojecten starten met partners uit overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven.
- datatoepassingen van andere gemeenten gebruiken;
- landelijk ingekochte data gebruiken.

2020 – Smart society

Gemeenten willen een actieve en richtinggevende rol spelen in de snel veranderende informatiesamenleving, geredeneerd vanuit maatschappelijke opgaven. Daarom nemen zij in 2020 volwaardig deel aan het nationale ecosysteem 'Smart Society'. Daarnaast werken zij, samen met andere partners vanuit de overheid, aan een gezamenlijke Smart Society agenda en andere ethische kaders rondom data en digitalisering.

Principes voor de Digitale Stad

Gemeenten willen hun rol pakken in het vormgeven van de spelregels rond het verzamelen, delen en toepassen van data. Daarom werken zij aan de doorontwikkeling van de Principes voor de Digitale Stad. Deze zijn in 2020 beschikbaar. Met daarbij behorende instrumenten om deze principes te operationaliseren, zoals een sensorregister en een modelovereenkomst voor de aanschaf van slimme toepassingen.

B1 Informatieveiligheid en gegevensbescherming

Op alle beleidsterreinen wisselen gemeenten informatie uit. Binnen de eigen organisatie, maar ook daarbuiten. De beveiliging hiervan moet adequaat georganiseerd zijn. Gemeenten willen uiteraard zorgvuldig omgaan met de (persoons)gegevens die inwoners hen toevertrouwen. Door samen te werken in informatieveiligheid en privacy bundelen we schaarse kennis en expertise.

Wat levert het gemeenten op:

- Digitale weerbaarheid.
- Informatie is beschikbaar, actueel en betrouwbaar voor de gemeentelijke dienstverlening en bedrijfsvoering.
- Een veilige informatie-uitwisseling met ketenpartners.
- Vertrouwen van inwoners en bedrijven in de gemeente, omdat hun gegevens goed worden beschermd.
- Dankzij ENSIA integraal toezicht, meer aandacht voor informatieveiligheid en een gestroomlijnder proces van horizontale en verticale verantwoording.

Financiering

Structureel	2.700.000
Meerjarig	642.000
Kortcyclisch	250.000
Totaal	3.592.000

2020 – Informatieveiligheid

In 2020 wordt verder gewerkt aan het verhogen van de digitale weerbaarheid van gemeenten. De focus ligt op het versterken van de weerbaarheid tegen digitale dreigingen. Gemeenten worden hierbij optimaal ondersteund door de Informatiebeveiligingsdienst (IBD).

Baseline Informatiebeveiliging Overheid

Gemeenten verhogen hun digitale weerbaarheid met het brede ondersteuningspakket van de IBD. Dit pakket bestaat onder meer uit regio-bijeenkomsten, workshops op locatie en operationele handleidingen. Onder meer over de implementatie van de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). De IBD informeert daarnaast leveranciers over de nieuwe eisen en randvoorwaarden die in de BIO worden gesteld, zodat zij hun producten hierop af kunnen stemmen.

Eens in de twee jaar krijgen gemeenten een informatiekundig dreigingsbeeld, specifiek voor gemeenten. Dit dreigingsbeeld geeft inzicht in de belangrijkste risico's voor de eigen organisatie.

Detectie

Naast ondersteuning waarmee gemeenten hun digitale weerbaarheid kunnen vergroten, heeft de IBD een belangrijke functie bij incidenten op het gebied van informatieveiligheid. De CERT (Computer Emergency Response Team) functie van de IBD is 24x7 beschikbaar en daarmee een partner in de landelijke keten van informatiebeveiliging. Met het afronden van de aanbesteding

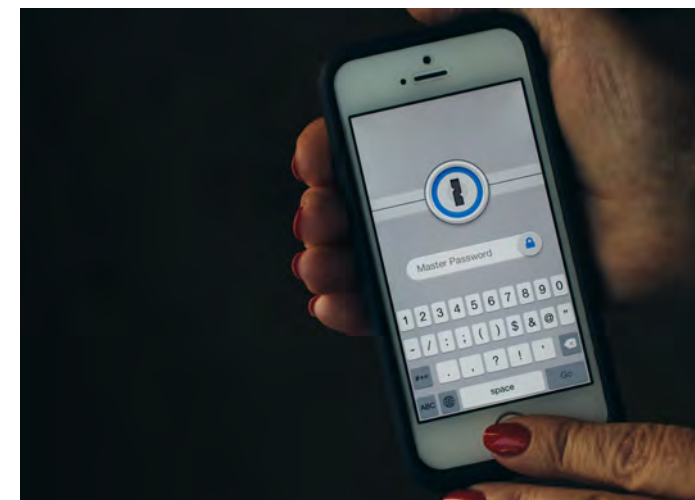
GGI-Veilig kunnen gemeenten diverse veiligheidsdiensten inkopen. Dit alles zorgt voor een versterking van de detectiecapaciteit en de informatiepositie van de IBD. Het effect is dat gemeenten in 2020, zowel collectief als individueel, steeds sneller en vollediger geïnformeerd zijn over actuele dreigingen op de gemeentelijke netwerken.

Cyberagenda

Informatieveiligheid gaat voor gemeenten niet alleen over de veiligheid 'in eigen huis'. Zoals zij (mede) verantwoordelijk zijn voor de openbare orde en veiligheid in het fysieke domein, zijn ze dat ook in het virtuele domein. Welke rol dat precies is en hoe die kan worden ingevuld, is onderwerp van een beleidsverkenning die in 2020 wordt uitgevoerd. Daarnaast stellen Rijk en ketenpartners in 2020 een gezamenlijke cyberagenda op en starten ze met de uitvoering daarvan. In deze cyberagenda leggen alle partners, zoals gemeenten, gezamenlijk vast wat hun standpunten en acties zijn om het vertrouwen van inwoners en ondernemers in hun digitale veiligheid te vergroten en vast te houden.

Gemeenten zijn sneller en beter geïnformeerd over actuele dreigingen.


```

require('PkgClass.lua')

=====

cAnimal=setclass("Animal")

function cAnimal.methods:init(action, cutename)
    self.superaction = action
    self.supercutename = cutename
end

=====

cTiger=setclass("Tiger", cAnimal)

function cTiger.methods:init(cutename)
self:init_super("HUNT (Tiger)", "Zoo Animal
               (Tiger)")
    self.action = "ROAR FOR ME!!"
    self.cutename = cutename
end

=====

Tiger1 = cAnimal:new("HUNT", "Zoo Animal")
Tiger2 = cTiger:new("Mr Grumpy")
Tiger3 = cTiger:new("Mr Hungry")

print("CLASSNAME FOR TIGER1 = ",
      Tiger1:classname())
print("CLASSNAME FOR TIGER2 = ",
      Tiger2:classname())
print("CLASSNAME FOR TIGER3 = ",
      Tiger3:classname())
print("=====")
print("SUPER ACTION", Tiger1.superaction)
print("SUPER CUTENAME", Tiger1.supercutename)

```

2020 - Gegevensbescherming

Elke gemeente heeft de verantwoordelijkheid om de eigen informatiehuishouding op orde te hebben. Daarbij hoort het borgen van de bescherming van (persoons)gegevens en zorgdragen voor een zorgvuldige en transparante omgang met data en informatie. Dit geldt ook voor de ketens waarvan gemeenten deel uitmaken.

Audits

ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) is er voor alle gemeenten en richt zich op het verantwoordingsproces van informatieveiligheid voor onder meer DigiD, BRP, BAG, BGT en Suwinet. ENSIA zorgt voor meer transparantie over informatiebeveiliging en een verlichting van administratieve lasten, omdat diverse verantwoordingen zijn gebundeld. In 2020 wordt ENSIA verder verbeterd en uitgelijnd met de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid).

Verwerkersovereenkomst

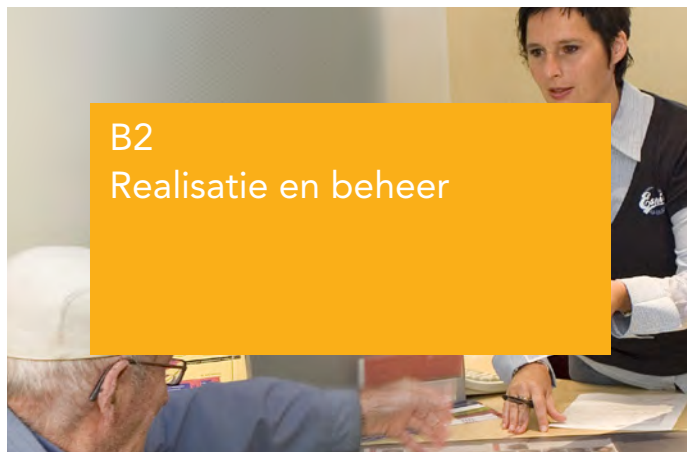
In 2020 gebruiken alle gemeenten de standaard verwerkers-overeenkomst. Gemeenten zijn op basis van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) wettelijk verplicht een verwerkersovereenkomst af te sluiten met alle opdrachtnemers die namens hen persoonsgegevens verwerken. Met deze standaard hoeven gemeenten deze niet zelf te ontwikkelen. Het effect is dat gemeenten gezamenlijk een eenduidige en betrouwbare partner zijn voor ketenpartners en leveranciers.

De IBD adviseert gemeenten met behulp van kennisdeling en adviesproducten om op het vlak van gegevensbescherming te voldoen aan de privacywetgeving (AVG). Ze ondersteunt hiermee de gemeentelijke Chief Information Security Officers en Functionarissen Gegevensbescherming in het uitoefenen van hun rol.

Alle gemeenten gebruiken de standaard verwerkersovereenkomst.

B2 Realisatie en beheer

Het is van cruciaal belang voor gemeenten dat de continuïteit van de voorzieningen waar zij gebruik van maken, gewaarborgd is. Dat geldt in het bijzonder voor resultaten van samen organiseren waarvan vele of alle gemeenten meerjarig gebruikmaken. Dat maakt goed (contract)beheer noodzakelijk. Gezamenlijke realisatie en beheer ontzorgt gemeenten.

Wat levert het gemeenten op:

- Continuïteit van collectief ontwikkelde voorzieningen, zodat gedane investeringen blijven geborgd.
- Doorontwikkeling van deze voorzieningen, zodat deze blijven voldoen aan de vraag van gemeenten.
- Schaalvoordelen door gezamenlijke uitvoering: schaarse expertise wordt benut en kosten worden gereduceerd.
- Een sterke positie in de markt.
- Beheer en doorontwikkeling in samenhang, zodat de resultaten van samen organiseren actueel en beschikbaar zijn en blijven.

Financiering

Structureel	11.328.782
Meerjarig	2.583.190
Kortcyclisch	1.885.000
Totaal	15.796.972

2020 – Servicecentrum gemeenten

Het Servicecentrum gemeenten houdt zich bezig met regie op beheer. Het continueert bestaand beheer, neemt nieuwe objecten in beheer en doet intakes op objecten die voor beheer in aanmerking komen. Het onderhoudt contacten met leveranciers en ondersteunt gemeenten bij het gebruiken van collectief ingekochte diensten. Zo voert het bijvoorbeeld in 2020 mini-competities uit binnen twee percelen van de raamovereenkomst GGI-Veilig.

2020 – Ketenbureau Sociaal Domein

Het Ketenbureau i-Sociaal Domein werkt samen met gemeenten en zorgaanbieders om administratieve lasten in het sociaal domein structureel terug te dringen. Daar gaat het in 2020 mee door. Onder meer door een verdere verbetering van de i-standaarden voor de berichtenuitwisseling tussen gemeenten en zorgaanbieders, de uitbreiding van dit berichtenverkeer met nieuwe stromen, het stabiel maken van de ISD-keten en met ketenmonitoring. Het Ketenbureau voert regie op beheer van het Gemeentelijke Gegevens Knoop punt (GGK), dat alle gemeenten gebruiken voor de gegevensuitwisseling met zorgaanbieders in het sociaal domein.

2020 – WOZ Datacenter en Taxatiewijzer WOZ

Voor het uitvoeren van WOZ-taxaties hebben gemeenten marktinformatie nodig. Het WOZ-datacenter verzamelt ten behoeve van alle gemeenten marktinformatie en verwerkt die in landelijke taxatiewijzers. Gemeenten kunnen de taxatiewijzers en de verzamelde informatie gebruiken om taxaties uit voeren en te onderbouwen. Deze dienstverlening wordt in 2020 voorgezet.

2020 – Landelijke Coördinatie Raamcontracten Sociaal Domein

Om na de decentralisaties weinig voorkomende zorgfuncties niet te laten verdwijnen, sluit de VNG namens alle gemeenten raamovereenkomsten af voor deze zorgfuncties. In 2020 gaan we verder met het aanscherpen van contractvoorwaarden, aandacht besteden aan innovaties en de aansluiting verbeteren tussen landelijk ingekochte zorg en de rol van gemeenten. Om dit te kunnen bewerkstelligen komt er in 2020 een steviger landelijk coördinatieteam.

2020 – GDI

De Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) is het overheidsbrede stelsel van registraties, voorzieningen en standaarden. Vanuit de GGU wordt gestuurd op de doorontwikkeling van de onderdelen van de GDI, zodanig dat deze (blijven) aansluiten op de gemeentelijke behoefte. In 2020 betekent dit onder meer het werken aan een samenhangende Objectenregistratie (voor de BAG, BGT en WOZ) en de uitwerking van de Basisvoorziening Beeldmateriaal (luchtfoto's). Daarnaast wordt gewerkt aan digitale identiteit, met als doel dat gemeenten beschikken over passende middelen voor digitale identificatie en deze op een kostenefficiënte wijze kunnen gebruiken.

B3 Gezamenlijke inkoop

Gemeenten kunnen voor een aantal collectieve diensten terecht bij VNG Realisatie en de VNG. Zij worden daarmee ontzorgd op het vlak van inkoop en contractbeheer. Meer dan 90% van de gemeenten doet mee aan deze gezamenlijke inkoop van diverse voorzieningen, zoals dataverbindingen en licenties. Door gezamenlijk aan te besteden kunnen gemeenten meer eisen stellen en geld besparen.

Wat levert het gemeenten op:

- Kostenbesparing: door de huidige contracten besparen gemeenten 200 miljoen over een periode van 6 jaar.
- Kwaliteitsvoordelen door het collectief bundelen van kennis en de inzet van centraal contractmanagement en -beheer.
- Meer kwaliteit van de ingekochte voorzieningen.
- Ontzorging op het gebied van inkoop.

Financiering

Gezamenlijke inkoop wordt meestal niet gefinancierd uit het Fonds GGU. Er is sprake van een eigen financiering waarbij de VNG de kosten voorfinanciert, waarna de deelnemers de kosten van de aanbesteding en het contractbeheer terugbetalen. Hierdoor zijn alle aanbestedingen kostenneutraal.

Structureel	0
Meerjarig	0
Kortcyclisch	200.000
Totaal	200.000

2020 - Gezamenlijke inkoop

Met name bij producten of diensten die voor alle gemeenten hetzelfde zijn, zoals telefonie en standaard software, is een grote winst te behalen als gemeenten samen inkopen. Zowel qua kosten als in de geboden functionaliteit. Hierdoor ontstaat ruimte bij gemeenten om zich te richten op zaken waar zij het verschil voor hun inwoners en ondernemers kunnen en willen maken. In 2020 worden weer nieuwe aanbestedingen gestart en vinden diverse onderzoeken plaats naar nieuwe mogelijkheden voor gezamenlijke inkoop.

Diverse aanbestedingen

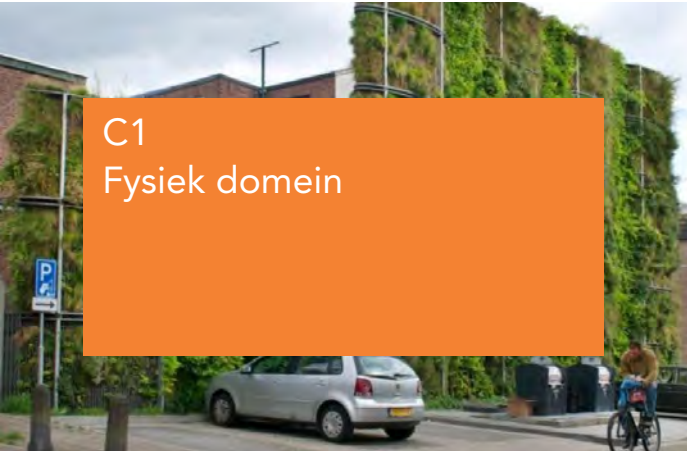
In 2020 worden de aanbestedingen voor GT Print en GT Software (standaard softwarelicenties en support) gepubliceerd. De aanbesteding voor End User Devices (computer hardware en mobiele devices) wordt voorbereid, het projectplan zal in het vierde kwartaal gereed zijn.

Het Cloud Competence Center wordt in 2020 voortgezet. Hierin wordt kennis gebundeld en aan gemeenten en Rijk beschikbaar gesteld. In eerste instantie gaat het over Microsoftproducten. Alle Nederlandse gemeenten kunnen sinds 1 februari 2019 gebruikmaken van dezelfde gunstige voorwaarden van Microsoft, voor het gebruik van onder meer Office365. Het Cloud Competence Center geeft ondersteunende informatie over het veilig en privacygericht inrichten en gebruiken van Microsoftproducten.

Onderzoek inkoop nieuwe producten

De inkoop van nieuwe commodity's wordt in 2020 uitgevoerd. Wat in 2020 specifiek wordt ingekocht aan commodity's, moet nog worden vastgesteld door de stuurgroep GT. Op het gebied van IT zal de inkoop van complexere producten worden onderzocht. Hier ligt een aanzienlijk, nog niet te kwantificeren, besparingspotentieel. Het gaat om bijvoorbeeld cloudoplossingen en SaaS, PaaS en IaaS diensten (respectievelijk Software, Platform en Infrastructuur as a Service).

C1
Fysiek domein

Gemeenten worden vanuit de GGU ondersteund bij een goede voorbereiding op en invoering van de Omgevingswet. Dit wordt voortgezet in 2020. Daarnaast zetten we vanuit de GGU eerste stappen om gemeenten ook in andere aspecten in het fysiek domein te ondersteunen. Bijvoorbeeld op het gebied van de energietransitie.

Wat levert het gemeenten op:

- Effectieve invoering van de Omgevingswet met goede dienstverlening aan inwoners.
- Door collectieve aanpak minder kwetsbaarheid in de uitvoering.
- Versnelling van gebiedsontwikkeling en transitieopgaven.
- Verbetering van de maatschappelijke dialoog (o.a. over de Omgevingswet en het Klimaatakkoord)

Financiering

Structureel	0
Meerjarig	2.250.000
Kortcyclisch	3.487.000
Totaal	5.737.000

2020 – Invoering Omgevingswet

Het programma Invoering Omgevingswet ontwikkelt onder andere vanuit de GGU collectieve hulpmiddelen en implementatieondersteuning voor en met gemeenten. Het doel is dat op 1 januari 2021, als de wet in werking treedt, gemeenten hun dienstverlening aan inwoners en bedrijven kunnen continueren en dat iedereen dan is aangesloten op een werkend Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Een uitvoerbaar DSO

Vanuit de GGU wordt gewerkt aan de gezamenlijke beïnvloeding van interbestuurlijke besluitvorming over het DSO, ten behoeve van de uitvoerbaarheid door gemeenten. Daarnaast wordt collectief gemeentelijke vraagarticulatie georganiseerd voor doorontwikkeling en beheer van de landelijke voorziening DSO-LV. Gemeenten worden ondersteund in het gebruiken van diverse voor de invoering van de Omgevingswet ontwikkelde producten, zoals de Staalkaarten.

Collectieve instrumenten

Om gemeenten te helpen zijn diverse hulpmiddelen beschikbaar. Zoals een casco Omgevingsplan, Toepasbare regels, Staalkaarten en Harmonisatie Begrippen. Architectuur, processen en specificaties van benodigde software voor aansluiting op het DSO zijn beschikbaar.

2020 – Overig fysiek domein

Om gemeenten te ondersteunen bij hun opgaven in onder meer de energietransitie, klimaat en woningbouw worden vanuit de GGU diverse activiteiten ondernomen.

Energietransitie en Klimaatakkoord

Gemeenten worden ondersteund in het oppakken van de brede Klimaatakkoordopgaven, door expertise te bundelen en een gemeenschappelijke kennisbasis te realiseren voor complexe vraagstukken, zoals energie-infrastructuren. Hierbij wordt aangesloten op bestaande trajecten, zoals het Kennis- en Leerprogramma Aardgasvrije wijken.

Datagedreven werken bij transities

Gemeenten ondersteunen met datagedreven werken bij de transities in de gebouwde omgeving. Met onder meer een quick scan naar de belangrijkste informatiebehoefte van gemeenten op een aantal urgente thema's, zoals energie en veehouderij & gezondheid.

Na de decentralisaties ontstaan er voor gemeenten kansen om in het sociaal domein meer integraal te werken. Gemeenten willen vanuit de GGU deze kansen verkennen en ontwikkelen. Zodat zij na de transitie vol kunnen inzetten op de transformatie van het sociaal domein. Daarnaast is het van belang dat zij grip krijgen op de financiën in het sociaal domein.

Wat levert het gemeenten op:

- Dienstverlening vanuit de leefwereld van de inwoner.
- Effectievere uitvoering met minder (administratieve) lasten.
- Grip op financiële lasten.
- Betere samenwerking in de keten.

Financiering

Structureel	0
Meerjarig	2.311.000
Kortcyclisch	1.250.000
Totaal	3.561.000

2020 – Werk & Inkomen

Inwoners begeleiden naar passend werk of hen ondersteunen bij het oplossen van schulden.... Gemeenten willen in hun dienstverlening aansluiten bij de leefwereld van inwoners en inwoners zoveel mogelijk zelf de regie geven. Met als uiteindelijke doel om meer mensen aan het werk te krijgen. Hiervoor hebben gemeenten onder meer een moderne informatievoorziening nodig. Vanuit de GGU werken diverse projecten aan deze modernisering voor het domein werk en inkomen.

Informatievoorziening

De projecten richten zich op een aantal speerpunten. Zoals het verbeteren van de informatievoorziening in het werkdomein, door standaardisering en uitwisseling van matchingsgegevens. Door gemeenten meer inzicht te geven in succesvolle initiatieven en instrumenten die inwoners helpen naar het worden van 'maatschappelijk fit' en 'werk fit'. En met een digitaal re-integratiedossier per klant.

De bestaande informatievoorziening (Suwinet) is verouderd en bovendien alleen gericht op de inkomensketen, niet op het gehele werkdomein. In 2020 wordt verder gewerkt aan een modernisering van Suwinet, onder meer op het gebied van informatieveiligheid. Daarnaast wordt er samen met ketenpartners en marktpartijen gewerkt aan een informatievoorziening die gemeenten in het gehele werkdomein ondersteunt. Dit gebeurt door het project Moderniseren werkdomein. Er wordt gewerkt aan een compleet, actueel klantbeeld en concrete producten voor gemeentelijke klantmanagers.

Schulden

Het project Verbinden schuldendomein ondersteunt gemeenten bij de implementatie van een aantal belangrijke wetswijzigingen. Deze wijzigingen hebben grote gevolgen voor de gemeentelijke dienstverlening ten aanzien van schuldenproblematiek. Bijvoorbeeld doordat ze de uitwisseling van gegevens voor de schuldhelpverlening mogelijk maken.

2020 – Grip op financiën

Gemeenten hebben te maken met oplopende tekorten in de jeugdzorg, Wmo en BUIG. Ze hebben onvoldoende grip op de

uitgaven en ook niet op de instroom. Vanuit de GGU worden gemeenten ondersteund om meer grip te krijgen op deze financiën. Door het ontsluiten van data waarmee ze een beter overzicht krijgen, door diverse sturingsmogelijkheden te onderzoeken en te onderzoeken of bovenregionale samenwerking/inkoop voordelen kan opleveren. Door inzicht te geven met maatschappelijke kosten-baten afwegingen, krijgen gemeenten ook een zwaarwegender stem in discussies over het zorgsysteem. Concreet krijgen gemeenten in 2020 lessen vanuit de visitatiecommissie die zij zelf kunnen toepassen en waarmee zij kunnen sturen.

Dankzij het project landelijke coördinatie beheer contracten kunnen gemeenten landelijke raamcontracten gebruiken voor specialistische ondersteuning. Door de in 2020 intensievere contractcoördinatie hebben gemeenten beter zicht op inwoners die gebruikmaken van deze zorg.

2020 – Zorg voor de jeugd

Zorg voor de jeugd is een programma van het ministerie van VWS, waarbinnen onder meer bovenregionale afspraken worden gemaakt met aanbieders van specialistische jeugdzorg. VNG ondersteunt gemeenten bij het samenwerken met deze bovenregionale aanbieders. In 2020 wordt dit voortgezet. Het programma maakt niet alleen bovenregionale afspraken, maar voert ook regie bij dreigende schaarste of discontinuïteit. En faciliteert de Geschillencommissie Sociaal Domein, voor geschillen tussen gemeenten en aanbieders en tussen gemeenten onderling.

2020 – Zorg en veiligheid

Dit programma richt zich op een groep kwetsbare inwoners met complexe problematiek. Het gaat om 1 tot 4% van de huishoudens en een hulpverlening van naar schatting 3 tot 10 miljard euro per jaar. In het programma werken de diverse ketenpartners, zoals gemeenten, samen om de hulpverlening beter af te stemmen op de inwoner. Het programma biedt concrete ondersteuning voor gemeenten, coördineert de afstemming tussen de verschillende landelijke programma's en werkt met departementen, koepelorganisaties en partners samen om de juiste randvoorwaarden tot stand te brengen om deze doelgroep zo goed mogelijk te begeleiden.

Gemeenten hebben allemaal in meer of mindere mate te maken met uitvoeringsvraagstukken op het vlak van lokaal bestuur, lokale democratie, veiligheid, asiel en recht. Vanuit de GGU worden diverse activiteiten ontplooid om hen te ondersteunen bij het oplossen van deze vraagstukken.

Wat levert het gemeenten op:

- Een sterke lokale democratie.
- Een sterk en weerbaar lokaal bestuur.
- Een open overheid tegen aanvaardbare uitvoeringskosten.
- Kunnen anticiperen op fluctuerende asielstromen.
- Borging van publieke waarden in een digitaliserende samenleving.
- Optimale gegevensuitwisseling voor zorg en veiligheid.

Financiering

Structureel	0
Meerjarig	250.000
Kortcyclisch	250.000
Totaal	500.000

2020 – Lokale democratie en lokaal bestuur

Het versterken van de lokale democratie en de lokale bestuurlijke organisatie is een ambitie die wordt ondersteund vanuit de GGU. Hiervoor worden diverse activiteiten ondernomen, die onder meer leiden tot een instrumentarium voor de versterking van de lokale democratie. Ook wordt er in 2020 vanuit gemeenten deelgenomen aan het overheidsbrede onderzoek naar de invoering van elektronisch stemmen.

App voor stembureaus

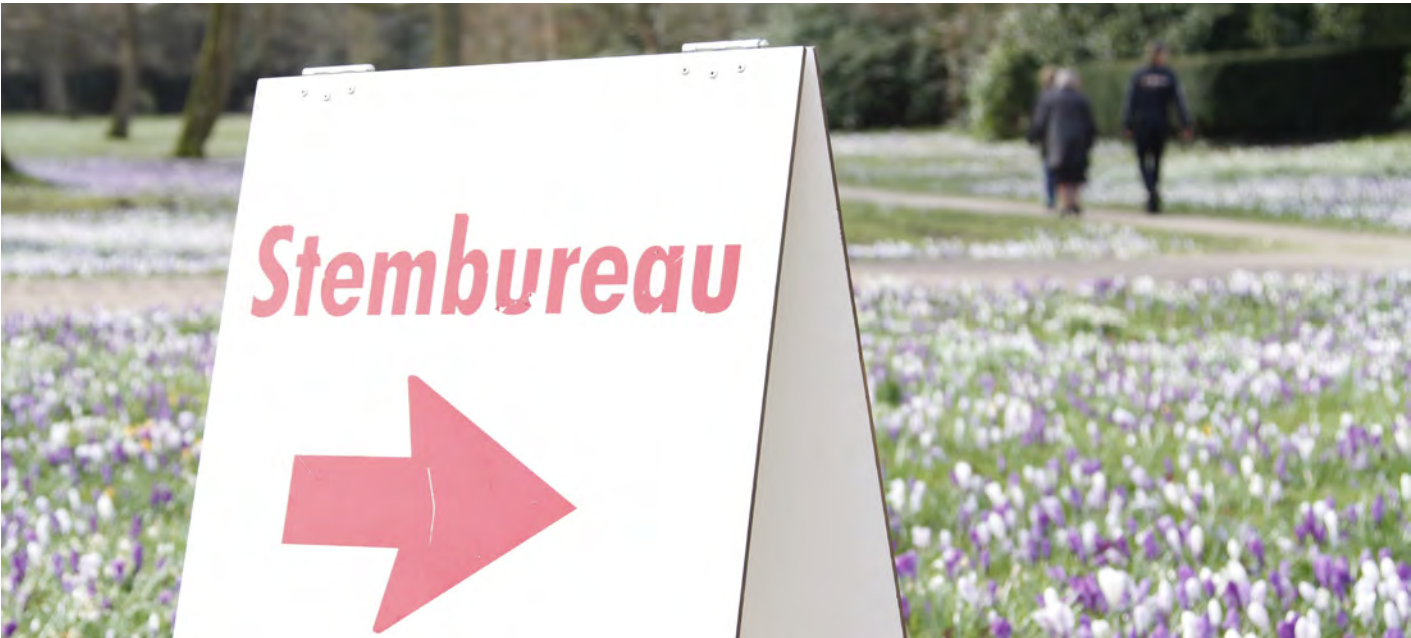
Een ander, concreet voorbeeld van de activiteiten voor deze ambitie is de verdere ontwikkeling van de app voor stembureaus. Om het verkiezingsproces te ondersteunen is de StembureauApp ontwikkeld door de gemeente Rotterdam. Tien gemeenten gebruiken deze app inmiddels en VNG-Realisatie heeft de app in beheer genomen. De interesse van gemeenten om de app te gebruiken is groot, maar de kosten blijken een hoge drempel. Deze kosten dalen wanneer meer gemeenten de app gebruiken. Het idee is daarom om deze app per module beschikbaar te stellen, als zogeheten 'light versie'. In 2020 wordt onderzocht of dit haalbaar is.

2020 – Veiligheid en Asiel

Gemeenten hebben de nodige uitdagingen op het gebied van veiligheid en asiel. Zoals het tegengaan van ondermijning en het opvangen van asielzoekers. Vanuit de GGU worden diverse initiatieven onderzocht en uitgewerkt die hen ondersteunen bij het goed omgaan met deze uitdagingen. Zoals een effectieve uitwisseling van informatie en gegevens tussen gemeenten en hun partners. Onderzoek naar de mogelijkheden en behoeften hiervan leidt in 2020 tot een plan van aanpak voor verdere ontwikkeling van deze gegevensuitwisseling.

Voor wat betreft het in goede banen leiden van asielstromen wordt in 2020 onderzoek gedaan en komt er een plan van aanpak waarmee gemeenten vroeger zicht krijgen op fluctuaties in de asielzoekersstroom.

Daarnaast komt er in 2020 een ondersteuningsaanbod voor gemeenten beschikbaar, dat hen helpt bij het bestrijden van ondermijning.

Voor de realisatie van gezamenlijke gemeentelijke uitvoering is een kundige, ondersteunende organisatie nodig. De manier waarop de gezamenlijke producten en diensten binnen de GGU tot stand komen en uiteindelijk door alle gemeenten in gebruik kunnen worden genomen, vraagt om een integrale blik over de diverse prioriteiten heen. Zo wordt herkenbare en effectieve gezamenlijke uitvoering mogelijk. De VNG faciliteert dit door het ophalen van vraagstukken, het organiseren van netwerken, kennisdeling en het bieden van opschalingscapaciteit. Ook de ondersteuning van de Taskforce Samen Organiseren en het College van Dienstverleningszaken valt onder deze prioriteit.

Wat levert het gemeenten op:

- Effectieve gezamenlijke uitvoering.
- Het aansluiten van uitvoeringsvraagstukken op maatschappelijke opgaven.
- Wet- en regelgeving die aansluiten op de gemeentelijke uitvoeringspraktijk.
- Een actieve en richtinggevende rol in de snel veranderende informatiesamenleving, geredeneerd vanuit maatschappelijke opgaven.

Financiering

Structureel	5.668.036
Meerjarig	2.323.656
Kortcyclisch	2.665.562
Totaal	10.657.254

2020 – Ondersteuning samen organiseren

Om de ambities van de GGU waar te maken en het succes van samen organiseren verder aan te jagen, is een ondersteunende organisatie nodig. Deze zorgt er onder meer voor dat de juiste vraagstukken van gemeenten worden opgepakt en dat er helder wordt gecommuniceerd over de GGU. Dit vraagt om een combinatie van onder meer programma- en projectmanagement, in nauwe samenwerking en afstemming met gemeenten en betrokken partners, zoals koepelorganisaties. Voor deze organisatie wordt vanuit het GGU-fonds geld beschikbaar gesteld. Deze organisatie ondersteunt ook de Taskforce Samen Organiseren en het College van Dienstverleningszaken.

2020 – Effectieve gezamenlijke uitvoering

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering raakt vrijwel de gehele gemeentelijke organisatie, hierdoor is het portfolio aan projecten en gezamenlijk ontwikkelde producten en diensten in het kader van GGU groot. Daarom wordt gewerkt aan herkenbare ondersteuning bij innovatie en implementatie en wordt opgedane kennis gedeeld. Voortdurend wordt het contact tussen gemeenten en de VNG onderhouden en verbeterd. De ondersteuning varieert van kennisdeling met en tussen alle betrokken partijen, handreikingen en checklists, tot leeromgevingen om kennis tussen gemeenten uit te wisselen en te hergebruiken.

Veranderexpertise

Voor gemeenten die willen innoveren is in 2020 schaarse kennis en expertise beschikbaar op de volgende terreinen: uitvoeringskracht & veranderexpertise, Agile werkwijze, Design thinking, technische expertise en juridische expertise. Concreet: in 2020 is onder meer een scoutingsmechanisme voor gemeentelijke innovaties en nieuwe technologieën beschikbaar, waarmee gemeenten inzicht krijgen in innovaties waar andere gemeenten aan werken. Ook worden elk kwartaal bijeenkomsten georganiseerd voor het doorontwikkelen en opschalen van kansrijke innovaties.

2020 – Uitvoeringstoetsen

Het is van groot belang dat wet- en regelgeving uitvoerbaar is en blijft. Door uitvoeringsconsequenties inzichtelijk te maken kan wet- en regelgeving worden aangepast. Daarom doen we uitvoeringstoetsen en impactanalyses, zodat de consequenties van nieuwe wet- en regelgeving voor de uitvoeringspraktijk inzichtelijk worden. Tegelijkertijd worden, indien nodig, handvatten voor de implementatie van nieuwe wet- en regelgeving ontwikkeld.

**Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad**

Datum
1 november 2019
Kenmerk
VNGR/U201900839
Lbr. 19/089
Telefoon
070-373 8393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Verkenning verbreding en beheer GGU en Transitiestrategie
Common Ground

Geacht college en gemeenteraad,

Aanleiding

Om de uitvoering efficiënter en beter te maken, kozen we als vereniging voor meer gezamenlijkheid in de uitvoering. Door onderling afspraken te maken over standaarden, krijgen gemeenten meer ruimte om aandacht te besteden aan beleidsrijke onderdelen van het takenpakket, worden schaarse expertise en kennis gebundeld en staan we sterker in het gesprek met andere partijen. En het scheelt ook veel publiek geld. Gemeenten hebben daarom de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) als 'derde statutaire functie' van de VNG benoemd en dragen bij aan het Fonds GGU waaruit de gezamenlijke uitvoeringsactiviteiten grotendeels worden bekostigd. In de meerjarenstrategie Gemeenten 2024 zijn drie GGU-gerelateerde onderwerpen genoemd waarover het bestuur de BALV wil informeren:

- De voortgang op de ontwikkeling van de transitiestrategie Common Ground;
- De verkenning of er binnen de vereniging behoefte bestaat aan verbreding van de activiteiten in het kader van de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering;
- De verkenning naar de inrichting van (regie op) beheer van gezamenlijke voorzieningen

Voortgang transitiestrategie Common Ground

Inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen verwachten een overheid die dingen mogelijk maakt en een vangnet is wanneer het hen zelf even niet lukt. Om dit waar te kunnen maken moet de basis van onze informatievoorziening worden veranderd. De komende jaren werken wij binnen het kader van de overheidsbrede NL DIGIbeter agenda met diverse publieke en private partijen samen om een informatievoorziening te realiseren die goed beschikbaar, goed toegankelijk en veilig is: de Common Ground. Dat is een majeure operatie die niet over één nacht ijs gaat.

De afgelopen maanden is in een brede afstemming met gemeenten en marktpartijen gewerkt aan de meerjarige transitiestrategie voor het realiseren van de visie Common Ground. In het VNG-bestuur is deze strategie door de voorzitter van het College van Dienstverleningszaken aangekondigd. Het doel van de strategie is voor alle gemeenten, betrokken marktpartijen en ketenpartners een meerjarige handelingsperspectief te schetsen. De hoofdlijnen van de strategie zijn inmiddels gereed en breed gedeeld. Op dit moment zijn de volgende strategische lijnen gedefinieerd:

1. Aansluiten bij de overheidsbrede agenda NL DIGibeter
2. Borgen en bewaken: Bestuurlijke betrokkenheid en aandacht
3. Ontwikkelen op lokaal gemeentelijk niveau
4. Ontwikkelen op niveau van het GGU
5. Samenwerken met ketenpartners
6. Samenwerken met marktpartijen

De nadere uitwerking van deze hoofdlijnen zal in de komende periode worden afgerond en ter vaststelling worden aangeboden aan het VNG-bestuur. Het bestuur zal de leden van de VNG informeren over de voortgang en inhoud van de transitiestrategie.

Verkenning verbreding GGU

De huidige scope van Samen Organiseren en de GGU richt zich op uitvoeringstaken die beleidsneutraal zijn, primair op de thema's dienstverlening en informatievoorziening. Op de ALV in juni 2019 is als onderdeel van de Verenigingsstrategie Gemeenten2024 het besluit genomen een verkenning te laten uitvoeren naar de wenselijkheid van verbreding van de gezamenlijke uitvoeringsactiviteiten binnen de GGU en de uitkomsten daarvan te agenderen op BALV 2019. In het kader van deze verkenning is onder onze leden een eerste beeld opgehaald van de mate waarin er steun is om collectieve uitvoeringsondersteuning binnen de GGU vorm te geven voor uitvoeringsopgaven die buiten de huidige scope van dienstverlening en ICT vallen.

Hieruit kwam naar voren dat gemeenten de afgelopen jaren een groei van de omvang en het belang van de gemeentelijke uitvoering hebben gezien. De komende jaren zal onder andere door de komst van de omgevingswet, de energietransitie en de voortgaande ontwikkelingen op het sociale en veiligheidsdomein het belang van gezamenlijke gemeentelijke uitvoering met meer kwaliteit, minder risico's en/of minder (meer)kosten van groot belang blijven. Dat geldt ook voor de organisatie van kennis en kunde binnen de gemeentelijke organisaties, specifiek op gebieden waar sprake is van schaarste zoals financiën, accountancy en de juridische functie. Hierbij liggen volgens gemeenten mogelijk opgaven en kansen voor gezamenlijke uitvoering buiten de scope van dienstverlening en informatievoorziening.

Het bestuur zal op basis van de ontwikkelingen in de uitvoering bij gemeenten bezien of er onderwerpen voldoende voldragen zijn voor uitwerking tot een concreet voorstel voor uitbreiding. Indien dit aan de orde is, zal een dergelijk voorstel aan de ledenvergadering worden voorgelegd ter besluitvorming.

Inrichting (regie op) beheer

Gezamenlijk werken aan uitvoeringskracht is voor gemeenten van groot belang om tegemoet te kunnen komen aan de verwachtingen van de samenleving. Door samen te werken kunnen gemeenten hun uitvoeringskracht vergroten en risico's reduceren. Vanuit de GGU en de beweging van samen organiseren neemt het aantal te beheren gezamenlijke voorzieningen toe. Deze komen enerzijds voort uit projecten en programma's die onderdeel zijn van het meerjarenprogramma GGU

(zoals de gezamenlijke GT-inkoopcontracten, de Gemeenschappelijke Gemeentelijke Infrastructuur (GGI) en Common Ground). Anderzijds zijn er (groepen) gemeenten die een door hen ontwikkelde en potentieel voor iedere gemeente bruikbare voorziening onder regie op beheer willen brengen bij de VNG. Continuïteit en kwaliteit worden alleen gegarandeerd als het beheer goed is geregeld. Synergievoordelen zijn dan te behalen, waardoor beheerkosten kunnen worden beperkt. Als de beheerlasten toenemen en de middelen gelijk blijven, zal dat leiden tot een rem op de innovatie.

Het structureel organiseren van (de regie op) beheer en doorontwikkeling is daarom een voorwaarde voor het tot stand komen van meer gezamenlijke voorzieningen. Het streven is dat beheer zodanig wordt georganiseerd dat flexibiliteit behouden blijft, opschaling naar breder gebruik mogelijk wordt, dat de grip van gemeenten en de VNG op voorzieningen en data gemaximaliseerd wordt en dat continuïteit gewaarborgd wordt.

De afgelopen periode is het beheervraagstuk door gemeenten en de VNG verkend. Hieruit zijn uitgangspunten gekomen die via een ontwikkelgerichte aanpak in de praktijk worden gebracht. In eerste instantie wordt (regie op) beheer integraal geborgd binnen de VNG (Realisatie). Na een jaar wordt geëvalueerd hoe het beheervraagstuk zich heeft ontwikkeld en welke (organisatorische) vervolgstappen benodigd zijn.

De VNG zal in het kader van de GGU alleen beheer van voorzieningen vormgeven die in potentie voor alle gemeenten te gebruiken zijn. Dit is het uitgangspunt bij beoordeling van voorzieningen die door (groepen) gemeenten zijn ontwikkeld en worden aangeboden om onder regie op beheer bij de VNG te brengen. Voorzieningen met een sterke afhankelijkheid van lokale bedrijfsprocessen en die raken aan de lokale autonomie, behoren tot de eigen verantwoordelijkheid van gemeenten of samenwerkingsverbanden.

4 typen beheeractiviteiten

De afgelopen jaren zijn vanuit de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering al diverse voorzieningen en diensten op collectieve schaal ontwikkeld en in beheer genomen. De verkenning heeft een onderscheid in vier typen voorzieningen/diensten opgeleverd:

1. *Structurele kennisproducten/-diensten*. Denk hierbij aan Modelverordeningen, de Informatiebeveiligingsdienst (IBD), waarstaatjegemeente.nl en monitoren. Dit zijn kennisintensieve voorzieningen/diensten, die de kern van VNG (Realisatie) vormen;
2. *Standaarden*. Dit zijn bijvoorbeeld de Model Verwerkersovereenkomst, Informatiestandaarden, Architectuur, inkoopvoorwaarden (GIBIT) en de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO). Ook dit zijn kennisintensieve voorzieningen vanuit de kerndienstverlening van VNG (Realisatie);
3. *Keten-/overheidsbrede voorzieningen*. Voorbeelden zijn de Generieke Digitale Infrastructuur, de Keten Sociaal Domein, de Keten Werk & Inkomen en (in de toekomst) het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Hier vertegenwoordigt de VNG haar leden richting de ketens of Rijksoverheid. Onderdelen van het beheer worden hier uitgevoerd bij overheids- en/of ketenpartners;
4. *Gezamenlijke gemeentelijke voorzieningen*. Hieronder vallen bijvoorbeeld het beheer van de gezamenlijke contracten voor mobiele en vaste telefonie, het GGI-netwerk en het 14+ netnummer. Gemeenten en/of de VNG zijn eigenaar/contracthouder van deze ICT-voorzieningen. Onderdelen van het beheer kunnen hier uitbesteed worden aan de markt.

Op alle vier deze type voorzieningen zullen de beheeractiviteiten naar verwachting toenemen. Voor de eerste drie typen voorzieningen is de VNG-organisatie, governance en financiering goed

geëquipeerd om met toenemende activiteiten om te gaan. De toename van het aantal voorzieningen specifiek in type 4, vraagt om een doorontwikkeling van de organisatie, governance en financiering. Continuïteit en betrouwbaarheid, zijn hier van groot belang omdat de gemeentelijke bedrijfsvoering (soms) direct afhankelijk is van de geleverde voorzieningen. De bundeling van beheeractiviteiten voor type 4 voorzieningen op één plek heeft belangrijke toegevoegde waarde:

- Het bouwt 'checks and balances' in.
- Het maakt de kosten voor beheer transparant.
- Er ontstaat één duidelijk herkenbaar loket voor voorzieningen die in beheer zijn.

Uitgangspunten inrichting

De VNG zal de (regie op) beheer vormgeven, passend bij de werking van de vereniging. Voor de eerste drie typen voorzieningen is geen aanpassing in de organisatievorm nodig; dit zijn kernactiviteiten van de VNG en VNG Realisatie, die goed functioneren. Voor de inrichting van (regie op) type 4 voorzieningen zijn de volgende zes uitgangspunten geformuleerd:

1. *Transparantie van kosten.* Het is van belang dat het voor de leden helder is waaraan de gezamenlijke middelen worden besteed. Hoe verhouden middelen voor beheer en ontwikkeling zich tot elkaar? En waaraan worden die beheerkosten besteed? Kunnen alle gemeenten ook gebruik maken van voorzieningen die uit collectieve middelen worden gefinancierd. Tarifiering, doorbelasting, maar ook een planning- en controlcyclus kunnen een rol spelen bij het bieden van transparantie.
2. *Functiescheiding beheer en ontwikkeling.* 'Checks en balances' tussen beheer en ontwikkeling zijn nodig om ervoor zorg te dragen dat het beheer op een doelmatige wijze vormgegeven kan worden. Voorzieningen moeten voldoende 'af' en volwassen zijn, voordat deze in beheer worden genomen. Er is een formeel overdrachtsmoment waarbij inhoudelijk en onafhankelijk bepaald wordt of een voorziening geschikt is voor de beheerfase, deze scheiding stelt ook eisen aan de governance (zie volgende paragraaf).
3. *Nabijheid beheer en ontwikkeling.* Moderne (agile) ontwikkelingsmethoden vereisen nabijheid van beheer en ontwikkeling opdat snel verbeteringen kunnen worden aangebracht en doorgevoerd. Het perspectief vanuit beheer moet bovendien vroegtijdig in het ontwikkelproces worden betrokken om te voorkomen dat voorzieningen worden ontwikkeld die niet goed beheersbaar zijn. In het spanningsveld tussen uitgangspunten 2 en 3 houdt het principe van 'nooit af' in dat de meest moderne vormen van beheer (zogenaamde Devops) indien van toepassing worden gehanteerd.
4. *Passende bedrijfsvoering.* Beheer kent zijn eigen dynamiek. Dat stelt andere eisen aan bedrijfsvoering dan een meer project- of beleidsmatig ingestoken organisatieonderdeel.
5. *Span of control.* De gehele digitale portefeuille is omvangrijk. De cyclus van beleid naar realisatie naar beheer moet wel behapbaar blijven.
6. *Eenheid van beleid/sturing.* De digitale portefeuille kent samenhang en geeft invulling aan de VNG-strategie om gezamenlijk krachtig uitvoering te geven aan taken.

Deze uitgangspunten worden gebruikt om in afstemming met experts uit het gemeentelijk veld de regie op beheer organisatie in een ontwikkelgerichte aanpak vorm te geven. In eerste instantie worden de uitgangspunten binnen de VNG (Realisatie) geborgd. Na een jaar wordt geëvalueerd hoe het beheervraagstuk zich heeft ontwikkeld en welke (organisatorische) vervolgstappen nodig zijn.

Uitgangspunten governance

Het besluit over inbeheername van een gezamenlijke voorziening onder regie van de VNG dient een ordentelijk proces te volgen. Het bestuur en het College van Dienstverleningszaken zien toe op het functioneren van dit proces. Om goed onderbouwde besluitvorming te garanderen, wordt een ambtelijke Beheer-adviesraad ingesteld. Deze geeft advies aan het CvD en de algemene directie van de VNG over de trajecten waar 'type 4 voorzieningen' uit voort komen. Alvorens een voorziening onder regie op beheer kan worden gebracht, zal de Beheer-adviesraad altijd een expertadvies uitbrengen. De Beheer-adviesraad zal worden gevormd door ambtelijke stakeholders vanuit gemeenten. Er wordt gezorgd voor een goede afstemming met de Taskforce Samen Organiseren. Een besluit over inbeheername wordt altijd voorzien van een besluit over het te hanteren financieringsarrangement om duurzame financiering te borgen.

Uitgangspunten financiering

Op het moment dat nieuwe voorzieningen in beheer worden gebracht, zullen de kosten van beheer toenemen. De financiering van voorzieningen die op collectieve schaal onder regie op beheer worden gebracht, kunnen worden gefinancierd vanuit GGU-middelen (versleuteld naar aantal inwoners) of naar gebruik. Het uitgangspunt is dat waar mogelijk wordt gestreefd naar financiering naar gebruik. Hiervan kan om worden afgeweken en voor financiering vanuit het solidariteitsprincipe van het Fonds GGU worden gekozen. Bijvoorbeeld om te zorgen dat een voorziening zo snel mogelijk door zoveel mogelijk gemeenten in gebruik wordt genomen.

Een ander uitgangspunt is dat het te hanteren financieringsmodel de gehele levenscyclus van een voorzieningen afdekt (de (door)ontwikkeling, instandhouding en/of beëindiging). Per in beheer te nemen voorziening wordt een financieringsmodel vastgesteld via de hiervoor beschreven governance. De financiering van beheer van nieuwe voorzieningen wordt als onderdeel van het meerjarenprogramma GGU altijd expliciet aan de ALV voorgelegd. In het meerjarenprogramma wordt bovendien jaarlijks inzicht gegeven in de totale omvang van de collectieve beheerportefeuille is, inclusief de naar gebruik gefinancierde voorzieningen.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

mr J.H.C. van Zanen
Voorzitter

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
1 november 2019
Kenmerk
TPW/U201900789
Lbr. 19/091
Telefoon
070 – 373 83 93
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Principes voor de digitale samenleving

Samenvatting

De openbare ruimte digitaliseert. Er wordt steeds meer data verzameld en gebruikt. Door gemeenten zelf maar ook door andere partijen zoals bedrijven of kennisinstanties. Dataverzameling en -gebruik in de openbare ruimte levert allerlei dilemma's op over wat kan en juridisch mag, maar ook wat we ethisch acceptabel vinden. In hoeverre mogen gemeenten mijn gedrag aansturen op straat, wanneer ik dit niet weet? Wie is de 'eigenaar' van data verzameld in de openbare ruimte? Gemeenten (onder anderen) hebben de taak om te zorgen voor een toegankelijke en veilige fysieke openbare ruimte. Dit geldt ook voor de toegankelijkheid en veiligheid van de *digitale* openbare ruimte. Begin dit jaar heeft de Commissie Informatiesamenleving de VNG daarom geadviseerd een werkgroep van gemeenten op te richten om op dit onderwerp tot gezamenlijke principes te komen. Deze Principes kunt u vinden in de bijlagen.

Wij stellen u voor om in te stemmen met deze Principes als één gemeenschappelijk kader (in plaats van 355 verschillende) en ambitie voor gemeenten, waar gemeenten de komende jaren hard aan willen werken. De Principes stimuleren het spreken één gemeentelijke stem en gelijke spelregels naar innovatief bedrijfsleven. Zij vormen ook de basis van waaruit de VNG samen met gemeenten ondersteunende instrumenten voor de praktijk kan ontwikkelen. De Principes vormen ook een gedeeld kader van waaruit gemeenten de eigen lokale uitvoering verder zullen invullen. Gemeenten willen bijvoorbeeld transparant zijn over waar en waarom, door wie data wordt verzameld in de openbare ruimte. Dat betekent dat uw gemeente bijvoorbeeld sensorregistratie faciliteert. De Principes zijn nadrukkelijk geen eindpunt, maar juist het startpunt voor het gesprek over de verdere ontwikkelingen op dit onderwerp. Om gemeenten daarin te ondersteunen is de VNG voornemens de werkgroep de komende jaren te continueren als (virtueel) advies- en kennisplatform van gemeenten op ethiek en digitalisering. Via dit platform kunnen we met uw input de Principes verdere invulling geven en waar nodig herijken. Gemeenten kunnen ervaringen en dilemma's uitwisselen en met de VNG aan de slag met ontwikkeling van instrumenten voor de praktijk. Dit gebeurt volgens de uitgangspunten van Samen Organiseren, met als streven instrumenten op te leveren die u volgens de GGU methodiek als standaard kunt vaststellen.

Aan de leden**Datum**

1 november 2019

Kenmerk

TPW/U201900789

Lbr. 19/091

Telefoonnummer

070 – 373 83 93

Bijlage(n)

-

Onderwerp

Principes voor de digitale samenleving

Geacht college en gemeenteraad,

In 2018 heeft de VNG u per [ledenbrief¹](#) geïnformeerd over een aantal principes die zijn opgesteld door gemeenten Eindhoven en Amsterdam. Onze samenleving digitaliseert namelijk en dat levert gemeenten soms lastige technische, sociale, juridische en ethische vraagstukken op. Bijvoorbeeld wanneer het gaat over gebruik van nieuwe technologieën en dataverzameling in de openbare ruimte. Begin dit jaar heeft de Commissie Informatiesamenleving de VNG geadviseerd een werkgroep van gemeenten op te richten om tot gezamenlijke principes te komen. In eerste instantie op de digitale openbare ruimte, maar ook op andere thema's rondom ethiek en digitalisering. Uitgangspunt hierbij was de (rechts-)positie van bewoners in onze democratie en maatschappij. De principes moeten hierbij helpen om digitalisering in te zetten voor maatschappelijke opgaven, bijvoorbeeld door innovatie in het gebruik van ons wegennet makkelijk te maken. Tegelijkertijd moeten de principes publieke waarden van bewoners borgen, zoals het recht op privacy. Of inzicht geven in wat er allemaal met hun data gebeurt. Zo dragen de principes bij aan groter vertrouwen in de overheid. De werkgroep 'Principes voor de digitale samenleving' heeft op basis van de principes van Eindhoven en Amsterdam een set van gezamenlijke principes voor digitalisering van de openbare ruimte opgeleverd waar alle gemeenten zich achter kunnen scharen.

¹ VNG Ledenbrief "Principes voor de digitale stad", 2 mei 2018

Dit traject is nu afgerond, met als resultaat de volgende vijf principes:

- I. Van maatschappelijke waarde
Dataverzameling in de openbare ruimte en het gebruik van die data mag publieke waarden niet schaden. Initiatieven staan zoveel mogelijk ten dienste van het maatschappelijk belang en dragen bij aan de leefbaarheid. Gemeenten stimuleren andere partijen om dit voorop te stellen.
- II. Rechten over data geregeld
Data is open, inzichtelijk en gedeeld, tenzij wet- en regelgeving, veiligheidsrisico's of beschikkingsrechten op de data dit beperken. Een individu heeft beschikkingsrecht op data over hem of haar en beslist of dit gedeeld mag worden met anderen en wat er verder mee gebeurt, tenzij wet- en regelgeving dit beperken.
- III. Toegankelijke en veilige digitale infrastructuur
De digitale infrastructuur voor dataverzameling en -(her)gebruik is voor iedereen goed beschikbaar en toegankelijk. De gebruikte technologie is veilig, inzichtelijk, koppelbaar en kent "open interfaces", "open protocollen". Zij is ingericht conform wet- en regelgeving rond privacy en security en maakt gebruik van (open) standaarden.
- IV. Partijen verbonden
Marktpartijen, instellingen, overheden en inwoners werken samen waar dat voor hen wenselijk, respectievelijk nodig is. Zij zijn allen leveranciers en/of gebruikers van netwerkvoorzieningen, de apparatuur, de connectiviteit en de 'slimme' diensten. Gemeenten regisseren en reguleren waar nodig en mogelijk, het gebruik, de toegang, de inrichting, beschikbaarheid en de veiligheid van de digitale infrastructuur.
- V. Transparantie centraal
Marktpartijen, instellingen, overheden en inwoners zijn zoveel mogelijk transparant over apparatuur en technologie in de openbare ruimte. Gemeenten stimuleren hen om dit te doen.

In deze ledenbrief én de bijlagen geven wij een toelichting op nut, noodzaak en beoogd effect van de Principes.

Gevraagd besluit

Wij vragen u in te stemmen met de Principes als gemeenschappelijk kader en gedeelde ambitie voor gemeenten voor de digitalisering van de openbare ruimte. Zij geven hiermee richting aan beleid en uitvoering, zoals toekomstige generieke productontwikkeling in Samen Organiseren.

De openbare ruimte digitaliseert

De digitalisering en dataficering van onze samenleving komt sterk tot uitdrukking in onder andere de toename aan dataverzameling en -gebruik in de openbare ruimte. Gemeenten zetten zelf sensoren in om bijvoorbeeld luchtkwaliteit te meten of passantentellingen te doen voor binnenstadmonitoring. Daarnaast wordt data in en over de openbare ruimte verzameld omdat er geld mee kan worden verdiend. We kennen bijvoorbeeld situaties waarin commerciële partijen sensortoepassingen hebben ontwikkeld, zoals slimme digitale billboards, slimme deelfietsen of wifi-tracking in winkelgebieden. Ook zetten inwoners sensoren in om data over hun leefomgeving te verzamelen en wetenschaps- en onderzoeksinstellingen doen dit voor fundamenteel onderzoek.² Dataverzameling in de openbare ruimte levert allerlei dilemma's op over wat kan en juridisch mag, maar ook wat we ethisch acceptabel vinden. In hoeverre mogen gemeenten mijn gedrag aansturen

² Yeh, A., D. van Barneveld, D. Corver, Sensoren en de rol van gemeenten, Den Haag, VNG Realisatie 2018

op straat, wanneer ik dit niet weet? Wie is de 'eigenaar' van data verzameld in de openbare ruimte? Wie bepaalt wiens belangen voorrang krijgen als we algoritmen gebruiken bij dienstverlening in de openbare ruimte (bijv. in geval van slimme laadpalen of parkeerplekken)?

Fysiek én digitaal

Gemeenten (onder anderen) hebben de taak om te zorgen voor een toegankelijke en veilige fysieke openbare ruimte. Dit geldt ook voor de toegankelijkheid en veiligheid van de *digitale* openbare ruimte. Gemeenten (en anderen) hebben de taak om het fysieke wegennetwerk, verkeersregels voor veiligheid, fatsoenlijk gebruik en doorstroom te organiseren. Gemeenten hebben dus ook een regisserende en regulerende rol te vervullen bij de inrichting van de *digitale* infrastructuur in de openbare ruimte en het gebruik daarvan. Veel innovatieve projecten en dienstverlening worden niet door de overheid ontwikkeld. Inwoners verwachten van de overheid dat zij zelf zorgvuldig en veilig omgaat met data verzamelen en gebruik, maar ook dat zij ervoor zorgt dat anderen dit doen en daar afspraken over maakt en 'verkeersregels' voor hanteert. Dit is voor haar een belangrijke voorwaarde voor vertrouwen in overheidshandelen. Het Rathenau Instituut heeft onlangs [een rapport](#)³ uitgebracht over de beleving van inwoners bij sensoren. De Autoriteit Persoonsgegevens start [een verkenning](#)⁴ naar de verwerking van persoonsgegevens bij dataverzameling in de openbare ruimte (met sensoren). Er zijn veel lokale en landelijke marktpartijen die belang hebben bij een georganiseerde én veilige digitale infrastructuur, bijvoorbeeld om data en objecten voor dataverzameling (zoals lantaarnpalen) te kunnen hergebruiken. Digitalisering levert namelijk een steeds grotere bijdrage aan de economische ontwikkelingen en het vestigingsklimaat, zowel lokaal als landelijk. Dat maakt dat de digitale openbare ruimte en infrastructuur een gedeelde verantwoordelijkheid is van gemeenten, andere overheden, bedrijfsleven en kennisinstanties.

Nut en noodzaak van Principes

Gemeenten zijn zoekende naar hun rol bij deze ontwikkelingen in de openbare ruimte en het verzamelen, gebruiken en delen van data. In het whitepaper [‘Sensoren en de rol van gemeenten’](#)⁵ van VNG Realisatie zijn gemeentelijke dilemma's en instrumenten verkend. Gemeenten doen in het paper een aantal aanbevelingen voor verdere ondersteuning in de praktijk. Dat is allereerst de ontwikkeling van gemeenschappelijke 'Principes'. Met deze set Principes hebben gemeenten een gedeeld kader en ambitie voor de komende jaren als het gaat om dataverzameling in de openbare ruimte (en niet 355 verschillende). Dit is ook de basis om gezamenlijk verder te ontdekken wat wel/niet kan vanuit juridische en ethisch oogpunt. Deze Principes stimuleren één gemeentelijke stem en gelijke spelregels naar innovatief bedrijfsleven. Dat levert duidelijkheid en transparantie op voor bedrijven, waarmee innovatie, samenwerking en hergebruik van data wordt gestimuleerd. Deze Principes vormen ook één basis van waaruit de VNG samen met gemeenten ondersteunende instrumenten voor de praktijk kan ontwikkelen. Tot slot hebben we met de Principes ook één stem vanuit Nederlandse lokale overheden op Europees niveau, waar dit ook een belangrijk thema is.

Wat betekenen de Principes voor gemeenten?

De werkgroep 'Principes voor de digitale samenleving' bestaat uit een brede coalitie van partijen (met name gemeenten, maar ook provincie, politie, wetenschap). Wethouder Jim Janssen van de Commissie Informatiesamenleving is afgevaardigd als voorzitter van de werkgroep. De werkgroep

³ Snijders, D., M. Biesiot, G. Munnichs, R. van Est, met medewerking van S. van Ool en R. Akse (2019). Burgers en sensoren – Acht spelregels voor de inzet van sensoren voor veiligheid en leefbaarheid. Den Haag: Rathenau Instituut

⁴ Autoriteit Persoonsgegevens, nieuwsbericht 7 oktober 2019, "Waarborg Privacy in de ontwikkeling van smart cities" en nieuwsbericht VNG 11 oktober 2019 "AP start onderzoek Smart Cities".

⁵ Yeh, A., D. van Barneveld, D. Corver, Sensoren en de rol van gemeenten, Den Haag, VNG Realisatie 2018

heeft het afgelopen half jaar de principes van de gemeenten van Eindhoven en Amsterdam uit 2017 getoetst aan beleid en lokale praktijk bij andere gemeenten. Ook is landelijk input opgehaald van andere gemeenten, medeoverheden, publieke organisaties en marktpartijen via een internetuitvraag en regiobijeenkomsten voor gemeentebestuurders. Doel was om deze principes te verbreden naar alle Nederlandse gemeenten. Waar gewenst en nodig zijn ze verhelderd en aangepast.

Met de vijf Principes hebben gemeenten een aantal ambities geformuleerd waar ze komende jaren hard aan willen werken om ze te realiseren. Dit is tegelijkertijd het gedeelde kader van waaruit gemeenten de eigen lokale uitvoering verder zullen invullen. Gemeenten willen bijvoorbeeld transparant zijn over waar en waarom, door wie data wordt verzameld in de openbare ruimte. Dat betekent dat uw gemeente bijvoorbeeld sensorregistratie faciliteert. Ook willen gemeenten dat verzamelde data wordt gedeeld en hergebruikt, maar dan wel op een fatsoenlijke en veilige manier. Daar zijn afspraken voor nodig tussen uw gemeente en dataverzamelande partijen, bijvoorbeeld via een overeenkomst. Gemeenten vinden ook dat bij dataverzameling in de openbare ruimte verschillende belangen moeten worden afgewogen om te kunnen bepalen wat wel of niet acceptabel is. Uw gemeente heeft daarom ook een regisserende en verbindende rol te spelen tussen partijen, bijvoorbeeld door inspraak en dialoog te organiseren.

Principes als startpunt voor gesprek en de uitvoering

De VNG legt deze Principes ter instemming aan u voor op de BALV 2019 als gemeenschappelijk kader en ambitie voor alle gemeenten voor de digitalisering van de openbare ruimte. De Principes zijn nadrukkelijk geen eindpunt, maar juist het startpunt voor het gesprek over de verdere ontwikkelingen op dit onderwerp. Om gemeenten daarin te ondersteunen is de VNG voornemens de werkgroep de komende jaren te continueren als (virtueel) advies- en kennisplatform van gemeenten op ethiek en digitalisering. Via dit platform kunnen we met uw input de Principes verdere invulling geven en waar nodig herijken. Gemeenten kunnen ervaringen en dilemma's uitwisselen en met de VNG aan de slag met ontwikkeling van instrumenten voor de praktijk. Dit gebeurt volgens de uitgangspunten van Samen Organiseren, met als streven instrumenten op te leveren die u volgens de GGU methodiek als standaard kunt vaststellen. Een eerste instrument is al in ontwikkeling tussen gemeenten, VNG Realisatie en het ministerie van BZK; een checklist en juridische bepalingen voor gemeenten om opdrachtgeverschap goed in te vullen bij projecten rondom dataverzameling in de openbare ruimte. Daarmee kunnen gemeenten gemakkelijk, overzichtelijk en deels uniforme overeenkomsten met marktpartijen kunnen sluiten.

Op de [VNG-website](https://www.vng.nl) kunt u twee animaties over de Principes terugkijken. Voor aanmelding voor de werkgroep kunt u contact opnemen met aantink.yeh@vng.nl.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

mr J.H.C. van Zanen
Voorzitter

Principes voor de digitale samenleving

Deel 1 De digitale openbare ruimte

Principes voor de digitale samenleving

Deel 1 De digitale openbare ruimte

1. Inleiding

De VNG heeft samen met gemeenten 'Principes voor de digitale samenleving' ontwikkeld. Dit biedt gemeenten een gezamenlijk kader en ambities voor de omgang met dilemma's rondom digitalisering en publieke waarden. De eerste tranche Principes die zijn ontwikkeld richt zich op dataverzameling en -gebruik in de openbare ruimte. Met deze Principes hebben de Nederlandse gemeenten één gemeenschappelijke basis voor de uitvoering van behoorlijk datagebruik in de openbare ruimte. Op de Buitengewone Algemene Ledenvergadering van 29 november 2019 vraagt de VNG de leden deze Principes vast te stellen.

Wat verstaan we onder 'principes' en wat betekent een commitment?

De *Principes* zijn fundamentele kaders om publieke waarden zoals autonomie, privacy en controle op technologie te realiseren¹. Zij bieden gemeenten een kader, vervat in ambities en doelstellingen, om publieke waarden zo goed mogelijk te borgen. Bijvoorbeeld in situaties waar bestuurlijke afwegingsruimte bestaat, omdat er niet direct wet- en regelgeving voor handen is om de weg te wijzen. Of in situaties waar innovatie technisch en wettelijk gezien kan én mag, maar waar ethisch toch haken en ogen aan zitten.

Principes moeten hier niet worden opgevat als 'in principe', maar als beginselen. Gemeenten committeren zich aan deze Principes voor de digitalisering van de openbare ruimte. In elk geval als het gaat om eigen initiatieven, maar gemeenten stimuleren dit nadrukkelijk ook bij andere partijen. Commitment aan deze Principes betekent niet dat gemeenten hier al honderd procent aan kunnen voldoen. Het zijn ambities waar gemeenten gezamenlijk achter staan en de komende jaren hard aan zullen werken om ze te realiseren.

2. Lokale uitvoeringsregels

De Principes zijn geen uitvoeringsregels of maatregelen. Sommige gemeenten hebben daarvoor eigen varianten ontwikkeld voor hun digitaliseringsopgaven (in de openbare ruimte). Veel van deze (en internationale) initiatieven zijn als input voor de Principes gebruikt en zijn een lokale keuze voor invulling of uitbreiding van de Principes. Voorbeelden hiervan zijn het [IoT Charter](#) en [Open Data Principles Eindhoven](#), [Tada Manifest Amsterdam](#), [Dataprincipes VSNU](#), [Open en Weerbaar Manifest Nijmegen](#), [Eurocities Data Principles](#), [IoT Guidelines New York City](#).

Bij elk Principe is voldoende vrijheid overgelaten voor vertaling naar de praktijk. 'Hoe' gemeenten de Principes handen en voeten kunnen geven in de uitvoering en welke maatregelen en spelregels gebruikt kunnen worden, staat in de Toelichting met voorbeeldsituaties. Uitvoering zal ook continu onderwerp van gesprek moeten zijn tussen gemeenten onderling en partners.

1. Est, R. van, E. de Bakker, J. van den Broek, J. Deuten, P. Diederens, I. van Keulen, I. Korthagen & H. Voncken (2018). *Waardevol digitaliseren – Hoe lokale bestuurders vanuit publiek perspectief mee kunnen doen aan het 'technologiespel'*. Den Haag: Rathenau Instituut, uit https://www.rathenau.nl/sites/default/files/2019-03/Rathenau%20Instituut_Waardevol_digitaliseren.pdf

3. De 'Principes voor de digitale samenleving'

I. Van maatschappelijke waarde

Dataverzameling en -gebruik in de openbare ruimte moet ten dienste staan van het maatschappelijk belang en bijdragen aan de leefbaarheid van dorpen en steden. Gemeenten stimuleren andere partijen om dit ook voorop te stellen.

Uitleg en implicatie

De openbare ruimte en diensten ten behoeve van ons welzijn en de leefbaarheid worden steeds meer digitaal. Gemeenten maken gebruik van technologie en data als middelen, waar dat het welzijn van inwoners en de leefbaarheid kan verbeteren. Zij faciliteren en stimuleren ook andere partijen in data en ICT innovaties om maatschappelijk belang voorop te stellen. Daarbij worden individuele belangen en vrijheden van medeoverheden, inwoners, onderzoeksinstituten en marktpartijen mee gewogen.

II. Rechten over data geregeld

Data is open, inzichtelijk en gedeeld, tenzij wet- en regelgeving, veiligheidsrisico's of beschikkingsrechten op de data dit beperken. Een individu heeft beschikkingsrecht² op data over hem of haar en beslist of dit gedeeld mag worden met anderen en wat er verder mee gebeurt, tenzij wet- en regelgeving dit beperken.

Uitleg en implicatie

Open data stimuleert innovatie en samenwerking. Marktpartijen, overheden, (kennis)instellingen en inwoners zijn allen producenten van data. Data in de stad is daarom zoveel mogelijk van iedereen en voor iedereen. Gemeenten stellen, waar proportioneel, zoveel mogelijk de gegevens uit de eigen sensoren als open data beschikbaar, onder beperking van de wetten Hergebruik van overheidsinformatie, Wob/Woo en de AVG en waar dat geen risico's oplevert voor (openbare) veiligheid en privacy.

Gemeenten stimuleren anderen dit ook te doen. Waar nodig beschermen zij rechten en belangen op data van individuen, instellingen en bedrijven. Dit in het kader van verantwoord datadelen. Daarom maken gemeenten vooraf afspraken met partijen. Bijvoorbeeld over condities voor datahergebruik, toezicht en data kwaliteit.

Inwoners hebben regie op de eigen gegevens.³ Bijvoorbeeld: een inwoner heeft zijn kenteken afgegeven om mee te doen aan een 'spits mijden' programma. De inwoner beslist wat er verder nog met zijn kenteken mag worden gedaan. Niet in alle gevallen heeft een inwoner volledig beschikkingsrecht en zeggenschap op data over hem/haar, bijvoorbeeld door beperkingen in wetgeving over vernietiging van data of rechtmatige gronden voor verwerking.

2. Vaak wordt in dit geval gesproken over 'eigenaarschap' van data. Dit bestaat juridisch niet. Daarom gebruiken we de term beschikkingsrecht.

3. <https://rog.pleio.nl/file/download/57899614/ICTU%20ROG%20Rapport%20Kader%20voor%20RoG.pdf>

III. Toegankelijke en veilige digitale infrastructuur

De digitale infrastructuur voor dataverzameling en -(her)gebruik is voor iedereen goed beschikbaar en toegankelijk.

De gebruikte technologie is veilig, inzichtelijk, koppelbaar en kent "open interfaces", "open protocollen". Zij is ingericht conform wet- en regelgeving rond privacy en security en maakt gebruik van (open) standaarden.

Uitleg en implicatie

De digitale infrastructuur is voor iedereen inzichtelijk, bruikbaar en toegankelijk. Wet- en regelgeving en risico's op (openbare) veiligheid kunnen aanleiding geven om hiervan af te wijken. Met een inzichtelijke en flexibele infrastructuur, gebouwd op heldere afspraken, (technische) standaarden en open informatiemodellen, kan een lock-in worden voorkomen, wordt de toegang tot de infrastructuur en hergebruik van verzamelde data gefaciliteerd. Ook wordt daarmee de samenwerking tussen partijen gestimuleerd.

De digitale infrastructuur is veilig. Gemeenten passen 'privacy by design' toe bij het ontwerp en gebruik van apparaten en toepassingen in de openbare ruimte. Bijvoorbeeld om rechten van inwoners om zich te onttrekken en te worden vergeten en voldoende doelbinding te waarborgen. Opslag, verwerking en beheer van data is ingericht volgens wet- en regelgeving, in Nederland afgesproken open standaarden en kaders zoals de Baseline Informatiebeveiliging Overheden. Dit om de validiteit, integriteit en de betrouwbaarheid van de data te waarborgen.

IV. Partijen verbonden

Marktpartijen, instellingen, overheden en inwoners werken samen waar dat voor hen wenselijk, respectievelijk nodig is. Zij zijn allen leveranciers en/of gebruikers van netwerkvoorzieningen, de apparatuur, de connectiviteit en de 'slimme' diensten. Gemeenten regisseren en reguleren waar nodig en mogelijk, het gebruik, de toegang, de inrichting, beschikbaarheid en de veiligheid van de digitale infrastructuur.

Uitleg en implicatie

Samenwerking vraagt om een publiek privaats ecosysteem waarin de gemeente zich actief inzet vanuit verschillende rollen. Zij verbindt overheden, inwoners, marktpartijen, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties om afspraken te maken over rollen, uitvoering en randvoorwaarden. Gemeenten onderling werken samen om hierin één lijn te trekken.

Iedereen moet zich bij inzet van technologie en data aan wet- en regelgeving houden. Bij dilemma's waar (nog) geen wet- of regelgeving voor handen is om uitkomst te bieden, of waar wetgeving tegenstrijdig is, hebben dataverzamelande partijen meer afwegingsruimte. Gemeenten (onder anderen) zijn verantwoordelijk voor de inrichting en het gebruik van de fysieke openbare ruimte. Zij zijn ook mede ver-

antwoordelijk voor de digitale infrastructuur in de openbare ruimte. Gemeenten (i.s.m. andere overheden) stellen (ethische) kaders op. Samen met partners worden spelregels en afspraken gemaakt rondom de inrichting, het beheer, standaarden en het gebruik van de infrastructuur.

Gemeenten zullen, waar dit inwoners, ondernemers en anderen raakt, de dialoog stimuleren en bescherming bieden. Alle belangen moeten worden meegenomen en afgewogen om te komen tot een ethisch verantwoorde keuze en bijbehorende randvoorwaarden bij verzamelen van data en de inzet van technologie in de openbare ruimte.

- Gemeenten organiseren op lokaal niveau het gesprek met stakeholders.
- Gemeenten delen dilemma's, overwegingen en besluiten onderling.
- De VNG ondersteunt gemeenten bij dilemma's op landelijk niveau.
- Waar nodig ontwikkelen gemeenten, gefaciliteerd door VNG, 'jurisprudentie' op specifieke dilemma's.

V. Transparantie centraal

Marktpartijen, instellingen, overheden en inwoners zijn zoveel mogelijk transparant over apparatuur en technologie in de openbare ruimte. Gemeenten stimuleren hen om dit te doen.

Uitleg en implicaties

In de digitale samenleving wekken overheden, marktpartijen en instellingen vertrouwen door transparant te zijn in hun processen en gegevens. Gemeenten zijn daarom transparant over de door hen gebruikte technologieën en de digitale infrastructuur rondom dataverzameling, data-gebruik en datadelen in de openbare ruimte. Bijvoorbeeld door 'open' te zijn over de aan internet gekoppelde apparaten zij in de openbare ruimte plaatsen, die gegevens verwerken (via camera's en sensoren) of toegang bieden

tot diensten (via beacons). Locatie en metadata (bijv. wie meet, wat voor data, met welk doel) worden zoveel mogelijk openbaar gepubliceerd en geregistreerd, waar het algemeen belang zich daar niet tegen verzet. Transparantie kan bijvoorbeeld risico's opleveren voor privacy en veiligheid. Andersom geldt dat veiligheid niet altijd boven privacy mag gaan. Het 'algemeen belang' is afhankelijk van de lokale situatie en belangenafweging. Inwoners zijn geïnformeerd en kunnen invloed uitoefenen. Gemeenten motiveren anderen om ook zoveel mogelijk transparant te zijn.

Nut en noodzaak van Principes voor de digitale samenleving

Deze toelichting biedt meer achtergrond en inkleuring bij de Principes voor de digitale samenleving. Waarom zijn deze principes opgesteld, wat zijn relevante ontwikkelingen en waar gaan die precies over? Verder wordt het proces van afgelopen jaar om te komen tot gemeenschappelijke Principes kort toegelicht en de samenhang met vergelijkbare initiatieven op verschillende overheidsniveaus (internationaal, Europees, nationaal en lokaal). Tot slot geven we twee voorbeelden uit de praktijk uit het whitepaper '[Sensoren en de rol van gemeenten](#)'. Dit stuk gaat niet in op de Principes zelf (zie daarvoor de bijlage "Principes voor de digitale samenleving").

Inleiding

De digitalisering van onze samenleving gaat gepaard met soms lastige technische, sociale, juridische en ethische vraagstukken. Bijvoorbeeld wanneer het gaat over de inzet van nieuwe technologieën en het verzamelen van data in de openbare ruimte. De gemeenten Amsterdam en Eindhoven hadden rondom dit thema in 2017 vier principes ontwikkeld. De VNG heeft in mei 2018 een [ledenbrief](#)⁴ naar alle gemeenten gestuurd over deze principes en de noodzaak om deze te herijken en door te ontwikkelen naar een gedragen set voor alle gemeenten; steden én dorpen. Daarnaast heeft de VNG Commissie Informatiesamenleving op 16 januari 2019 het whitepaper '[Sensoren en de rol van gemeenten](#)' vastgesteld waarin de gemeentelijke dilemma's in de praktijk zijn verkend. In het whitepaper doen gemeenten een aantal aanbevelingen, waaronder de noodzaak van gezamenlijke principes specifiek op dit thema als één kader voor alle gemeenten.

Op advies van de Commissie is begin 2019 een werkgroep van gemeenten opgericht voor de ontwikkeling van gezamenlijke principes. Wethouder Jim Janssen is afgevaardigd als voorzitter van de werkgroep 'Principes voor de digitale samenleving'. Deze werkgroep bestaat uit bijna 30 leden van gemeenten, Nationale Politie, provincie, universiteit en Rijk/BZK. De VNG legt namens de gemeenten deze Principes aan alle leden op de BALV 2019 om vast te stellen. Deze informatie staat ook in twee animaties op de [VNG website](#).

De samenleving digitaliseert

Het gebruik van nieuwe technologieën, apps, platforms, met verzamelde data over onszelf en onze fysieke leefomgeving, beheerst in toenemende mate de samenleving. Dit levert nieuwe data op, biedt ruimte om databronnen met elkaar te verknopen en data te hergebruiken. Daardoor kunnen we nieuwe inzichten op doen en oplossingen ontwikkelen voor maatschappelijke vraagstukken tussen verschillende sectoren. De overheid is er (samen met anderen) verantwoordelijk voor dat dit op een fatsoenlijke en verantwoorde manier gebeurt.

Het rapport "[Opwaarderen](#)" van Het Rathenau Instituut stelt dat technologieën de komende jaren de digitale samenleving verder vorm zullen geven en dat dit maatschappelijke en ethische uitdagingen meebrengt⁵. De afhankelijkheid van data en digitale diensten voor individuen en organisaties neemt namelijk sterk toe. Ook de gevaren. Er zijn inmiddels voldoende publiek bekende voorbeelden over misbruik van data, variërend van diefstal van data of identiteit, tot het gijzelen van apparatuur en bestanden en afpersing. Ook neemt de macht toe van organisaties die beschikken over data. Het gebruik van digitale diensten betekent veelal ook het afgeven van persoonsgebonden of -gerelateerde data. Het gebruik van slimme apparaten als sensoren en gezicht

4. VNG Ledenbrief 2 mei 2018, *Principes voor de digitale stad*

5. Kool, L., J. Timmer, L. Royakkers en R. van Est, *Opwaarderen - Borgen van publieke waarden in de digitale samenleving*. Den Haag, Rathenau Instituut 2017, https://www.rathenau.nl/sites/default/files/2018-02/Opwaarderen_FINAL.pdf

herkende camera's bedreigt onze vrijheid van bewegen (privacy) en oordeelsvorming ('nudging'). Het is van groot belang dat de overheid van Nederland daar positie inneemt: welke vrijheden moeten gewaarborgd worden? Welke digitale omgangsvormen hanteren we? Welke beschikingsrechten liggen er op data? En, welke wet- en regelgeving en gedragsregels horen daarbij? Belangrijke publieke waarden zoals privacy, autonomie en veiligheid kunnen onder druk komen te staan. Ook gemeenten en hun bestuurders hebben een rol in het borgen van publieke waarden bij gebruik van data in de samenleving.⁶

De openbare ruimte digitaliseert

Gemeenten vragen zich daarom af wat hun rol is, en dan met name als het gaat om het verzamelen en gebruik van data in de openbare ruimte. Gemeenten zetten sensoren in om bijvoorbeeld luchtkwaliteit te meten of passantentellingen te doen voor binnenstadmonitoring. Daarnaast wordt data in en over de openbare ruimte verzameld omdat er geld mee kan worden verdiend. We kennen bijvoorbeeld situaties waarin commerciële partijen sensortoepassingen hebben ontwikkeld, zoals slimme digitale billboards of wifi-tracking in winkelgebieden. Ook zetten inwoners sensoren in om data over hun leefomgeving te verzamelen en wetenschaps- en onderzoeksinstellingen doen dit voor fundamenteel onderzoek.⁷

Gemeenten (onder anderen) hebben de taak om te zorgen voor een toegankelijke en veilige fysieke openbare ruimte. Dit geldt ook voor de toegankelijkheid en veiligheid van de digitale openbare ruimte. Gemeenten hebben bijvoorbeeld de taak om het fysieke wegennetwerk, verkeersregels voor veiligheid en fatsoenlijk gebruik te organiseren. Zij hebben (samen met anderen) ook een regisserende en regulerende rol bij de inrichting van de digitale infrastructuur in de openbare ruimte en het gebruik daarvan. Veel innovatieve projecten en dienstverlening worden niet door de overheid ontwikkeld. Inwoners verwachten van de overheid dat zij zelf zorgvuldig omgaat met data-verzamelen en gebruik, én dat zij ervoor zorgt dat anderen dit ook doen. Tot slot hebben lokale en landelijke marktpartijen belang bij een goede en veilige digitale infrastructuur. Digitalisering levert namelijk een steeds grotere bijdrage aan de economische ontwikkelingen en het vestigingsklimaat, zowel lokaal als landelijk. Dat maakt dat de digitale openbare ruimte en infrastructuur een gedeelde verantwoordelijkheid is van overheden, bedrijfsleven en kennisinstanties.

Andere initiatieven op verschillende niveaus (lokaal, nationaal, EU, internationaal)

Op verschillende overheidsniveaus worden er beginselen, principes, digitale 'rechten' geformuleerd rondom de inrichting van de digitale infrastructuur, de openbare ruimte en de informatiesamenleving: internationaal, in Europa, nationaal en lokaal. Voor al dit soort initiatieven geldt dat we de Principes voor de digitale samenleving hieraan blijven toetsen én ze ook inbrengen als gemeentelijke input. Dit gebeurt bijvoorbeeld al voor de Code Goed Openbaar Bestuur van het Rijk. Het kabinet wil aspecten van 'modern openbaar bestuur' en 'moderne democratie' en de waardenvraagstukken die daarbij aan de orde zijn, ophalen vanuit de praktijk en aan de hand van dialoog over verschillende invalshoeken van goed openbaar bestuur neerleggen in een Code Goed Digitaal Openbaar Bestuur (CGDOB). De Principes zijn input vanuit de lokale praktijk voor de Code.

Internationaal

Amsterdam, Barcelona en New York City hebben de *Declaration of Cities Coalition for Digital Rights* opgesteld en ondertekend. In deze declaratie komen zij op voor 'grondrechten' in de digitale infrastructuur en roepen zij andere steden op om deze declaratie ook te ondertekenen. De declaratie is zodoende een voorbeeld van een internationale coalitie die beginselen formuleert en is [hier](#) te

6. Est, R. van, E. de Bakker, J. van den Broek, J. Deuten, P. Diederik, I. van Keulen, I. Korthagen & H. Voncken (2018). *Waardevol digitaliseren – Hoe lokale bestuurders vanuit publiek perspectief mee kunnen doen aan het 'technologiespel'*. Den Haag: Rathenau Instituut, https://www.rathenau.nl/sites/default/files/2019-03/Rathenau%20Instituut_Waardevol_digitaliseren.pdf
7. Yeh, A., D. van Barneveld, D. Corver, *Sensoren en de rol van gemeenten*, Den Haag, VNG Realisatie 2018

vinden. De steden die zich hieraan hebben verbonden, pleiten ervoor dat in de digitale openbare ruimte, maar ook de digitale wereld en het internet in het algemeen, grondrechten nodig zijn om burgers te beschermen. De Principes voor de digitale samenleving passen hier uiteraard goed onder en kunnen worden gezien als een verdere invulling van digitale 'grondrechten'.

Europees

Ook op Europees niveau vinden er dergelijke samenwerkingen plaats. De [EUROCITIES principles on citizen data](#) zijn geïnitieerd door Barcelona, Edinburgh, Eindhoven en Gent, en zijn specifiek gericht op datagebruik. De bedoeling van deze principes is om als houvast en uitgangspunt te dienen voor eventuele wetgeving, maar om tegelijkertijd ruimte te laten voor lokale invulling. De Principes voor de digitale samenleving hebben o.a. de Eurocities Principles als input gebruikt. De regiegroep verkent de mogelijkheden om de Nederlandse Principes ook op EU niveau in te brengen.

Nationaal

Deze Principes voor de digitale samenleving zijn het eerste initiatief van gemeenten voor een gedeeld kader op de (ethische, organisatorische, juridische, technische) uitdagingen die digitalisering en technologie met zich meebrengen. Met deze eerste tranche Principes hebben gemeenten samen 'digitalisering van de openbare ruimte' opgepakt. De ambitie is om ook in volgende tranches gezamenlijke Principes te realiseren op onderwerpen als A.I., algoritmen, gezichts-herkenning enz.

Lokaal

Uiteindelijk dienen internationale, Europese en landelijke principes/beginselen/uitgangspunten op lokaal niveau verder uitgewerkt te worden. Een vorm waarin dat kan is door van 'breed en abstract' naar 'nauw en concreet' te werken in fasen. Steden als [Eindhoven](#) en [New York City](#) hebben bijvoorbeeld de abstracte principes uitgewerkt in meer praktische richtlijnen voor Internet of Things. Amsterdam heeft daarnaast ook het [TADA Manifest](#), algemene uitgangspunten voor datagebruik in de stad in het algemeen.

Bestuurlijke dilemma's

Bij toepassing van de Principes of vertaling naar praktische richtlijnen, kan de lokale uitvoering tussen gemeenten uiteen lopen en zullen vraagstukken aan de orde komen die niet direct een éénduidig antwoord kennen. Bij dit soort dilemma's is vaak een bestuurlijke afweging nodig. Om gemeenten houvast te bieden moeten we ervaringen met uitvoeringsdilemma's delen tussen gemeenten. Dat biedt duidelijkheid en geeft richting. Bij dilemma's zijn de Principes het startpunt van de afweging en het zoeken naar de best mogelijke aanpak. Dat stimuleert meer gelijkheid tussen gemeenten. Er moet kennis worden verzameld over dilemma's en beschikbaar gemaakt voor bestuurders en adviseurs, lokaal en landelijk door een goed toegankelijke website of platform en/of vraagbaak. De regie- en werkgroep 'Principes voor de digitale samenleving' kan zo'n rol vervullen.

Op de volgende pagina leest u twee voorbeelden uit het Whitepaper 'Sensoren en de rol van gemeenten' van bestuurlijke dilemma's waar gemeenten een eigen lokale invulling aan hebben gegeven.

Dilemma bij Principe 5 - Transparantie versus veiligheid van een persoon (privacy) en maatschappij (security)

Voorbeeld van lokaal beleid: Waar dit geen risico's oplevert voor veiligheid en privacy, moet iedereen kunnen weten wie, met welke sensoren, waar in de openbare ruimte, met welk doel, welke gegevens verzamelt. Maar ook of de sensortoepassingen via algoritmes, kunstmatige intelligentie of menselijke tussenkomst, menselijk gedrag beïnvloeden ('nudging') of aansturen.

Gemeenten willen transparant zijn over dataverzameling en locatie op meta-niveau. Vaak is er een streven om volledig transparant te zijn over de plek van sensoren, tenzij uit een risico-evaluatie blijkt dat het beter is om in algemene zin transparant te zijn. Gemeenten willen transparant zijn over het doel en de middelen van dataverzameling (waarom iets gemeten wordt, gekoppeld aan beleidsdoelen), maar niet altijd over de exacte locatie. Welke informatie wordt gegeven bepalen we op lokaal niveau afhankelijk van de risico's. Bij het publiceren van data maakt een gemeente een zorgvuldige afweging tussen enerzijds transparantie en anderzijds het voorkomen van maatschappelijke onrust, onveiligheid en privacy.

Een voorbeeld van een lokale oplossing is bijvoorbeeld de pilot voor een sensorenregister die de gemeente Eindhoven en het Kadaster hebben opgezet voor de vaste sensoren in de openbare ruimte op Stratumseind in Eindhoven. Ook de gemeente Amsterdam heeft een sensorenregister waarin zij de 'slimme apparaten' (sensoren, camera's) – en de locatie daarvan – registreert. In diezelfde gemeente wordt nu ook gepleit voor de ontwikkeling van een 'data kill switch', waarbij inwoners ervoor kunnen kiezen dat van hen geen data wordt verzameld (je wordt niet 'gevolgd'). Daarnaast heeft Geonovum in 2017 de Handreiking 'Spelregels Data in de Openbare Ruimte' opgesteld. Een belangrijk onderdeel daarvan is de 'concept sensordataverordening'. In het landelijke politiek debat is ondertussen het voorstel opgeworpen om een 'algoritme-waakhond' in het leven te roepen met als taak alle algoritmes en datasets van overheden én bedrijven te controleren.

Dilemma bij Principe 2 – 'Open data' vs. verdienmodellen van marktpartijen

Voorbeeld van lokaal beleid: Alle data die is verzameld in de openbare ruimte is open data is publiek goed en staat ter beschikking van ons allemaal, tenzij het persoonsgegevens betreft of het anderszins op grond van wet- en regelgeving niet mag.

De verzamelde data is niet automatisch openbaar of 'open'. Gemeenten hebben echter vaak wel de overtuiging dat data verzameld in de openbare ruimte een publiek goed is en dus van ons allemaal (mits het geen persoonlijke data betreft). Vanuit die overtuiging hebben gemeenten vaak de wens om zoveel mogelijk data open (te laten) stellen, mede ten behoeve van de innovatie. Tegelijkertijd hebben gemeenten rekening te houden met verdienmodellen van marktpartijen en dat juridisch gezien er geen wet- en regelgeving of grondrechten bestaan op het zogenaamde 'eigenaarschap' op data.

Een lokale oplossing waar het de gemeente zelf betreft, is een kwestie van gewoon 'doen' en data open stellen. Waar het anderen betreft, maken gemeenten vaak afspraken met marktpartijen in de vorm van overeenkomsten of convenanten/manifesten. Deze kunnen echter alleen ingezet worden bij initiatieven waarbij de gemeente een relevante rol speelt. Bovendien is het geen eenzijdig proces; voor alle partijen moet er voldoende in zitten om tot een overeenkomst of convenant te komen.

Ook heeft een groep gemeenten een verkenning gedaan naar de mogelijkheden om lokaal beleid en spelregels te vervatten in een verordening. Deze 'concept sensordataverordening' bevat ook een optionele vergunningplicht waarmee een verbod wordt vastgesteld om zonder een door de overheid verleende vergunning sensordata te verzamelen. Aan een vergunning kunnen vervolgens weer voorschriften verbonden worden. Een bijzondere kanttekening hierbij is dat het echter niet mogelijk lijkt via (lokale) regelgeving in het algemeen iedereen te verplichten 'hun' data als open data aan eenieder ter beschikking te stellen.

Begrippenlijst

Om de 'Principes voor de digitale samenleving' beter te duiden is deze begrippenlijst toegevoegd. Deze begrippenlijst heeft als doel om begrippen te verhelderen in de context van de digitale samenleving, omdat sommige termen multi-interpretabel kunnen zijn. Het is NIET bedoeld om een formele definitie te geven van begrippen, maar moet gebruikt worden als leeswijzer voor een beter begrip van en inkleuring van de Principes. Waar nuttig verwijzen we ook naar andere bestaande kaders en standaarden voor begrippen.

Begrippen

1. Maatschappelijk of algemeen belang

In generieke zin is de definitie van 'maatschappelijk belang', 'in het belang van het publiek'. In specifieke situaties heeft dit natuurlijk weinig betekenis en hebben we nadere invulling nodig. Wie is 'het publiek'? Welke 'belangen' hebben we het over? Wat 'maatschappelijk belang' is, verschilt per situatie, periode, locatie enz. Invulling is dus afhankelijk van lokale maatschappelijke uitdagingen, prioriteiten, politieke keuzes enz.

2 Digitale infrastructuur

In de digitale samenleving wordt in toenemende mate data verzameld, gedeeld en gebruikt door 'slimme' apparaten en diensten waar inwoners gebruik van maken. De *digitale* infrastructuur omvat die delen die ter beschikking staan aan toepassingen van en voor inwoners, organisaties (waaronder bedrijven, de gemeente zelf) en bezoekers:

- Netwerkvoorzieningen
- Dataverzamelende apparaten
- Platformen voor toepassingen

Om dit te illustreren kan de metafoor van het wegennet worden gebruikt, met bijbehorende verkeersregels die voor iedereen gelden. Zolang de weg en de verkeersregels uniform zijn, weet iedereen waar hij aan toe is en kan iedereen een voertuig aanschaffen die geschikt is voor deze wegen om iets te vervoeren.

De digitale infrastructuur kan worden gezien als de snelweg waarover data zich verplaatst. Ook bij de digitale infrastructuur horen regels over gebruik van data, wie wel en wie niet gebruik mag maken van de infrastructuur en onder welke voorwaarden. Ook de digitale infrastructuur hoort uniform te zijn zodat voor iedereen helder is wat hij moet regelen om data te kunnen verplaatsen over deze 'snelweg'.

Net als het wegennet bestaat de digitale infrastructuur ook uit 'toegangswegen', 'verkeersregels' en een 'wegdek'.

'Toegangswegen' zijn de dataverzamelende apparaten (o.a. sensoren, camera's, verlichting, laadpunten, wifi-hotspots).

Het 'wegdek' kan worden gezien als netwerkvoorzieningen, zoals vaste en draadloze netwerken (glasvezel, WiFi, LoRa, 5G).

'Verkeersregels' zijn de afspraken waar partijen zich aan houden bij toelevering en gebruik van data om diensten te ontwikkelen. Een dataplatform kan als middel dienen om deze afspraken uit te voeren. De data infrastructuur (van bijvoorbeeld een dataplatform) kan bestaan uit bijvoorbeeld algoritmes, informatiemodellen, data standaardisatie en koppelvlakken voor uitwisseling van data.

3. Beschikbaar en toegankelijke digitale infrastructuur

Dit gaat over een goed dekkende, aanwezige, werkende digitale infrastructuur en over de bereikbaarheid en bruikbaarheid daarvan. Men moet er 'makkelijk' gebruik van kunnen maken.

Bijvoorbeeld omdat voor de inrichting gebruik is gemaakt van open standaarden, zodat iedereen er

data kan verplaatsen/gebruiken en toepassingen kan ontwikkelen die gebruik maken van de infrastructuur. Als er hoge kosten verbonden zijn aan het gebruik, is dit bijvoorbeeld niet 'goed' toegankelijk voor iedereen.

4. Flexibiliteit

De mate waarin de digitale stad aanpasbaar is aan onzekere, veranderende omstandigheden. Hierbij kan worden gedacht aan het rekening houden met technische ontwikkelingen en nieuwe gewenste toepassingen in de toekomst. Dat betekent dat je de digitale infrastructuur misschien wel zoveel mogelijk modulair inricht en flexibiliteit houdt ten aanzien van eventuele vervanging van onderdelen, zonder dat het geheel aangepast moet worden. Flexibel houdt ook in dat we kunnen voldoen aan connectiviteitsbehoefte in de toekomst. De infrastructuur wordt bijvoorbeeld voorbereid op de uitrol van 5G.

5. Koppelbaarheid

De mate waarin delen van de digitale stad kan samenwerken met andere delen, in of buiten de digitale stad, voor het leveren van gecombineerde functies. Dit betekent het kunnen koppelen van een applicatie aan de infrastructuur en het gebruik kunnen maken van de beschikbare data. Om dat te bereiken is nodig dat data ook gestandaardiseerd zijn, bijvoorbeeld om een vergelijking te kunnen maken tussen twee dataverzamelingsinitiatieven die hetzelfde meten.

6. Openbare ruimte

Volgens de definitie van de Wet openbare manifestaties: een plaats die krachtens bestemming of vast gebruik openstaat voor het publiek. In het algemeen valt bij openbare plaatsen te denken aan de plaatsen 'waar men komt en gaat', oftewel 'de straat' of 'de weg' in de ruime zin van het woord (*Kamerstukken II 1985/86, 19427, 3, p. 15*). Concreet gaat het om wegen en pleinen die voor eenieder vrij toegankelijk zijn. Daarnaast omvat het begrip nog een aantal andere plaatsen die een met de weg vergelijkbare functie vervullen en daarom in het 'verlengde' van de weg kunnen worden aangemerkt. Als voorbeelden kunnen worden genoemd openbare plantsoenen, speelweiden, parken en de voor eenieder vrij toegankelijke gedeelten van overdekte passages, van winkelgalerijen, van stationshallen (niet de perrons) en van vertrek- en aankomsthallen van vliegvelden. Ook de voor eenieder vrij toegankelijke wateren, zoals waterwegen en recreatieplassen, zijn veelal aan te merken als openbare plaatsen (*Kamerstukken II 1985/86, 19427, 3, p. 15 en 16*).

Concreet voorbeeld: een sensor in een reclamezuil in een stationshal bevindt zich in de openbare ruimte. Een sensor in een reclamezuil in een particulier kantoorpand bevindt zich niet in de openbare ruimte.

Dit roept tegelijkertijd de vraag op of voor de 'digitale' openbare ruimte een ruimere opvatting zou moeten gelden. Om een voorbeeld te noemen; een sensor hangend aan een particulier winkelpand, geldt niet als 'openbare ruimte' volgens wettelijke definitie. Tegelijkertijd heeft die sensor invloed op de 'openbare ruimte' want hij verzamelt wel data op straat. Regelgeving hierover ligt momenteel echter buiten de juridische bevoegdheden van gemeenten.

7. Openbare (digitale) veiligheid

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een veilige, fysieke leefomgeving. De kwaliteit hiervan kan onder druk komen te staan door verschijnselen als woonoverlast, burengerucht, drank- en drugs-overlast in uitgaansgebieden. Ook kunnen fysieke kenmerken van de woonomgeving onveilige situaties opleveren, bijvoorbeeld onderhoud van groen, aanpak zwerfvuil, verlichting van achterpaden e.d.. Inbreuk op de fysieke kwaliteit zijn onder meer ook vernielingen, graffiti, zwerfvuil en andere tekenen van verloedering. woninginbraak, kelderboxinbraak, auto-inbraak, diefstal⁸. De openbare ruimte digitaliseert. De gemeente zelf maakt bijvoorbeeld gebruik van dataverzameling en technologie om bovenstaande problemen aan te pakken. De gemeente is (samen met anderen) verantwoordelijk voor de inrichting van de fysieke openbare ruimte, en dus ook voor de digitale veiligheid van de openbare ruimte.

8. "Kernbeleid veiligheid" VNG Handreiking voor gemeenten, 2017, <https://vng.nl/files/vng/kernbeleid-veiligheid-2017.pdf>

8. EU en landelijke wet- en regelgeving⁹

De meest relevante wet- en regelgeving:

- Universele verklaring voor de rechten van de mens
- Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens
- Grondwet.
- AVG en Uitvoeringswet AVG
- Wetboek van strafrecht (hacken)
- Arrest van het Europese Hof van de Rechten van de Mens (identiteitsfraude)
- Databankenwet
- Archiefwet
- Wet gegevensverwerking en meldplicht cybersecurity
- Wet Open Overheid

9. Standaarden

Dit zijn internationale of landelijke (technische) standaarden op bijvoorbeeld apparatuur en architectuur, maar betreft ook semantische, kwaliteits- of beveiligingsstandaarden.

10. (Slimme) Apparaten (sensoren, camera's, beacons)

- Vast-verbonden en mobiele sensoren die met een vooraf bepaald doel voor dataverzameling en toepassing in de openbare ruimte zijn geplaatst. Dit geldt bijvoorbeeld wel voor drones, maar niet voor alle sensoren in mobiele telefoons. Sensoren die worden ingezet om passanten te tellen middels het tracken van wifi-signalen uit mobiele telefoons, vallen hier overigens wel onder. Satellietdata en luchtfoto's worden ook verzameld met sensoren, maar die sensoren vallen niet binnen de scope van 'openbare ruimte'.
- De principes gelden alleen voor sensoren die data verzamelen die elders wordt opgeslagen. Dus er moet een relatie zijn tussen het meten van iets en het opslaan van de data van de daarbij horende gegevens. Bijvoorbeeld een bewegingssensor die een deur voor je open maakt, valt hier niet onder, maar het systeem dat op basis van de toegangsbadge toegang verschaft tot bepaalde ruimte en dit opslaat wel.
- Ook apparaten die onder gemeentelijke verantwoording zijn geplaatst en waarvan de gemeente opdrachtgever is, vallen hieronder.
- Camera's zijn optische sensoren en vallen ook hieronder.

11. Beschikbaarheid van data

De mate waarin data op een willekeurig tijdstip ingezien kan worden. Dit betekent zowel raadpleegbaar, maar ook voldoende informatief, leesbaar en begrijpelijk voor iedereen.

12. Gesloten en open data

Data verzameld in de openbare ruimte. Daarbij kan lokaal verder worden aangescherpt wat hier wel en niet onder valt. Bijv. data in systemen rondom openbare orde en veiligheid (aansturing van bruggen, tunnels, VRI) ofwel IoT in bedrijfsvoering en gebruik, zijn van een andere orde dan data over de luchtkwaliteit of verkeersdoorstroom. Onderscheid wordt daarom gemaakt in open en gesloten data, waarbij de keuze altijd afhankelijk is van bijvoorbeeld risico's op veiligheid.

- Open data: Voor iedereen toegankelijk. 'Open' volgens de FAIR uitgangspunten: findable, accessible, interoperable en re-usable. Open wil niet zeggen 'altijd gratis beschikbaar'. Gemeenten bepalen zelf in welke situaties op welke wijze zij data open stellen of partijen daartoe stimuleren.
- Gesloten data: uitsluitend toegankelijk voor daartoe geautoriseerde personen en/of organisaties.

9. Hoogeveen, H.J., A. Nijboer, J.W. Wesselink, J. van Winkel. *Smart en Leefbaar - Belangen borgen in de digitaliserende gemeente*. Future City Foundation. <https://future-city.nl/wp-content/uploads/smartenleefbaar.pdf>

13. Beschikkingsrechten op data

Rechten om te bepalen wie, wanneer en waar beschikbaarheid heeft over data en het recht om die data te wissen, te gebruiken of te delen.

In de context van de digitale samenleving wordt hiervoor vaak het begrip 'eigenaarschap' van data (van wie is de data?) gebruikt. Juridisch gezien is 'eigenaarschap' van data niet mogelijk. Data wordt niet gezien als een 'goed' waarover eigendom mogelijk is.

Verder wordt in de context van gegevens van en over inwoners vaak gesproken over 'regie op de eigen gegevens'. Ook als het gaat om data uit de openbare ruimte over inwoners, hebben inwoners regie op hun gegevens, in lijn met de uitgangspunten van het programma Regie op gegevens. Zie: <https://rog.pleio.nl/news/view/57899615/voorstudie-naar-een-kader-voor-regie-op-gegevens>

14. Data 'over' een individu

In de digitale samenleving zien we dat niet alleen persoonsgegevens in de zin van de AVG gevoelige informatie bevat en bescherming nodig heeft. Ook gegevens over inwoners die niet direct een persoonsgegeven zijn kunnen, gecombineerd met andere gegevens (al dan niet over de inwoner), alsnog een persoonsgegeven dan wel gevoelige of persoonlijke informatie opleveren over de inwoner. Denk aan gegevens die een profiel maken: wie ben je, hoe lang ben je, welke relaties heb je met andere personen, welke rechten (bijv. uitkering, autokenteken/eigendom voertuig) en plichten (bijv. schulden) heb je? Maar ook data over je handelen: je bevindt je zelf ergens, maakt gebruik van voorzieningen, je gebruikt producten en diensten enz.

15. (Data) ecosysteem

Een ecosysteem dat de data-uitwisseling tussen (private en publieke) partijen stimuleert en faciliteert met primair als doel om partijen te prikkelen data onderling te delen, data-diensten te ontwikkelen (voor inwoners) en zo de leefbaarheid te vergroten. Een data ecosysteem wordt gevormd door afspraken rondom de interactie tussen deze partijen om dit in goede banen te leiden. Zie ook het rapport '[Regie op data uit de stad](#)'¹⁰ van VNG Realisatie.

16. Transparant over dataverzameling en gebruik

Informatie en communicatie over de verzamelde data zijn toegankelijk en begrijpelijk. We zijn zoveel mogelijk helder over:

- Wie de data verzamelt
- Wat/welke data er wordt verzameld
- Voor wie de data toegankelijk is
- In welke standaarden de data beschikbaar is
- Waarom data wordt verzameld
- etc.

Daarnaast hanteren we bijvoorbeeld voor applicaties, technologieën en algoritmen de uitgangspunten in [FACT](#): Fair, Accurate, Confidential and Transparant. Oneerlijke uitkomsten worden vermeden, ook al zijn ze correct op basis van beschikbare data en modellen. We zijn nauwkeurig in toepassing van data zodat misleidende conclusies vermeden worden. We gaan op veilige en gecontroleerde wijze om met gegevens, zodat vertrouwen niet wordt geschaad. Uitkomsten van bijvoorbeeld gebruikte algoritmen kunnen op zodanige manier worden uitgelegd en begrepen, dat ze betrouwbaar zijn.

10. Maltha, S., P.J. de Boer, M. Driesse, N. Jellicic. *Regie op de data uit de stad*. VNG Realisatie i.s.m. Stichting Stedenlink, 2019.

17. Privacy by design

In een vroeg stadium (van het proces) worden zowel technisch als organisatorisch een zorgvuldige omgang met persoonsgegevens afgedwongen. In de eerste fase van ontwikkeling van producten en diensten is direct aandacht voor privacy en privacy-verhogende maatregelen. Dit kan bijvoorbeeld door de volgende uitgangspunten te hanteren.

- **Minimaliseren:** beperk zo veel mogelijk de verwerking van persoonsgegevens.
- **Scheiden:** scheid de verwerking van persoonsgegevens zo veel mogelijk van elkaar.
- **Abstraheren:** beperk zoveel mogelijk het detail waarin persoonsgegevens worden verwerkt.
- **Verbergen:** bescherm persoonsgegevens, of maak ze onherleidbaar of onobserveerbaar. Voorkom dat persoonsgegevens openbaar worden.
- **Informeren:** informeer gebruikers over de verwerking van hun persoonsgegevens.
- **Controle geven:** geef gebruikers controle over de verwerking van hun persoonsgegevens.
- **Afdwingen:** committeer je aan een privacy vriendelijke verwerking van persoonsgegevens en dwing deze af.
- **Demonstreren:** toon aan dat je op een privacy vriendelijke wijze persoonsgegevens verwerkt.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten
VNG Realisatie

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 82 00
info@vng.nl

oktober 2019
Foto omslag: Hollandse Hoogte

vngrealisatie.nl

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
25 oktober 2019
Kenmerk
COS/U201900882
Lbr:19/081
Telefoon
070 373 8393
Bijlage(n)

Onderwerp
Bekendmaking kandidaten voor
vacatures VNG bestuur en commissies

Samenvatting

De adviescommissie Governance heeft op 24 oktober jl. kandidaten voorgedragen voor in totaal 11 vacatures in VNG bestuur en commissies. Voor twee vacatures in het College voor Arbeidszaken waren er geen benoembare kandidaten. In deze ledenbrief ontvangt u een toelichting op de voordracht van de adviescommissie en de verdere procedure richting besluitvorming in de Buitengewone ALV van 29 november a.s.

Daarbij wordt de mogelijkheid geopend tot het stellen van tegenkandidaten voor de kandidaten die door de adviescommissie zijn voorgedragen. Tegenkandidaten kunnen worden gesteld tot uiterlijk vrijdag 8 november a.s.

Aan de leden

Datum

25 oktober 2019

Kenmerk

COS/U201900882

Lbr:19/081

Telefoonnummer

070 373 8393

Bijlage(n)

-

Onderwerp

Bekendmaking kandidaten voor
vacatures VNG bestuur en commissies

Geacht college en gemeenteraad,

De adviescommissie Governance heeft op 24 oktober jl. kandidaten voorgedragen voor in totaal 11 vacatures in VNG bestuur en commissies. Voor twee vacatures in het College voor Arbeidszaken waren er geen benoembare kandidaten. In deze ledenbrief ontvangt u een toelichting op de voordracht van de adviescommissie en de verdere procedure richting besluitvorming in de Buitengewone ALV van 29 november a.s. Daarbij wordt de mogelijkheid geopend tot het stellen van tegenkandidaten voor de kandidaten die door de adviescommissie zijn voorgedragen. Tegenkandidaten kunnen worden gesteld tot uiterlijk vrijdag 8 november a.s.

Voordracht adviescommissie Governance van 24 oktober 2019

De volgende personen zijn door de adviescommissie voorgedragen:

<u>Bestuur/commissie:</u>	<u>Voordracht adviescommissie:</u>
Voorzitter commissie Financiën, tevens lid bestuur	Victor Everhardt, beoogd wethouder Amsterdam
Lid bestuur	Songul Mutluer, wethouder Zaanstad
Lid Commissie Financiën	Stephan Brandligt, wethouder Delft Wim van der Es, wethouder Zeewolde
Lid Commissie Bestuur & Veiligheid	Gerdo van Grootheest, burgemeester Culemborg Anneke Raven, burgemeester Hellendoorn

Lid Commissie Participatie, Schuldhulpverlening en Integratie	Mariska ten Heuw, wethouder Hengelo (Overijssel) Theo Dijkstra, secretaris Assen
Lid Commissie Informatiesamenleving	Peter Snijders, burgemeester Zwolle
Lid College voor Arbeidszaken	Liesbeth ten Have-Schoonhoven, raadslid Elburg
Lid College van Dienstverleningszaken	Martin van Vliet, secretaris Vlissingen

Toelichting op overwegingen en werkwijze adviescommissie

Algemene toelichting

Voor in totaal 13 vacatures in het bestuur en een aantal commissies hebben zich circa 80 burgemeesters, wethouders, secretarissen, griffiers en raadsleden kandidaat gesteld. Uit deze kandidaten heeft de adviescommissie een keuze moeten maken.

Voor het overgrote deel van de vacatures waren er meerdere uitstekend gekwalificeerde kandidaten. Om te komen tot een kwalitatief goede en representatieve samenstelling van bestuur en commissies heeft de adviescommissie zich naast de persoonlijke motivatie van kandidaten sterk gebaseerd op de aanbevelingen van diverse netwerken uit de gemeentelijke achterban en de adviezen vanuit het VNG bureau. Met het oog op een herkenbare samenstelling voor de achterban heeft de adviescommissie zich bovendien gericht op de criteria: geslacht, partijpolitieke samenstelling, functiegroep, gemeentegrootte, provincie en diversiteit. Ook heeft de adviescommissie het uitgangspunt gehanteerd dat kandidaten maximaal twee termijnen zitting kunnen hebben in de commissie.

Openstelling mogelijkheid tot stellen tegenkandidaten

De procedure voor tegenkandidaatstelling luidt als volgt:

- Tot uiterlijk drie weken voor de Buitengewone ALV (= 8 november 2019) kunnen per vacature andere kandidaten worden gesteld. Deze kandidaatstelling kan slechts geschieden door het lid van de Vereniging waarvan de kandidaat lid is van een bestuursorgaan, de secretaris of de griffier is en dient mede ondersteund te worden door tien andere leden van de Vereniging
- Het VNG bestuur brengt uiterlijk twee weken voorafgaand aan de ALV (= 15 november 2019) de namen van alle kandidaten en tegenkandidaten ter kennis van de leden. Uit deze kandidaten kiest de Buitengewone ALV op 29 november a.s. de leden voor het bestuur en de vaste beleidscommissies.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens
Algemeen directeur

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
1 november 2019

Kenmerk
TAZ/U201900672
Lbr. 19/090

Telefoon
070 373 83 93

Bijlage(n)
1

Onderwerp
BALV 29 november 2019: voorstel technische aanpassing statuten
VNG

Samenvatting

Dit is een voorstel voor een aantal aanpassingen in de statuten van de VNG. De leden moeten hierover beslissen op de Buitengewone ALV op 29 november 2019. Het gaat om twee technische aanpassingen. Die aanpassingen zijn nodig omdat op 1 januari 2020 de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) in werking treedt. Vanaf dan moeten artikelen in de statuten die over de Cao Gemeenten gaan, in overeenstemming zijn met de Wet cao.

Aan de leden

Datum

1 november 2019

Kenmerk

TAZ/U201900672

Lbr. 19/090

Telefoonnummer

070 373 83 93

Bijlage(n)

1

Onderwerp

BALV 29 november 2019: voorstel technische aanpassing statuten
VNG

Geacht college en gemeenteraad,

Dit is een voorstel voor een aantal aanpassingen in de statuten van de VNG. De leden moeten hierover beslissen op de Buitengewone ALV op 29 november 2019.

Het gaat om de volgende aanpassingen:

- Artikel 2 lid 2 regelt dat de VNG namens de leden cao's sluit. Dat staat nu geformuleerd als 'doel' van de VNG; dat wordt de 'bevoegdheid' van de VNG. Dat is de term die ook in de Wet cao staat.
- Artikel 2 lid 2 en artikel 6 sub b regelen nu (onder andere) hoelang gemeenten aan de cao gebonden zijn nadat zij het lidmaatschap bij de VNG opzeggen. Deze bepalingen worden geschrapt. Ze zijn in strijd met de Wet cao en ook overbodig, omdat ook de Wet cao binding van oud-leden regelt.

Het voorstel vindt u in de bijlage.

Aanleiding is dat op 1 januari 2020 de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) in werking treedt. Vanaf 1 januari 2020 moeten artikelen in de statuten die gaan over de Cao Gemeenten, in overeenstemming zijn met de Wet cao.

Het zijn technische aanpassingen. De leden hebben op de Buitengewone ALV van 1 december 2017 besloten dat de VNG na inwerkingtreding van de Wnra, net als nu, cao's voor alle gemeenten moet sluiten.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J.H.C. van Zanen', with a stylized flourish at the end.

mr J.H.C. van Zanen
Voorzitter

Artikel 2 lid 2		
Nu	Vanaf 1 januari 2020	Toelichting
De Vereniging heeft voorts tot doel voor de leden of groepen van leden afspraken te maken met verenigingen van werknemers en andere overheden over arbeidsvoorwaarden en het arbeidsvoorwaardenbeleid en deze vast te leggen in collectieve arbeidsovereenkomsten. De Vereniging bindt een lid dat zijn lidmaatschap heeft opgezegd gedurende de in artikel 6, sub b, bedoelde opzeggingstermijn niet aan overeenkomsten waarvoor de onderhandelingen zijn aangevangen op of na de datum van de opzegging, voor zover het lid in de kennisgeving daarvan de wens niet langer gebonden te worden nadrukkelijk heeft aangegeven.	De Vereniging heeft voorts tot doel de bevoegdheid voor de leden of groepen van leden afspraken te maken met verenigingen van werknemers en andere overheden over arbeidsvoorwaarden en het arbeidsvoorwaardenbeleid en deze vast te leggen in collectieve arbeidsovereenkomsten. De Vereniging bindt een lid dat zijn lidmaatschap heeft opgezegd gedurende de in artikel 6, sub b, bedoelde opzeggingstermijn niet aan overeenkomsten waarvoor de onderhandelingen zijn aangevangen op of na de datum van de opzegging, voor zover het lid in de kennisgeving daarvan de wens niet langer gebonden te worden nadrukkelijk heeft aangegeven.	In de eerste zin wordt het woord 'bevoegdheid' gebruikt in plaats van 'doel'. Hiermee sluiten de statuten beter aan bij de Wet op de cao artikel 2. Overigens is al op de BALV van 1 december 2017 besloten om deze bevoegdheid met name te noemen maar is het destijds verkeerd in de statuten gezet. De tweede zin wordt volledig geschrapt. De zin regelt dat een lid na opzeggen van het lidmaatschap nog een bepaalde tijd aan de cao is gebonden. De zin is in combinatie met de derde zin in artikel 6 sub b strijdig met de Wet cao. De statuten (opzegtermijn) en de Wet op de cao (binding na einde lidmaatschap) regelen samen al voldoende hoe lang een oud-lid is gebonden aan de cao.

Artikel 6 sub b		
Nu	Vanaf 1 januari 2020	
Het lidmaatschap eindigt: [...] b. door opzegging door het lid. Opzegging dient schriftelijk te geschieden; na opzegging eindigt het lidmaatschap op éénendertig december van het jaar volgende op dat waarin de opzegging heeft plaatsgehad. Een lid kan de toepasselijkheid van een verzwaring van de in artikel 21, lid 2 bedoelde verplichting, alsmede van geldelijke verplichtingen, te zijnen opzichte niet uitsluiten door binnen een maand nadat het besluit hem is medegedeeld of bekend geworden het lidmaatschap op te zeggen;	Het lidmaatschap eindigt: [...] b. door opzegging door het lid. Opzegging dient schriftelijk te geschieden; na opzegging eindigt het lidmaatschap op éénendertig december van het jaar volgende op dat waarin de opzegging heeft plaatsgehad. Een lid kan de toepasselijkheid van een verzwaring van de in artikel 21, lid 2 bedoelde verplichting, alsmede van geldelijke verplichtingen, te zijnen opzichte niet uitsluiten door binnen een maand nadat het besluit hem is medegedeeld of bekend geworden het lidmaatschap op te zeggen;	Toelichting De derde zin wordt volledig geschrapt. De zin regelt dat een lid na opzeggen van het lidmaatschap nog een bepaalde tijd aan de cao is gebonden. De zin is in combinatie met de tweede zin in artikel 2 lid 2 strijdig met de Wet cao. De statuten (opzegtermijn) en de Wet op de cao (binding na einde lidmaatschap) regelen samen al voldoende hoe lang een oud-lid is gebonden aan de cao.

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
6 november 2019
Kenmerk
TAZ/U201900828
Lbr. 19/094
Telefoon
070-373 83 93
Bijlage(n)
1

Onderwerp

Arbeidsvoorwaarden voor de onderkant van de arbeidsmarkt:
Geactualiseerd gemeentelijk standpunt.

Samenvatting

Op 5 juni 2013 hebben gemeenten de resolutie 'Een vitale lokale samenleving' aangenomen. De resolutie was een reactie op het zorg – en sociaal akkoord waarin voornemens zijn opgenomen die niet overeenkomen met de gemeentelijke uitgangspunten voor de decentralisaties.

Twee onderdelen van de resolutie hebben betrekking op de onderkant van de arbeidsmarkt, namelijk dat er geen aparte cao voor de onderkant van de arbeidsmarkt komt en dat beschut werk maximaal wordt beloond met 100% van het wettelijk minimumloon.

De ontwikkelingen sinds 2013 rechtvaardigen, volgens de VNG, dat deze uitspraken worden geactualiseerd.

Met deze ledenbrief informeert de VNG u over de ontwikkelingen sinds 2013 en de noodzaak om het standpunt uit 2013 te actualiseren. Het VNG bestuur vraagt u zich hierover uit te spreken tijdens de Buitengewone Algemene Ledenvergadering van 29 november 2019. Vervolgens vraagt de VNG de ruimte om met betrokken partijen voorstellen uit te werken voor een arbeidsvoorwaardenregeling beschut werk en de Banenafpraak. De Kamer Inclusieve Arbeid (KIA) van de VNG wil die ruimte gebruiken om uitgewerkte voorstellen – indien haalbaar voor de zomer van 2020 – aan u voor te leggen.

Aan de leden**Datum**

6 november 2019

Kenmerk

TAZ/U201900828

Lbr. 19/094

Telefoonnummer

070-373 83 93

Bijlage(n)

1

Onderwerp

Arbeidsvoorwaarden voor de onderkant van de arbeidsmarkt:
Geactualiseerd gemeentelijk standpunt.

Geacht college en gemeenteraad,

Op 5 juni 2013 hebben gemeenten de resolutie ‘Een vitale lokale samenleving¹’ aangenomen. De resolutie was een reactie op het zorg – en sociaal akkoord waarin voornemens zijn opgenomen die niet overeenkomen met de gemeentelijke uitgangspunten voor de decentralisaties, waaronder de financiering van de taken. De resolutie bestond uit 13 onderdelen. Onderdelen 7 en 8 hebben betrekking op de “onderkant van de arbeidsmarkt”.

Onderdeel 7: geen aparte cao voor de onderkant van de arbeidsmarkt.

Onderdeel 8: beschut werk wordt op maximaal 100% van het wettelijk
minimumloon beloond.

Beide onderdelen hebben de VNG tot op heden belet om samen met betrokken partijen na te denken over centrale arbeidsvoorwaarden en daar afspraken over te maken.

De ontwikkelingen sinds 2013 rechtvaardigen, volgens het bestuur, dat het gemeentelijk standpunt wordt geactualiseerd².

Ontwikkelingen sinds 2013

Sinds juni 2013 is er veel veranderd in het sociaal domein. De Participatiewet is ingevoerd, waarmee nieuwe instroom in de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) is gestopt en waarin het aanbieden van beschut werk als verplichting is opgenomen. Voor de doelgroep beschut werk

¹ ¹ Resolutie ‘een vitale lokale samenleving’, 5 juni 2013. U kunt deze resolutie [hier](#) vinden.

² Dit voorstel is afgestemd met het College voor Arbeidszaken en de Commissie Participatie, Schuldhulpverlening en Integratie

hebben veel gemeenten inmiddels zelf (sobere) arbeidsvoorwaardenregelingen afgesproken of wordt gekozen voor een duurder payrollconstruct.

Verkenning 2017

In 2017 is op verzoek van het VNG-bestuur een globale verkenning uitgevoerd naar het draagvlak van de resolutie uit 2013 en de vraag of er behoefte is aan bijstelling c.q. nuancering ervan. De conclusie destijds was dat er onvoldoende draagvlak was voor een aparte cao voor de onderkant van de arbeidsmarkt. Nader onderzoek is nodig naar de precieze omvang van de doelgroep en de budgettaire consequenties van een arbeidsvoorwaardenpakket met een pensioenvoorziening. Het bestuur heeft de aanbevelingen uit de verkenning in november 2017 overgenomen.

Inmiddels – twee jaar verder – neemt de behoefte vanuit gemeenten aan landelijke afspraken verder toe. Het aantal lokale regelingen voor de doelgroep beschut werk groeit. Er zijn inmiddels tientallen verschillende regelingen, waaronder ook (kostbare) regelingen volgens het payrollconstruct. Gemeenten en werk – en ontwikkelbedrijven zijn succesvol in hun taak om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt via o.a. loonkostensubsidies en detacheringen aan het werk te helpen. Dit publiek werkgeverschap is onmisbaar voor het activeren en bemiddelen van deze doelgroep richting reguliere betaalde arbeid. Deze rol vraagt om professioneel en goed werkgeverschap met heldere afspraken voor de betreffende doelgroepen.

Invoering Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB)

Een andere, cruciale ontwikkeling is de invoering van de WAB per 1 januari 2020. Met de wet wil het Kabinet het aannemen van vast personeel aantrekkelijker maken, onder meer door payrollconstructies duurder te maken. Van payroll is sprake als werving en selectie door verschillende partijen wordt uitgevoerd.

In de praktijk worden mensen uit de doelgroep dikwijls gedetacheerd en beloond volgens een (vaak) sober arbeidsvoorwaardenregime. Overigens worden niet al die dienstverbanden gekwalificeerd als payroll. Veelal werken ze voor meerdere inleners waardoor ze te maken hebben met verschillende dienstverbanden en arbeidsvoorwaarden. Met als gevolg een instabiele situatie voor deze mensen. Ook leidt het tot ook hogere administratieve lasten voor werkgevers.

Onder de WAB geldt voor payrollconstructies het principe van gelijke beloning voor gelijk werk, volgens de cao van de inlenende partij. Hiervan mag alleen van worden afgeweken als er een Cao is die van toepassing is op de doelgroep. Dat is het geval voor de SW (de Cao SW), maar niet voor de mensen in beschut werk en de Banenafpraak.

De verwachting is dat met de invoering van de WAB de kosten van arbeid zullen stijgen. De meeste Cao's van inlenende partijen zijn ruimer dan de vaak sobere arbeidsvoorwaarden die nu gehanteerd worden. Dit kan grote gevolgen hebben voor de doelgroep én voor de Banenafpraak. De doelgroep heeft minder arbeidsperspectief (en banen) en de onzekerheid neemt toe. Het risico bestaat immers dat werkgevers liever regulier personeel aannemen in plaats van mensen uit de doelgroep. Gemeenten willen de kansen voor deze doelgroepen op de arbeidsmarkt vergroten en in ieder geval niet kleiner maken.

Het in kaart brengen van de gevolgen van de Wab en de mogelijke oplossingen maakt onderdeel uit van de uitwerking van de voorstellen.

Over welke doelgroep hebben we het?

De resolutie uit 2013 sprak over de 'onderkant van de arbeidsmarkt'. Deze term dekt de lading naar onze mening niet helemaal (meer). In de uitwerking bakenen we de doelgroep daarom als volgt af:

- mensen met een indicatie beschut werk;
- mensen uit het doelgroepenregister die niet zelfstandig het wettelijk minimumloon kunnen verdienen.

Een eerste schatting is dat de doelgroep op dit moment uit ongeveer 50.000 mensen bestaat: circa 7.000 in beschut werk, circa 14.000 onder de Participatiewet en ongeveer 30.000 Wajongers. Onderzoek naar de precieze omvang, samenstelling en toekomstige groei van de doelgroep is onderdeel van de uitwerking waarvoor wij ruimte vragen.

Actualisering resolutie nodig

De resolutie uit 2013 (onderdelen 7 en 8) staat nu al zes jaar iedere mogelijke stap richting een arbeidsvoorwaardenregeling, in welke vorm dan ook, voor de onderkant van de arbeidsmarkt in de weg. Gegeven alle ontwikkelingen is het van belang om de eigen regie en (goed) werkgeverschap nader in te vullen.

Gemeenten zijn binnen de Participatiewet verantwoordelijk voor het begeleiden van mensen naar werk. Een grote verscheidenheid aan organisaties is aangewezen voor de uitvoering, maar wie treedt er dan op als werkgever van de doelgroep? Is dat de gemeente, de gemeenschappelijke regeling of de instelling waar de gemeente aandeelhouder van is?

Goed werkgeverschap kan worden ingevuld door de mogelijkheden voor een (model) arbeidsvoorwaardenregeling, inclusief een pensioenregeling, te onderzoeken, waar nodig samen met de vakbonden. In het vervolgtraject wordt gekeken naar de financiering, de samenstelling van de doelgroep, het aantal mogelijke payrollconstructies en de verschillende vormen van arbeidsvoorwaardenregelingen. Een vorm van een cao of een andere vorm als daarvoor meer draagvlak blijkt te bestaan, dan wel een geschiktere oplossing blijkt te zijn. Voor alle duidelijkheid: het vervolg hoeft niet per se uit te monden in een aparte cao.

Het is van belang om vast te stellen dat de uitzondering van de WAB alleen geldt als er sprake is van een Cao. Wordt er geen Cao afgesproken dan moeten mensen in een payrollconstructie worden beloond volgens de cao van de inlenende partij.

Met een geactualiseerd gemeentelijk standpunt kan de VNG werken aan voorstellen voor arbeidsvoorwaardenregelingen die op draagvlak kunnen rekenen van gemeenten en betrokken partners. Wij streven ernaar deze voorstellen zo spoedig mogelijk – indien haalbaar voor de zomer van 2020 – aan gemeenten voor te leggen. De Kamer Inclusieve Arbeid (KIA) van de VNG zal deze taak op zich nemen.

Het Bestuur legt het bijgevoegde voorstel voor:

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J.H.C. van Zanen', with a stylized flourish at the end.

mr J.H.C. van Zanen
Voorzitter

**Voorstel : Arbeidsvoorwaarden voor de onderkant van de arbeidsmarkt:
Een geactualiseerd gemeentelijk standpunt.**

Pre-ambule

Op 5 juni 2013 hebben gemeenten de resolutie 'Een vitale lokale samenleving' aangenomen. Met de resolutie spraken gemeenten uit dat zij ruimte wilden hebben om de toen aanstaande decentralisatie van taken te vertalen naar de lokale situatie. De resolutie bestond uit 13 onderdelen. Onderdelen 7 en 8 van de resolutie betroffen de onderkant van de arbeidsmarkt.

De ontwikkelingen sinds 2013 rechtvaardigen op die onderdelen een nieuwe uitspraak. Hiermee ontstaat ruimte om de komende periode in overleg met betrokken partijen voorstellen voor te bereiden over een arbeidsvoorwaardenregeling – in welke vorm dan ook – voor doelgroep (beschut werk en de banenafpraak). Gemeenten krijgen de gelegenheid om zich over de te ontwikkelen voorstellen uit te spreken.

Bestuursvoorstel

De leden van de VNG in de ALV bijeen op 29 november 2019 te Nieuwegein;

Constateerende, dat;

- Er sinds de uitspraak van de leden in de ALV op 5 juni 2013 over 'een vitale lokale samenleving' veel is veranderd in het sociaal domein;
- Deze resolutie uit 2013 uit 13 onderdelen bestaat, waarvan er twee (punt 7 en 8) de 'onderkant van de arbeidsmarkt' betreffen;
- Er bij gemeenten inmiddels een grote diversiteit aan arbeidsvoorwaardenregelingen is ontstaan voor de doelgroep beschut werk. Veel gemeenten hebben inmiddels zelf (sobere) arbeidsvoorwaardenregelingen afgesproken;
- De behoefte van gemeenten aan landelijke afspraken de laatste jaren verder toeneemt;
- Publiek werkgeverschap onmisbaar is voor het activeren en bemiddelen van deze doelgroep richting betaalde arbeid. Dit vraagt om professioneel en goed werkgeverschap met heldere afspraken voor de betreffende doelgroepen;
- De Wet Arbeidsmarkt in Balans wordt ingevoerd, waarin de doelgroep wordt uitgezonderd van het payrollregime mits een Cao van toepassing is. Zonder uitzonderingspositie het arbeidsperspectief van de doelgroepen banenafpraak en beschut werk dreigt te verslechteren;

Overwegende, dat;

- Er gegeven alle ontwikkelingen sinds 2013 ruimte nodig is om de mogelijkheden te onderzoeken voor een model-arbeidsvoorwaardenregeling voor de doelgroep beschut werk e de Banenafpraak). Dit in overleg met betrokken partijen.
- Dit vervolgtraject niet per se hoeft uit te monden in een aparte cao. Andere vormen van arbeidsvoorwaardenregelingen zijn mogelijk en denkbaar;
- De resolutie uit 2013 een vervolgtraject richting eventuele arbeidsvoorwaardenregeling – in welke vorm dan ook – in de weg staan.

Vraagt gemeenten:

Een uitspraak te doen over het te actualiseren standpunt en verzoekt:

1. De Kamer Inclusieve Arbeid (KIA) van de VNG voorstellen voor te bereiden m.b.t. een arbeidsvoorwaardenregeling, waar nodig in overleg met betrokken partners;
2. Deze voorstellen zo spoedig mogelijk – indien haalbaar voor de zomer van 2020 - voor te leggen aan gemeenten.